

4-5

KARYS

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ!

KENT BROS.

PAINTS & WALLPAPER

Galite gauti dažų šių firmų:

Dutch Boy, Benjamin Moore, Pittsburgh, International Marine.

Dažai išmaišomi vietoje!

Didelis pasirinkimas popieriaus sienoms (tapetų) šių firmų:

Katzenbach & Warren, W. H. Lloyd Thibaut, Mastercraft, Lenox, Straham, Arterraft, Varlar, Wall Trend, Sanitas, Walltex.**397 PLANDOME RD. MANHASSET, L. I., N. Y.**
Tel. Manhasset 7-2548

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ!

LOMBARDI BROTHERSHARDWARE — DEVOE PAINTS
HOUSEWARE

Devoe dažai ir visokie namų reikmenys.

431 PLANDOME RD. MANHASSET, L. I., N. Y.
Tel. Manhasset 7-0174**ELENA IR JONAS BLAŽONIAI**

JAUKUS LIETUVIŠKAS RESTORANAS

Geriausia užėgta vietos lietuviams.

Čia galima gauti visų geriausių rūšių gėrimų, alaus ir užkandžių, normaliomis kainomis.

Šalia yra erdvi patalpa susirinkimams, šeimyniniams pobūviams ir kitiems parengimams.

Malonus lietuvių patarnavimas.

Great Neck, Middle Neck Rd. 744

ŠV. VELYKŲ PROGA NUOŠIRDŽIAI SVEIKINU
SPARČIAI TOBULĖJANTI MŪSŲ K A R I !**ALEKSANDRAS VASILIAUSKAS**

DARŽŲ RANGOVAS

Maple Street, 102,

Great Neck, L. I., N. Y.

Lietuvių Radijo Draugijos**PROGRAMOS**

J. P. GINKUS, Direktorius

SESTADIENIAIS 2 VAL. POPIET. —:— WWRL 1600 kc

GYVUOJA PER 15 METŲ

Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vištinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t.t. Vestuvės, puotos, liūdni pranešimai)

495 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.

Tel. EVergreen 4-7142

J. P. GINKUS
DirektoriusAD. JEZAVITAS
Muzikos Dir.V. UBAREVICIUS
Pranešimų Dir.Visiems savo klientams ir pažįstamiems
linki linksmų Velykų švenčių**J. M. SERVICE STATION**

SUNOCO PRODUCTS

SAV. JONAS MERKEVIČIUS (JOHN MARKS)

Taisomi motorai ir atliekami automobilių tepimai.

Malonus patarnavimas

Darbas atliekamas sąžiningai, greitai, gerai ir pigiau
negu kitur.

106 STEAMBOAT ROAD

Cor. Wood Rd.

GREAT NECK, L. I., N. Y.

Tel. Great Neck 2-2908

Lietuviška maisto produktų krautuvė sveikina visus savo
klijentus ir draugus VELYKŲ ŠVENČIŲ proga!**BERNATOVICH BROS.**

GROCERIES and MEATS

811 Northern Boulevard

Tel. Great Neck 2-5944 J

MANHASSET, L. I., N. Y.

Telefonas: EV 7-7411

KLEEN KOL COAL CO.

LISAUSKO ANGLIŲ KOMP.

Anglys, Coke ir Aliejus

496 GRAND STREET

BROOKLYN, N. Y.

Gyvenimo vieta

65-43 GRAND AVE.

MASPETH, N. Y.

Tel. TWining 4-8087

KLAUSYKIT RADIJO!

KIEKVIENĄ ŠEŠTADIENĮ 11 VALANDĄ RYTO

Telef. EVergreen 7-1423

KUMPIKASpigiai ir greitai pataiso elektros motorus, skalbiamąsias mašinas,
valytojus ir ventiliatorius.

Darbas sąžiningas, kainos pigios.

Kreiptis 105 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.

NAUJA MODERNI LIETUVIŠKA

VYRIŠKŲ RŪBŲ KRAUTUVĖ Paltai ir kostiumai parduodami ir siuvami pagal Jūsų užsakymą.
Skrybėlės, megztukai, viršutiniai ir apatiniai baltiniai,
kojinės, pirštinės ir kt.Visų dalykų didelis pasirinkimas. —
NUOLAIDOS LIETUVIAMS 10%.**Derby Men's Shop**

SAV. C. SALMONAITIS

2576 YONGE ST. TORONTO

TEL. Hy 9624.

KU biblioteka

093 00523445 7

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: kpt. Sim. Urbonas, Br. Aušrotas ir St. Butkus.

Vyr. redaktorius kpt. Sim. Urbonas.

Leidžia — leidykla KARYS

Prenumerata: metams 4 dol. pusm.—2,50 dol., atsk. nr. 45c.

Adresas: KARYS, 156 Steamboat Br., Great Neck, N. Y.

Spaudžia "AMERIKA", 417 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Application for 2nd class mailing is pending at
Post Office of Brooklyn, N. Y.

Nr. 4-5 (1263-4)

1951 m. vasario-kovo mėn.

Išteigtas 1919 m.

LIETUVA BUS LAISVA

(VASARIO 16-TOSIOS MINTYS)

A. MERKELIS

Už ką, už ką, Dievuliau, ta malonė,
Jog leidai mums sulaukti tos dienos?
O kiek kitų į amžiną kelionę
Nuėjo skurdūs, laukdami anos!...

M a i r o n i s

Prieš 33-jus metus Lietuvos sostinėje Vilniuje Vasario 16-toji mūsų tautai tapo brangia diena. Ta atmintiną dieną Lietuvos Taryba, vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdamosi pripažintąja tautų apsisprendimo teise ir 1917 metų rugsėjo 18-23 d. lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu, visam pasauliui paskelbė atstautanti nepriklausomą demokratinę Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie kada yra buvę su kitomis tautomis.

Tai buvo drąsus žygis: Lietuva tą dieną buvo paskelbta laisva ir nepriklausoma valstybe. Tai nepaprastas įvykis mūsų tautos gyvenime. Nuo jo mūsų tautoje prasidėjo naujas laikotarpis, turtingas didžiais kūrybiniais laimėjimais.

Vasario 16-toji — įsikūnijimas brangiosios mūsų tautos svajonės, šviesių jos vilčių, didžiųjų jos troškimų.

Vasario 16-toji — didysis laimėjimas pilkųjų mūsų tautos didvyrių, kurie tamsią ir gūdžią priespaudos naktį narsiai kovėsi su dvigalviu ereliu, kurie ryžtingai ir drąsiai stojo į kovą prieš milžiną caristinę Rusiją, kurių negąsdino nei kalėjimai, nei žiaurių budelių žvėriški siautėjimai, nei, pagaliau, kartuvės; kurie, grandinėmis žvangindami skausmingais veidais, keliavo į Sibirą, ten kentė ir mirė, kad iš jų kapų keltųsi laisva Lietuva.

Vasario 16-toji džiaugsmu nuaidėjo per visą Lietuvą, jos aidas pasiekė ir karo audros iš savo tėvynės Lietuvos išblokštus lietuvius tremtinius. Buvo daug džiaugsmo ir šviesių vilčių. Visi ruošėsi grįžti į pirmuosius laisvės žingsnius žengiančią Lietuvą.

Lietuvai žengti į laisvę, į Vasario 16-tąją buvo nelengva. Slo-giosios priespaudos laikais poetas Maironis ragino mūsų tautą nebėgti nuo kančios, bet kantriai nešti Golgotos keliu tautos kančių kryžių. Juk Golgotos kelias—prisikėlimo kelias naujam gyvenimui. Vargas kietas ir kančia skausminga arba žmogų sužlugdo, arba daro jį dar atsparesnį, dar kietesnį, lyg tą plieną ugnyje užgrūdintą.

Mūsų tautos kelias į laisvę, į nepriklausomą gyvenimą buvo Golgotos kelias. Tad ir tautos prisikėlimas laisvam gyvenimui buvo džiaugsmingas, lyg Velykų varpai.

Daug aukų buvo sudėta laisvei atgauti, betgi kultūrinė ir politinė laisvė, atstatyta nepriklausomos Lietuvos valstybė mūsų tautai daug davė. Laisvė išgelbėjo mūsų tautą nuo pražūties. Juk žmogus be laisvės, anot vaizdingo Vaižganto palyginimo, lyg tas be saulės nuvytęs augalėlis, tinkąs po kojomis pakreikti ir sumindžioti...

Argi ne tokia buvo mūsų tauta slogioje rusų priespaudoje? Argi ji nevyto, argi ji nedžiuvo, argi jos svetimieji neskriaudė, nemandė? Be laisvės ji vyto ir nyko. Rusai ją rusino, lenkai ją lenkino, o vokiečiai — vokiečino. Ir medžiagiškai ir dvasiškai ji skurdo ir duso. Ji buvo tik etnografinė medžiaga ją pavergusių tautų gyventojams padidinti. Be laisvės, be nepriklausomos valstybės mū-

sų tauta ilginiui visiškai būtų sunykus ir iš gyvųjų tarpo dingus, tepalikdama mokslui savo garsią praeitį ir gražią kalbą.

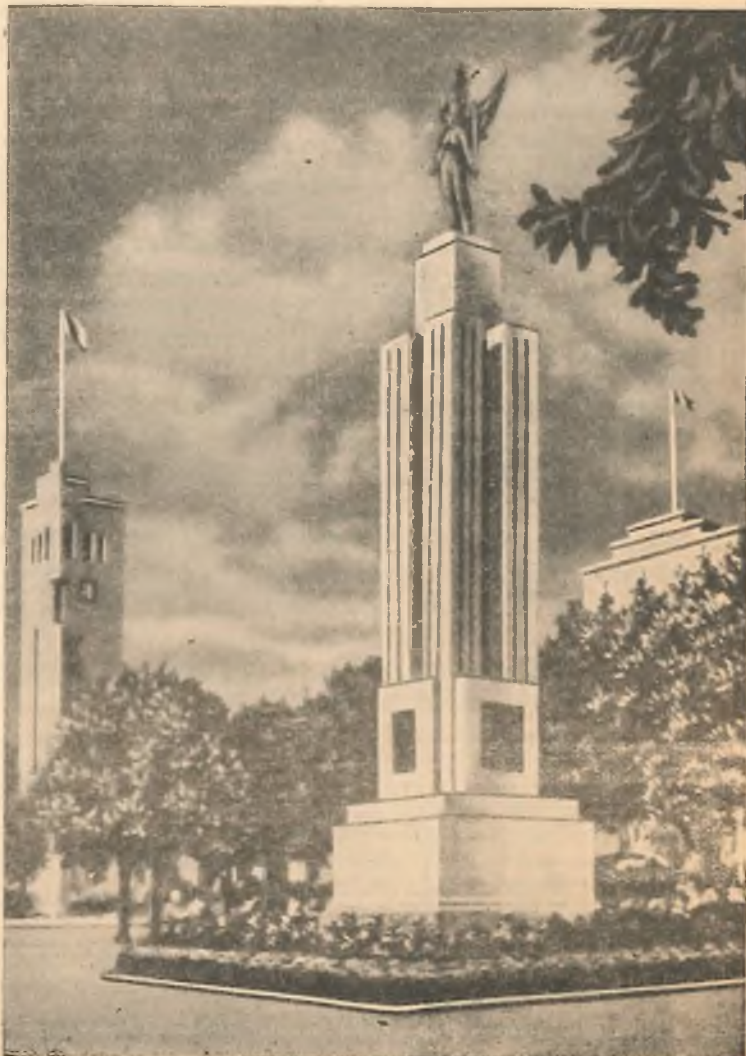
Laisvė, nepriklausomos valstybės atstatymas ne tik išgelbėjo mūsų tautą nuo pražūties, bet ir įgalino ją kurti, susidaryti geresnes gyvenimo sąlygas, kultūrinėmis vertybėmis įsigyti laisvės ir amžinybės teisę. Kas padaryta nepriklausomo gyvenimo metais, amžiais nebūtume pasiekę vergijoje būdami.

Jau vienuoliktį metai, kai Vasario 16 d. mums nebe džiaugsmo, bet didžio ir gilaus susikaupimo šventė. Ją minint, mums skamba nebe Laisvės Varpo dūžiai, bet kankinamos tautos verksmas ir aimanos.

Šiandien, minėdami Vasario 16-tosios šventę, mes džiaugiamės ne laisvėje pasiektais laimėjimais, bet prie savo gyvos laidojamos tautos duobės, lyg tas Šekspyro Hamletas sprendžiame rūstų likiminį klausimą: "Būt ar nebūt?"

Mūsų tauta savo likiminį klausimą jau išsprendė tada, kai per jos žemę riedėjo prieš tankai, nešdami jai žiaurią vergiją ir mirtį. Tuo sunkiu ir, rodos, jau beviltišku metu mūsų tauta drąsiai pakėlė jai likimo mestą pirštinę ir narsiai stojo į žūtbutinę likiminę kovą.

Tautos sąmonėje amžių įrašyta išmintis, kad kova ir kraujas yra vienintelės priemonės, kuriomis galima atgauti prarastą lais-

Laisvės paminklas Kaune. Karo Muziejaus sodelyje.

vę. Galima iš tautos laisvę išplėsti, galima tautą pavergti, bet neįmanoma laisvės ilgesio žmonių širdyse sunaikinti ir sužlugdyti tautos pasiryžimo siekti laisvės. Žmones galima nugalabyti, bet kas įstengs nužudyti tautą, pasiryžusią gyventi ir dėl laisvės kovoti.

Mūsų tauta savo skaudaus likimo kelyje jau daug visko matė, patyrė ir iškentė. Tauta, mylinti laisvę, grindžianti savo gyvybinę teisę kūrybinėmis vertybėmis, pakelia jai likimo skirtus smūgius. Ji gali būti perblokuota, bet nesunaikinta. Ji gali būti pavergta, bet nenužudyta. Tokia yra mūsų tauta.

Ji gyva Vytauto Didžiojo karžygiškumu, to Vytauto, kuris apgynė Europą nuo totorių antplūdžio ir keturiems amžiams palaužė vokiečių plieninę galybę Žalgirio laukuos. Ji tvirta baudžiauninkų atsparumu, kuris sunkiausios priespaudos laikais pajėgė išlaikyti gimtąją kalbą ir savo tautinę kultūrą. Joje žėri ryžtas knygnešių, gūdžių vergijos naktį tautai nešusių iš Prūsų šviesos švyturius — laikraščius ir knygas. Joje tebeliepsnoja drąsa savanorių, kurie, išgirdę Tėvynės pagalbą šauksmą, žagrę metė ir griebė šautuvo. Mūsų tautos dvasia Rūpintojėliu Rūpestėliu prielygaus kelio rymo, kur, anot poeto Putino, "vargų vargeliai vieni per dienas dūsaudami vaikšto."

Jau vienuoliktąją Vasario 16-tąją rūsčių minčių slėgiams giliai susimąstome apie savosios tautos skaudų likimą. Mes daugiau tylėti nebegalime. Mes garsiai šaukiame visiems:

— Kada Pasaulio Teisingumas ir Sąžinė išgirs mūsų kenčiančios tautos balsą? Kada Teisybės Kalavijas pasieks didįjį tautų budelį? Kada mums bus gražinta laisvė, kuri, kaip saulė, visiems turi šviesti, visus šildyti?

Tačiau mūsų balsas dingsta susirinkimų salėse, retai keliomis eilutėmis tepasiekdamas didžiąją spaudą ar tuos, kurie tariasi savo rankose laiką pasaulinės politikos vairą.

Ir Vasario 16-tąją, susimąstius apie savo tautos likimą, mūsų galvon skverbiasi ir aibė kitokių klausimų:

— Kur mums, be laisvės vystantiems ir nykstantiems, ieškoti vilties ir paguodos? Argi mūsų tautai jau nebėra jokio šviesesnės vilties pragiedrulėlio sulaukti laisvės?

Sunkiomis gyvenimo valandomis, ieškodami savo kančioms suraminimo, o žygiams jėgų, mes kryptame į praeitį. "Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia", — giedame skausmingomis ir džiaugsmingomis valandomis.

Lietuvos praeitis — nesugriaunamas argumentas mūsų tautos teisei į laisvę ir nepriklausomą valstybę. Praeityje Lietuva buvo sukūrusi didžiulę valstybę nuo Baltijos ligi Juodosios jūros. Dėl savo ypatingos geopolitinės padėties, būdama ant didžiojo tautų kelio iš Rytų į Vakarus, Lietuva nuolatinė karų nualinta ir tapus didžiųjų kaimynų grobiu, kelius amžius neteko savo nepriklausomos valstybės. Tačiau ir žiaurioje vergijoje ji įstengė išlaikyti savaimą tautinę kultūrą ir laisvo nepriklausomo gyvenimo siekimus.

Caristinei Rusijos imperijai subyrėjus, lietuvių tauta pati savo jėgomis prisikėlė iš Didžiojo karo griuvėsių laisvam gyvenimui, atstatė savo nepriklausomą valstybę ir apsigynė nuo plėšrių kaimynų.

Ne tik kovomis dėl laisvės ir nepriklausomos valstybės atstatymo, bet taip pat ir nepriklausomybės metu sukurtomis vertybėmis lietuvių tauta įgijo teisę būti laisva, ir niekas jai tos teisės negali nuneigti.

Netolimoje praeityje mūsų tauta dviejų tironų susitarimu neteko laisvės. Mūsų tauta buvo viena iš daugelio tautų, tapusių Antrajame Pasauliniame kare agresorių aukomis. Vienas iš tironų jau sužlugdytas, ir kai kurios pavergtosios tautos atgavo laisvę. Lietuvių tauta dar tarp tų, kurios tebekenčia žiaurią tiraniją, kurios tebežūdomos ir tebeaikinamos. Lietuvių tauta betgi turi lygiai tokias pat teises į laisvę ir nepriklausomą valstybę, kaip ir tos tautos, kurios jau laisvę yra atgavusios ir nepriklausomas valstybes atstačiusios.

Mūsų tautai laisvę ir nepriklausomos valstybės atstatymą garantuoja Atlanto Charta, velionies Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento Roosevelto paskelbtos keturios didžiosios laisvės, dabartinio Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento Trumano dvylika punktų.

LAISVĖ—AUKŠČIAUSIAS

Sav. Kūrėjas J. KARYS

Visos politinės, socialekonominės ir moralinės doktrinos kuriamos aukštesniesiems žmogaus tikslams siekti. Idealai veja idealus, planai planus lenkia, o nenorama žmogus vis nepatenkintas. Jis leidžiasi neištirtais keliais, dažnai rizikuoja viskuo, ką tikslai turi, kad rastų ką nors naują, kas jam pačiam palengvintų gyvenimą, ar bent užtikrintų geresnę buitį tiems, kurie ateis po jo. Taip, vienas kitą lenkdami, nustumdami, kartais net sutrypdami, žmonės srovių srovėmis bėga savo gyvenimo keliais prie sekančių etapų, į šviesesnę rytojų, prie aukštesnių tikslų, iki kiekvieną jų galiausiai pasitinka šaltas kapas..

Tačiau niekas taip nežavėjo ir nežavi žmogaus, kaip laisvės idealas. Dar vaiku būdamas jis jau dairosi erdvės ir geidžia valios daryti tai, ką jis nori. O kai subręsta ir tampa asmenybe, žmogus laisvę pasistato aukščiausiu savo tikslu; nes pilnam žmogui nėra jokia paslaptis, jog tik laisvas būdamas, jis tegali mėginti, ir tikisi, visus kitus savo žemiškuosius tikslus atsiekti.

Su kultūros ir civilizacijos pažanga išryškėjo ir žmonių bendro sugyvenimo būtinumas. Virš dviejų milijardų protaujančių individų žemės paviršiuje negali pretenduoti į atskiro jų neribotą laisvę. Tatai naujųjų laikų žmogus ypač gerai supranta. Todėl jau ne atskiro žmogaus, bet natūralaus žmonių junginio — tautos laisvė, kaip atskiro individo legalių teisių garantija, iškilo aukščiau visų kitų žmogaus troškimų. Žmogaus egojizmas čia nusileido varžtam, kuriuos

jam uždeda savo gimtojo krašto gyventojų daugumos valia. Ir tie savi varžtai žmogui esti daug suprantamesni, nei pats mažiausias svetimos valios imperatyvas. Nenuostabu, tad, jei žmogus dėl savo ir artimųjų laisvės kovoja daug atkakliau, negu dėl kitų asmeniškų idealų. Čia aiškiai pasireiškia ilgainiui išsikristalizavę gimtojo krašto meilės jausmas, tapęs švenčiausia žmogaus politinio mintijimo dalimi. Tai yra dvasinės srities reiškinys, ir jokios žemiškos gėrybės jo nukonkuruoti negali. Jei, kovodamas dėl savo asmeniškos gerovės, žmogus rizikuoja kartais visa tuo, ką jis esamu momentu turi, kas gali būti pakeista, prarasta ar papildyta, tai, išeidamas laisvės ginti, jis jau iš anksto žino, jog čia gali netekti ir savo gyvybės, kuri kitą kartą negaunama. Nedaug rasime idėjų, dėl kurių žmogus statytų pavojun savo paskutinį turtą-gyvybę.

* * *

Siekdama to aukščiausiojo laisvės idealo, ir mūsų tauta prieš 33 metus stojo žūtbūtinėn kovon. Vasario 16-sios Dienos Akte ir nepriklausomybės kovose atsispindi nieku nenukonkuruojamas lietuvių politinės laisvės troškimas. Stoję prie ginklo savanoriai iš anksto žinojo, jog laisvės idealas, kaip trapi gėlė, turės būti palaistytas jų krauju, jog nepriklausomybės rūmas te galės būti pastatydintas tikslai ant jų gyvybėmis atpirtų plotų. Taip ir buvo. Jei ne tos aukos, nepriklausomoji Lietuva nebūtų buvusi įtraukta į laisvųjų tautų registrą. Neveltui tad jie mirda-

Praeitis mums duoda daug pavyzdžių, kad agresorių ir smurtininkų sukurtos valstybės nepatvarios, jų amžius neilgas. Subyrėjo, lyg milžinas molinėmis kojomis, caristinė Rusijos imperija, nes ji buvo tautų kalėjimas. Subyrės ir dabartinis sovietinis tautų kalėjimas, ir išeis tautos iš jo laisvam gyvenimui.

Teikia mums daug šviesių vilčių ir tai, kad nei Jungtinės Amerikos Valstybės, nei Didžioji Britanija nėra pripažinusios dabartinės Lietuvos aneksijos prie Sovietų Sąjungos. Jos Lietuvą ir šiandien tebelaiko nepriklausoma valstybe, kurios egzistavimą tik smurtininko okupacija sutrukdė.

Jei prieš penkerius metus su Sovietų Sąjunga mes grūmėmės kuone vieni, tai šiandien prieš šį baisųjį agresorių yra susitelkęs visas demokratiškasis pasaulis, ir milžino žingsniais artėja Trečiasis pasaulinis karas, kuris išspręs pavergtųjų tautų laisvės klausimą.

Lietuvos laisvės byloje teisė ir teisingumas mūsų pusėje. Mes tvirtai tikime, kad teisė ir teisingumas nugalės smurtą, ir mūsų tauta vėl taps laisva ir nepriklausoma.

ŽMOGAUS IDEALAS

mi šaukė: "Tegyvuoją laisva Tėvynė!" Neveltui tad ano pasaulinio karo baisiai nualintas lietuvis žemdirbys gabeno savo kariams paskutinį duonos kepalą, paskutinę atkarpą drobės jų žaizdoms aprišti. Ir toli nuo tėvynės gyvenę lietuviai savo krašto laisvės kovas rėmė pagal išgales. Jie siuntė pinigus, medžiagas, ginklus.

Pralietas kraujas, paaukotos gyvybės ir visos tautos besąlyginis ryžtas davė Vasario 16 Dienos Aktui kūną. Paskui mes visi maloniai patyrėme, kokia didi laimė yra laisvė. O kai tą laimę milžiniškos jėgos vėl iš mūsų išplėšė, mes jaučiamės tartum būtume viską praradę. Neramina mūs jokios turtais žėrinčių kraštų vilionės. Nebus laimingas nei tas mūsų tautos sūnus ar dukra, kam pavyks kur nors svetur kad ir puikiausiai įsitaisyti. Iki mūsų gimtųjų sodybų neapšvies laisvės saulė, visų mūsų sielas slėgs nusiminimas ir mes negalėsime nei minutei paskandinti užmarštyje mūtų tautai padarytos kruvinosios skriaudos.

Kova yra teisėta priemonė siekti teisybės. Ir mes kovojame, kovojame bei kovosime. Mūsų viltis laimėti tautai laisvę stipriai pasauliniai įvykiai, griežtai pasisukę teisingumo kryptimi. Visas laisvasis pasaulis skubiai ruošiasi nubausti agresorių, prislėgusį visą eilę tautų ir grasantį likusioms. Atrodo, artėja diena, kada puolamieji karai bus pažaboti. O kai paskutinis agresorius bus nubaustas, trečia tarptautinė organizacija tikriausiai pamėgins suvesti laisvasias tautas po demokratinės pasauli-

nės vyriausybės stogu. Šis idealas, jei žmonija jį kada pasieks, yra vertas didžiausių pastangų. Todėl ir mes, vesdami kovą už mūsų tėvynės laisvę, jau dabar privalome prisidėti prie besireiškiančių pastangų pasaulinei Tautų Bendruomenei sukurti. Tenai glūdi ypač mažesnių tautų išganymas. Po trečio pasaulinio karo, kuris kabo ant plauko, buvusios Tautų S-gos ir dabartinės UNO klaidos, reikia tikėtis, nepasikartos. Mūsų vyrai, kurie šiuo metu dalyvauja laisvųjų tautų kariniuose daliniuose, turi laikytis idėjos ir skelbti: "Mes kovojame už demokratinę pasaulio santvarką, kur didelės ir mažos tautos turėtų lygų balsą. Tegyvuoją pasaulinis tautų parlamentas ir vyriausybė!" Šitaip laikantis, niekas jiems neprikis, jog jie lieja kraują už kokį ten kapitalizmą, arba yra paprasti nuotykių ieškotojai.

Mūsų sąžinė gryna. Niekad lietuvis nenorėjo daugiau, kiek jam teisėtai priklausė. Siekdami savo tautos prisikėlimo, neišleiskime iš akių ir širdies visos žmonijos prisikėlimo idealo. Atėjo laikas, kada žmogus privalo grumtis ne tik už savo laisvę, bet jo pareiga budėti dėl visos žmonijos galimos laimės. Tik laisvame nuo smurto, neteisės ir piktų jėgų pasaulyje ateity galės laimingai gyventi ir žmogus ir tautos. Laisvė, kaip aukščiausias kultūringojo žmogaus idealas, turi būti siekiama ne tik sau, bet ir kitiems. Šitain galvodami ir tokiu pagrindu veikdami mes įrodysime mūsų politinį beegojistinį subrendimą, būtiną besiformuojančiai teisingesnei žmonijos ateičiai.

MOTINA GRANDINĖSE

TOMAS ŽIŪRAITIS, O. P.

Tikrasis karys be reikalo karodo nepakelia ir be garbės jo nenuleidžia. Todėl mūsų kariai pasidalino į du pagrindinius frontus: pirmasis — žalieji Lietuvos miškai, antrasis — laisvojo pasaulio tremties laukai. Abu frontai garbingai kovoja, kol mūsų antrajai motinai — Lietuvai grandinės ant rankų, kol Gedimino kalne laisvės varpas prabilti nedrįsta. Mūsų kariai nepalaužiami nelygioje kovoje svarbiausia dėl šių priežasčių:

1. Prigimties balsas šaukiasi tėvynės motinos, jos laisvės

Jei to jausmo žmogus neturi, tai arba jis nenormalus, arba piktos valios padaras. Padaras to krašto, kur motina — menkavertis daiktas, — žmogus pragaro mašinos trumpalaikis ratelis. Daugiau nieko! Paukštelis ir tas pasiilgsta savojo krašto, paliktojo lizdo, net tėviškės lizdo pelenų:

"Kas sulaikys tave, paukštelai,
Parskristi pamariais,
Kai vyšnių žydinčiais takeliais
Pavasaris ateis?"

Valdovo sostą nors žadėtu,
Žinau, neliksi tu čionais.
Ten šaukia upių akmenėliai
Ir gimto lizdo pelenai."

(Kotryna Grigaitytė-Graudušienė).

Niekas paukštelio nesulaikys, nors jo sparnai būtų pašauti, keilyje į savąjį kraštą pavargę. Augalas ir tas svetimoj žemėje yra nesavas. Tuo labiau žmogus negali būti ramus svetimoje padangėje. Galima save kurį laiką apgaudinėti, bet niekam nepavyks prigimties balsą visiškai nutildyti:

2. Žmoniškumas įpareigoja

Žvėris myli savo motiną, nuo užpuoliko ją gina. Juo labiau tas žmogui būtina. Dar daugiau. Mylėti motiną ne tik tada, kada ji sveika, laiminga ir turtinga, bet ypatingai tada pasirodome žmonėmis, kada rūpinamies savo motina jos ligoje, nelaimėje, kada ji banditų apiplėšta ir nieko, o nieko mums duoti negali, tik skundą ir gailias ašaras. Tokiais jausmais gyvena kilnus žmogus savo asmeniškios ir bendrosios motinos — tėvynės atžvilgiu. Visa širdimi jis veršis tenai, kaip ta Vyt. Tamulaičio kregždutė ant jūros kranto pašautais sparnais:

"Pilnomis sielvarto akimis ji žiūrėjo į dangaus mėlynę, kur kilo vis nauji būriai paukščių ir plasnojo virš debesų. Jie leidosi didžion kelionėn, į tėviškės namus, kur buvo pavasaris.

Kregždutė lydėjo juos akimis, nykstančius tolyje, ir didelis sielvartas spaudė jos širdį.

— Namų, namų! — girdėjo ji šniokščiantį ištiestų sparnų balsą, kuris plaukė erdvėje, budindamas gimtųjų namų ilgesį.

— Namų, namų! — verkė, šaukė ir maža kregždutės širdis, veltui tiesdama savo kruvinus sparnelius.

Ji skrido tenai mintimis, kur pavasario saule ir žiedais apipiltas buvo dar jos gimtasis kampelis, kur varpinės bokšte liko sukurtas lizdelis, kurį nuo audrų ir šaltų vėjų saugojo senas, šimtus jau pavasarių matęs, ažuolas...

— Bent numirti kad tenai galėčiau! — tyliai maldavo, o puotojančios marios tik užėr ir šniokštė"...

Ir mes kova ir ilgesiu veržiamės į anapus šniokščiančių marių, kur gimtasis kampelis, kur gimtieji laukai ne pavasario žiedais apipilti, bet kankinių kraujuje ir ašarose skęsta...

3. Sveikas protas skatina į kovą garbingą

Laisvė — tėvynės gyvybė tik tada miršta, jei niekas dėl jos nekovoja! O kovoti turime mes patys. Niekas mūs nepakeis. Tik padėti mums gali laisvasis pasaulis. Tas pasaulis, kaip niekada, yra mūsų pusėje. Tik daugiau drąsos, ryžtingumo, daugiau plieninės valios ir jos glaudžių gretų. Čia sveiki pažiūrų skirtumai turi būti pastumti į šalį, kada Lietuva — mūsų motina grandinėse... Į kovos žygį nesulaikomai pirmyn! Kova negirdėtai žiauri ir nelygi, bet pergale bus ir turi būti užtikrinta. Tiesa, daug mūsų žūsta. Bet dar tiek daug nežūsta, kaip 1708-1711 bado, maro ir choleros metais. Tada vietomis Lietuvoje du trečdaliai visų gyventojų žuvo. Kaimuose, kur anksčiau būdavo apie 100 gyventojų, telikę vos 2-3! Kai kur nieko nelikę gyvųjų, sodybose tik miškas žėlęs. Dar prisiminkime mūsų priešų nutautinimo darbą, tai ir turėjome begalo mažą savųjų dalely-

(Nukelta į 6 psl.).

SVEIKI, SULAUKĘ
ŠVENTŲ VELYKŲ!

TIKĖKIME IR TĖVYNĖS
LIETUVOS PRISIKĖLIMU.

K A R Y S

JUNGTINĖS TAUTOS IR LIETUVA

Dr. V. A. Dambra

Akredituotas korespondentas Jungtinėse Tautose

Siandien laisvasis pasaulis sprendžia hamletiška problemą: būti ar nebūti. Taigi, laimėti ar būti visiškai sunaikintam.

Nors dabartinių įvykių perspektyvoje Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo klausimais noromis-nenoromis yra nustumiamas ateičiai, tačiau net ir šiuo kritišku metu tik viena Sovietų Sąjunga su savo satelitais, drįsdama tyčiotis iš teisingumo principu, stengiasi Lietuvą išbraukti iš pasaulio sąžinės ir verčia savo slėgiančia tyla Jungtines Tautas sutikti su ta mintimi, jog Pabaltijie yra ir liks jos nuosavybe.

Kiti Jungtinių Tautų nariai, priešingai, vis dažniau prisimena netolimą praeitį, kada net teisingumo principai buvo aukojami taikai ir, matydami, kur pasaulį nuvedė nuolatinė nuolaidų politika, Lietuvos klausimui kaskart skiria vis daugiau dėmesio, lyg ir pasiteisindami, kad tarptautinės klaidos niekada nevėlu atitaisyti.

Taigi, Jungtinės Tautos Lietuvos jos pačios likimui dar nepalikio.

Būtų klaidinga tvirtinti, kad Lietuvos vardas Jungtinėse Tautose buvo minimas tik 1950 metais, tai yra, tik penktoje Jungtinių Tautų sesijoje. O ne, jau ir anksčiau, ypač ketvirtoje sesijoje, Anglija, Čili, Jungtinės Amerikos Valstybės, Kanada, Olandija ir Prancūzija mūsų klausimu aiškiai pasisakė, gi visa eilė kitų delegacijų, nors tiesioginiai Pabaltijo ir neužsiminė, tačiau plačiai nagrinėjo ir, palyginti, išsamiai pasisakė dėl esamos padėties "už geležinės uždangos."

Ypačiai Anglija nuoširdžiai atstovavo lietuvius, kreipdama dėmesį į lietu-

vių tremtinių reikalus, kuriuos Sovietų Sąjunga vis dar reikalavo prievarta gražinti į namus. Vienas Anglijos delegatų (Mr. Smith), kalbėdamas a-

Smith netylėjo, turėdamas rankose ilgiausius tremtinių sąrašus, kurių Jungtinių Tautų Visumos Susirinkimui nepatiekė tik dėl to, kad Lietu-

Lietuvos įgaliotas ministeris Vašingtone Povilas Žadeikis su ministru Vaclovu Sidzikausku Jungtinėse Tautose, notos įteikimo proga.

pie sovietų agresija Pabaltijy, apie nesibaigiančias deportacijas į Urala, Arktiką ir Sibira, apie kankinimus, persekiojimus ir kalinimus, buvo išvedes iš lygsvaros sovietų **Panūsškina**, kuris (irgi, mat, geradėjas!) paprašė Lietuvos vardo neminėti, nes "lietuviai, latviai ir estai, kartu su kitais Sovietų Sąjungos žmonėmis, savo valstybę gynė nuo nacių". Deja. Mr.

voje pasilikusiems daugiau nepakenktų ir naujų deportacijų ar naujų kankinimų neišsautų. **Austinas (JAV)**, gindamas Pabaltijo tautas. Sovietų Sąjungai vienos kalbos metu pabrėžiančiai pasakė: "Gyvenk—ir leisk gyventi!"

Lietuva iš politinės tribūnos

Jei ketvirtoje Jungt. Tautų sesijoje Lietuvos klausimas buvo daugiausia keliamas, ginant lietuvių-žmogaus teises ir pagrindines laisves, tai penktoje JT sesijoje šis klausimas tuo nepapsiribojo — jis perėjo politinėn tribūnon, pasmerkiant sovietų agresiją Pabaltijy. Atsirado vis daugiau ir daugiau balsų, kurie norėjo Jaltos susitarimu Lietuvai uždėtą sovietų "globą" nuimti ir skubintis šį taiką tikrai mylintį kraštą išlaisvinti, iki komunizmas jo savo genocidiška letena visiškai nesunaikino.

Interview su Kinijos atstovu

Prieš prasidedant penktajai JT sesijai (1950 metų rugpiūčio mėn.), lankydamas Saugumo Tarybos (svarbiausios Jungtinių Tautų institucijos) posėdžius ir sekdamas Korejos bylos eigą, turėjau retą progą susipažinti ir išsikalbėti su Tautinės Kinijos nuolatinio atstovu Saugumo Tarybai — **Dr. Tingfu F. Tsiang**, vienu gabiųjų JT diplomatų ir kalbėtojų. Su juo turėjau galimybę užsiminti ir Lietuvai, o kartu padėkoti už jo pastangas demaskuoti komunizmą ir pragaištinguosius SSSR siekimus. Jis apsidžiaugė, sužinojęs, kad JAV lietuvių kilmės žmonių priskaitoma iki milijono — laisvų lietuvių, galinčių netrukdomai kovoti už savo Tėvynės išlaisvinimą! Dr. Tsiang išgirdo visa mūsų tautos golgota: pradedant caro priespauda ir baigiant sulaužytomis taikos ir ne-

puolimo sutartimis, ir žiauriają 1940 metų okupacija. Iš pasikalbėjimų jis sužinojo, kad ir aš pats esu vienas tu, kurio tėvai, trys maži broliukai ir sesytė baisiąją 1941 metų birželio mėnesio 14 dieną, kartu su dešimtimis tūkstančių kitų tautiečių, galvijams skirtuose vagonuose buvo ištremti į Sibira. **Dr. Tsiang**, apgailestaudamas pasakė, kad ir jis apie panašias sovietų deportacijas esąs informuotas. Prieš kurį laiką, jo žiniomis, 35,000 gyventojų buvo taip ištremti ši tolimojo Vladivostoko net į Centrinę Azija.

Kas svarbiausia, aš išdrįsau paprašyti suminėti ir mūsų kraštui bei kitoms Pabaltijo tautoms daromą skriaudą, kad iš čia išėjęs žodis pasiektų visą pasaulį ir duotų mums jėgų baigti garbingai vedamą kovą. **Dr. Tsiang** man atsakė jaudinančiai paprastu: "I will"...

Dr. Tsiang kalba

Dr. Tsiang savo žodį išlaikė. 1950 m. rugpiūčio mėn. 31 d. Saugumo Tarybos posėdyje, SSSR atstovas **Malikas**, kaip tyčia, ėmėsi ginti Graikijos komunistus, kaltinamus už politinius įsitikinimus, tuo lyg ir parodydamas, jog Sovietų Sąjunga yra humaniščiausia valstybė. Kada **Malikas** pasakė, kad visos tautos ir visi žmonės turi teisę į laisvę, taiką ir saugumą, **Dr. Tsiang** paprašė balso ir pasakė, kad, iš tiesų, **humanizmo ir žmogaus teisių apsaugojimo klausimai esmėje, galbūt, yra svarbesni net už pačią Korejos problemą**. Tačiau visi labai gerai žina, kad šiame pasaulyje žmogaus teisės yra pažeidžiamos daugelyje šalių. Jis tęsė:

— Jeigu Jungtinės Tautos nori šią problemą svarstyti rimtai (o jos turėtų šį klausimą svarstyti rimtai), tai būtų reikalinga paskirti specialią komisiją, kuri pereitų visas Jungtinės Tautos priklausančias valstybes ir patikrintų, ar jos piliečių teisės nėra pažeidžiamos. Jeigu kas nors panašaus būtų pastebėta jo paties valstybėje, Graikijoje, Sovietų Rusijoje, Amerikoje, Anglijoje ar kur nors kitur — kad Jungtinės Tautos nedelsiant užkirstų tam kelią. Sovietų Sąjunga, gindama Graikijos piliečių teises, pirmoji turėtų pasveikinti tokį pasaulinio masto patikrinimą... **Jei Sovietų Sąjunga nori pasaulį įtikinti, esanti giliai susirūpinusi žmogaus teisių saugojimu Graikijoje, bet tuo pačiu metu atsisako padaryti patikrinimą sovietų teritorijoje, tai aš šį pasiūlymą galiu pavadinti tikrai lengvai iššifruojama veidmainyste ir žemos rūšies propaganda**. Ar mes esame nuoširdžiai susirūpinę Graikijos likimu? O kaip su milijonais žmonių, kurie kenčia Sovietų Sąjungos priespauda Pabaltijy (spaudoje klaidingai buvo pažymėta Balkanų kraštuose.— **Dr. D.**), **LIETUVOJE, Latvijoje, Estijoje, Lenkijoje ir Ukrainoje. Leiskime pirma ten patikrinti!**

Tai buvo **Dr. Tingfu F. Tsiang** žodžiai. Lietuvos vardas pirmą kartą nuskambėjo Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje.

Ta patį posėdį, po **Dr. Tsiang** kalbos panašiai kalbėjo ir **Didžiosios Bri-**

(Nukelta į 7 psl.)

MOTINA GRANDINĖSE

(Atkelta iš 5 psl.)

tę, pajėgia mūsų tautą prikelti. Nenuostabu, kad 1879 m. vokiečių mokslininkai įkuria draugiją (Litauische Literarische Gesellschaft), kurios pagrindinis tikslas yra surinkti ir išsaugoti mokslui visus kalbos, istorijos ir tautosakos dalykus, liečiančius žūstančią Lietuvą... Tačiau Lietuva nežuvo, prisikėlė. Jos laisvė gyva, nors ir grandinėse. Ji vėl nauja laisvės aušra nušvies, jei bus kas už jos laisvę kovoja. Kovojančių eilės vis stiprėja. Taigi!

4. Pagaliau mūsų krikščioniški principai neleidžia tėvynės motinos pamiršti.

Pirmiausia, tėvynės meilė yra dorybė. Kiekviena dorybė, taigi ir tėvynės meilė, mums būtina. Negali ramia sąžine atsisakyti tėvynės ir tie, kurie naujoje tėvynėje gimę, bet tėvų krauju yra jungiami su pirmąja tėvyne, jų

tėvų kraštu. Nemaža rasime lietuvių svetimojoj, kurie negalėjo tėvų kalbos išmokti, Lietuvos net nematė, bet jai labai daug dirbo ir dirba. Palaiminti tie dvasios aiškiaregiai, kurie, nematę savo tėvų krašto, bet, krikščioniško principo vadovaudamiesi, tam kraštui aukojasi. Kas yra ištikimas savajam kraštui, tas pakankamai bus ištikimas ir tam kraštui, kuriame gyvena. Kas krikščioniškų ir tautinių principų neturi, tas nieko gero nežada, priešingai.

Pats Kristus tėvynę mylėjo. Jis laikėsi tautos papročių, vartojo jos kalbą, mokėjo jai mokesčius. Nors Jo tauta Kristų išsigynė, bet Jis savo tautai liko visada ištikimas: mirė ne tik kaip pasaulio Išganytojas, bet ir kaip tautos žmogus.

Mes drąsūs kovos žygyje, ypač kol Gedimino kalne laisvės varpas tyli, kol mūsų motina—Lietuva grandinėse.

AMERIKOS BAL- SAS LIETUVIŠKAI

New York, N. Y. 1951 m. Vasario 16 d. *Voice of Amerika* pradėjo kasdieninę penkiolikos minučių transliacijos programą lietuviškai į Lietuvą.

Ta proga Lietuvos Ministeris J. A. Valstybės Povilas Zadeikis, lydėdamas Vice Konsulo Aniceto Simučio, vizitavo Tarptautinių Transliacijų Skyriaus Viršininką Foy D. Kohler, kurio jis buvo pakviestas išklausti pirmąją transliaciją ir įteikė jam tos transliacijos programą.

Po radio ekskursijos į Lietuvą, priešpiečių metu Plaza viešbutyje, Ministeris Zadeikis padėkojo visiems *Voice of Amerika* pareigūnams ir visiems tiems, kurie vienu ar kitu būdu prisidėjo prie to reikšmingo fakto, kad šiandien, minint Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 33-čią sukaktį, Amerikos Balsas prabilo lietuviškai. Lietuvos Ministeris tarp kitko pasakė, kad jis, klausydamas Amerikos Balso lietuviškai, per penkiolika minučių nepastebėjo jokios klaidos, todėl jis manęs, kad šiuo tiesos įrankiu pavyks prasiskverbti pro geležinę uždangą ir pasiekti lietuvių ausis anoj pusėj tos užtvoros. Be to, jis pareiškė, kad vartojant šį tiesos įrankį bus patarnauta žmoniškumui ir laisvei gražinti lietuvių tautai, kurios ji neteko per kaimyno agresiją; tokiu būdu šiuo bus prisidėta priartinti taikai, kuri yra galima tikrai įgyvendinus teisę ir teisingumą ir sugražinus Nepriklausomybę Lietuvai, kurios ji neteko ne dėl savo kaltės.

Į Lietuvos Ministerio žodžius atsiliepė Amerikos Balso vedėjas, išreikšdamas viltį, kad Lietuvai yra lemta susilaukti tikrosios laisvės.

Prišpiečiuose dalyvavo Tarptautinių Transliacijų Viršininkas Foy D. Kohler, Valstybės Departamento Vašingtone Pabaltijos Reikalų Skyriaus

Pirmosios AMERIKOS BALSO (*Voice of Amerika*) lietuviškosios transliacijos programos 1951 m. Vasario 16 d. įteikimo ceremonijos Lietuvos Ministeriui Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Iš kairės į dešinę: VOICE OF AMERICA šiaurės Europos Skyriaus Viršininkas p. ROBERT A. BAUER, Valstybės Departamento Vašingtone Viešųjų Reikalų Rytų Europos Skyriaus valdininkas p. JOSEPH KOLAREK, Tarptautinių Transliacijų Operacijų Skyriaus Viršininkas p. ALFRED PUHAN, Lietuvos Ministeris J. A. Valstybės, p. POVILAS ZADEIKIS, Tarptautinių Transliacijų Viršininkas p. FOY D. KOHLER, Lietuvos Vice Konsulas New Yorke p. ANICETAS SIMUTIS ir Valstybės Departamento Vašingtone Pabaltijos Skyriaus Viršininkas. DR. HAROLD C. VEDELER.

Viršininkas Dr. Harold C. Vedeler, Amerikos Balso šiaurės Europos Skyriaus Viršininkas Robert A. Bauer, Tarptautinių Transliacijų Operacijų Skyriaus Viršininkas Alfred Puhane, Valstybės Departamento Vašingtone Visuomeninių Reikalų Rytų Europos Skyriaus valdininkas Joseph Kolarek, Vaeovas Sidzikauskas, pulk. Kazys Grinius, Povilas Labanauskas, Juozas Bolevičius, ir Lietuvos vice konsulas

New Yorke Vytautas Stašinskas ir Anicetas Simutis.

Lietuvos Nepriklausomybės sukaktuvių minėjimo antroje dalyje vasario 17 d. buvo perduoti per *Voice of Amerika* šių gerbiamų asmenų žodžiai: Lietuvos Užsieninės Diplomatinės šefo Stasio Lozoraičio; Amerikos Lietuvių Tarybos Pirmininko Leonardo Šimučio; Amer. Liet. Tarybos Gen. Sekretoriaus Dr. Pijaus Grigaičio ir

Vyr. Liet. Išlaisv. Komiteto Pirmininko Monsinjoro Mykolo Krupavičiaus.

Transliacijos lietuviškai duodamos iš New Yorke kasdien vienuoliktą valandą ryto ir Lietuvoje girdimos septintą valandą vakare. Transliacijos siunčiamos tokiomis bangomis (kilocycles): 21,650; 21,580; 21,570; 21,520; 17,850; 17,780; 15,230; 9,540; 7,250; 6,140; 6,080; 11,630; 11,790; 9,700; 9,615.

L.G.K.

(Akelta iš 6 psl.)

tanijos atstovas Sir Gladwyn Jebb, sakdamas:

— Šalies atstovui, kuris neapsakomai blogose sąlygose milijonus savo

tautiečių laiko vergiškose darbo stovyklose, kuris galvijų vagonuose ištrėmė ištisą tautas, kurios gyvenimo kelias yra grindžiamas slaptosios policijos pagalba organizuojamu vergų rekrutavimu fizinei darbo jėgai— to-

kiam atstovui išdrįsti kaltinti kitas valstybes dėl padarytų nusikaltimų politinių kalinių atžvilgiu — visa tai prilygsta ventni verčiančiam spektakliui, kuriame yra rodomas nuodėmės nekenčias šėtonas.

Kada po šių dviejų labai stiprių kalbų Malikas bandė atsikirsti, kad Sovietų Sąjungoje yra pilna ir absoliuti laisvė—publika pradėjo iš jo juoktis ir net melagiu vadinti.

Lietuvos vardas JT penktoje sesijoje

Prasidėjus Jungtinių Tautų Visuomenos Susirinkimui, Cیلės atstovas Hernan S. Cruz buvo pirmasis Pabaltijį prisiminęs kalbėtojas. Po daug karčių teisybės žodžių sovietams dėl jų vedamos politikos, jis iškėlė šį argumentą: kaip, girdi, sovietai gali tvirtinti jokios ekspansinės politikos nevedą, jei jie aneksavo Baltijos valstybėms priklausančias teritorijas ir visiškoje savo kontrolėje laiko dešimtį Europos valstybių?

Neatsiliko ir antrasis Pietų Amerikos (Bolivijos) atstovas Dr. Anze Matienzo, kuris, išskaičiavęs visą eilę sovietų aneksuotų kraštų, kartu priminė ir tą faktą, kad Sovietų Sąjunga dar 1940 metais diplomatinio keliu (slapta nacių-sovietų sutartimi — iš interview su delegatu—Dr. D.) anek-

savo Baltijos valstybes. Jis pripažino, kad "visi laisvų kraštų žmonės simpatizuoja šių kraštų heroiškiems gyventojams, kurių dabartinė laikysena yra tautinės ir tarptautinės demokratijos ir laisvės gynimo pavyzdys."

Ko verti sovietų taikos pažadai, išpareigojimai ir sutartys, gražiai atsakė Anglijos delegatas Mr. Kenneth Younger, vėl raskdamas reikalo užsiminti Lietuvai. Jis ironiškai pasakė, kad aiškiausiai ne daug svorio sovietų pozicijoms ginti galėtų pasitarnauti pavyzdžiai iš Sovietų Sąjungos praktikos, kada ji pati, sudariusi nepuolimo sutartis su LIETUVA, Latvija, Estija ir Lenkija, jas 1939 ir 1940 metais begėdiškai sulaužė. Tai toks esąs su kitomis valstybėmis sovietų sudarytųjų sutarčių likimas."

Ir Jungtinių Amerikos Valstybių atstovas Warren Austin vienoje savo kalboje priminė, kaip vienu metu sovietų valdžia mėgino išstumti Vakarų valstybes iš Berlyno, samoningai marinant badu vietos gyventojus, blokuojant Berlyną ir masiniai tremiant gyventojus iš sovietų pasienio sričių, ypačiai iš Baltijos valstybių, kurios kadaise turėjo nepuolimo sutartis su sovietiniu režimu"....

(Bus daugiau)

Tautinės Kinijos ambasadorius ir nuolatinis atstovas Saugumo Taryboje Dr. Tsiang, su Pietinės Korėjos ambasadoriumi Vašingtone Dr. John M. Chang, kalbasi prieš posėdį.

ATSISĀUKIMAS Į TAUTĄ

Buvusio Lietuvos Respublikos Prezidento Dr. K. GRINIAUS paskutinis atsisaukimas į Lietuvos žmones tėvynėje 1950 m. Vasario 16-sios proga, velioniui dar gyvam esant. Šis atsisaukimas buvo perduotas į Lietuvą per AMERIKOS BALSĄ š. m. vasario 17 d.

MIELI BROLIAI IR SESERS, SAVO TĒVŲ ŽEMĖJ SVETIMŲJŲ PERSEKIOJAMI LIETUVIAI:

Vasario 16 dienos proga sveikinu jus, mano brangūs tautiečiai. Linkiu pasiryžimo ir ištvermės, kenčiant sunkias fizines ir dvasines kančias. Nuoširdžiai linkiu sulaukti tos dienos, kai vėl iš okupantų priespaudos kelsis laisva Lietuva.

Gerai žinau jūsų iki šiolei pergyventas kančias. Šimtai tūkstančių nieku nenusikaltusių lietuvių brutali rusiškos MVD prievartos yra atplėšti iš gimtųjų sodybų ir išgabenti į baisiąsias arktikos ir Sibiro koncentracijos stovyklas. Tūkstančiai lietuvių žuvo prievartos mirtimi okupantų rūsiuose ir kalėjimuose, ir dažnai jų lavonai ištisas dienas laikomi miestelių aikštėse. Visas turtas iš jūsų atimtas. Esate paversti beteisiais baisios sistemos vergais. Tautinė lietuvių kultūra sugriauta, ir jums visomis priemonėmis brukama rusiška bolševikinė doktrina. Jūsų kasdieninis gyvenimas — ašaros, kančios ir baimė.

Praėjusio karo pabaigos sąmyšyje bolševizmui pavyko gana plačiai išsiplėsti. Į jo reples pateko visa eilė buvusių laisvų tautų ir jis nori išviešpatauti visame pasaulyje. Bolševizmas visomis priemonėmis ginkluojasi, iš jūsų atimamas paskutinis skatikas, kad būtų sukelti sąmyšiai kituose kraštuose.

Bet juo daugiau bolševizmas plečiasi, juo jis silpnėja. Laisvosios pasaulio tautos suprato ir pamatė, kas yra tikrasis žmonijos priešas. Jos suskato organizuotis ir tvirtai pasipriešinti jo užmačioms.

Laisvojo pasaulio politiniai veiksmai eina Lietuvos išlaisvinimo kryptimi.

Lietuvos suverenumas nėra palaidotas. Jos pilnateisiai atstovai laisvame pasaulyje tebeina savo pareigas, jos institucijos tebeveikia. Jungtinės Amerikos Valstybės, Didžioji Britanija ir daugybė kitų šalių nėra pripažinusios Lietuvos okupacijos.

Laisvėje gyveną lietuviai nuolatos kelia balsą apie jūsų nežmoniškus persekiojimus. Jis reikalauja, kad tarptautiniai organai ištirtų okupantų Lietuvoje įvykdytus nusikaltimus, ir būtų sustabdytas lietuvių tautos naikinimas ir blaškymas. Lietuvos laisvės kovai telkiamos gausios lėšos. Šią laisvės kovą nuoširdžiai remia visi šiapus Geležinės Uždangos atsidūrę lietuviai, ypač Amerikos lietuviai. Senųjų mūsų išėivių eiles gausiai papildė naujųjų laikų tremtiniai. Vien tik į Jungtines Amerikos Valstybes atvyko apie 20.000 lietuvių tremtinių. Po keleta tūkstančių jų įsikūrė Didžiojoje Britanijoje ir jos dominijose. Nemaža jų prieglaudą surado Pietų Amerikoje. Visų jų pasiryžimas iškovoti Lietuvai laisvę yra nepalaužiamas. Amerikos Jungtinių Valstybių ir jos sąjungininkų neįsivaizduojamai aukšta medžiaginė gerovė, didi kultūra, neturįs pavyzdžio technikos lygis ir vis nauji išradimai, milijonai laisvų, pilnų iniciatyvos ir sumanumo žmonių, gali apsaugoti laisvę nuo despotiškojo bolševizmo užmačių.

Todėl, nors jūs šiandien ir gyvenate didžius pavojus, bet nenustokite vilties, kantrybės ir pa-

sitikėjimo lietuvių tautos išlaisvinime. Gerai žinau, kad svetimoji priespauda ne tik persekioja kiekvieną jūsų žingsnį ir žodį, bet stengiasi pavergti ir jūsų mintis. Atmeskite svetimą klastingą propagandą. Išsaugokite savo žmogiškąjį ir lietuviškąjį tautinį padorumą. Visus įvykius ir pavergėjų pagyras vertinkite kritiškai. Visomis galimomis priemonėmis gelbėkite vieni kitus ir padėkite vieni kitiems pergyventi sunkiuosius laikus. Sąmoningai venkite neprasmingų aukų.

Šiuo metu svarbiausias visų mūsų uždavinys, kad juo didesnis lietuvių skaičius išliktų fiziškai ir morališkai sveikas. Atsiminkite visuomet, kad juo sunkesnis kasdieninis gyvenimas, ypač dabar prievartos kolchozuose, juo labiau okupantas šėlsta, juo labiau jūsų širdyse turi suklestėti tėvynės meilė, tautinė visų lietuvių vienybė ir visų bendrai vykdomas apsaugojimas. Sunkiausiai laikais kiekvienas lietuvis kaip tik turi išlikti tvirtas ir atsparus, kaip tas ažuolas prie Nemunėlio.

Išgyvenę šiuos siaubingus metus, nusikratę okupantų vergijos, mes patys atkursime laisvą ir demokratinę Lietuvą, kurioj kiekvienas pilietis naudosis visomis teisėmis ir kurioj kiekvienam bus užtikrintas socialinis gerbūvs. Vėl atkursime ūkinį Lietuvos gyvenimą, atgaivinsime tautinę kultūrą, mokslą ir meną.

Kiekvienas bus laisvas, saugus ir sotus mūsų būsimoj, gražioj Lietuvoj.

Tegyvuoja persekiojamoji ir naikinamoji, bet gąji ir atspari lietuvių tauta!

PIRMOSIOS NEPRIKLAUSO

ST. TAMULAITIS

Lietuvos sūnūs šimtmečių būvyje, daug kartų kovėsi "beviitiškai" ir "be naudos", o vis dėlto istorinėje perspektyvoje jų kova šiandien yra giliai prasminga ir šventa (prisimink tik brolių prūsų sukilimus prieš kryžiuočius 1250-1280 m., Pilėnų gynimą, ir nemirštamą karžygį Margi, Kauno pilies gynimą 1362 m., Kircholmo mūšį su švedais 1605 m., sukilimą prieš rusus 1831 m., pagaliau — dabartinės mūsų partizanų kovas, keliančias nusistebėjimą ir pagarbą visame pasaulyje). Taip, mano uždavinys ne apie tolimos istorijos įvykius rašyti. Mano uždavinys šioje įžangoje priminti kiekvienam lietuviui, kad 1918 metų Lietuva galvojo kitaip, negu tūli dabartiniai šviesuoliai. "Ka mes padarysime toki beginkliai ir bejėgiai" — 1918 metais nebuvo keliami. Visų lietuvių — ir valstybės vadovų ir eilinių piliečių, ir karininkų ir kareivių — buvo kartojamas vienas šūkis: "Kovoti, gelbėti Lietuvą! Mirti, bet nepasiduoti!" Nes kiekvienas žinojo, jog laisvės kaina niekada nebuvo ir nebus per brangi.

Lietuvos būklė 1918-1919 m. Pasibaigus I-jam Pasauliniam karui, Lietuva stovėjo didelėje savo istorinėje kryžkelėje. Į vokiečių paliekamą Pabaltijo erdvę rengėsi užpulti bolševikų gaujos, kurios telkėsi rytuose, godžiai žiūrėdamos į savo naują grobį. Lenkai, išsigimusio lietuvių Pilsudskio ir aukštųjų prancūzų karininkų organi-

VIEŠA PADĖKA

Lietuvos karo invalidų draugijos valdyba giliai sujaudinta, lietuvių spaudos laisvės kovų invalidų tragiškos būklės iškėlimu viešumoje, todėl turi garbės išreikšti savo gilią padėką.

Tos pačios spaudos dėka apie Lietuvos neprikl. karo invalidų veiklą ir nedateklus sužinojo didžiai gerb. brig. generolas gydytojas Vl. Nagius-Nagevičius ir nieko nelaukdamas atsiuntė d-jos valdybai \$10,00 piniginių orderį. Brig. generolas-gydytojas Vl. Nagevičius turi daug nuopelnų Lietuvai: jis buvo Karo muziejaus organizatorius ir vadovas, taip pat Karo sanitarijos valdybos viršininkas, rūpinosi ir prisidėjo pats prie archeologinių tyrinėjimų ir pradėjo mokslinius kasinėjimus. Tačiau mums invalidams gerb. generolas-gydytojas Vl. Nagius-Nagevičius buvo ir globėjas, ir organizatorius bei visų invalidų reikalų tvarkytojas ir gynėjas. Nepaslaptis tad, jog gerb. generolą-gydytoją invalidai mylėjo, gerbė ir vertino bei vadino savo tėvu globėju.

Bet mes nelaukėme tokio pasiaukojimo šiuo momentu, kada generolas yra atsidūręs sunkioje materijalinėse apystovose pats, nes dirba vien tik jo žmona.. Ir vis dėlto jis paskubėjo su dešimčia dolerių pagalba invalidams. Tai didelė auka ir ji niekuomet nebus pamiršta. Sujaudinti Lietuvos neprikl. karo invalidai įgaliojo savo valdybą išreikšti padėką už dideliu pavyzdžiu šviečiantį labdarinumą.

Invalidų draugijos valdyba taria savo gilią, nuoširdžią ir nemirštamą padėką brangiam savo globėjui praeity ir šiuo momentu ištiesusiam pagalbos ranką.... Tegu Viešpats laimina ir saugo mielą generolą-gydytoją Vl. Nagių-Nagevičių, tesuteikia Jam ištvermės ir laimės sveikam sugrįžti į vėl atgysiančią, laisvą ir nepriklausomą Lietuvą.

Bronius Tvarkūnas
L. K. Inv. Dr-jos V-bos Pirmininkas
K. Dobišas
Sekretorius

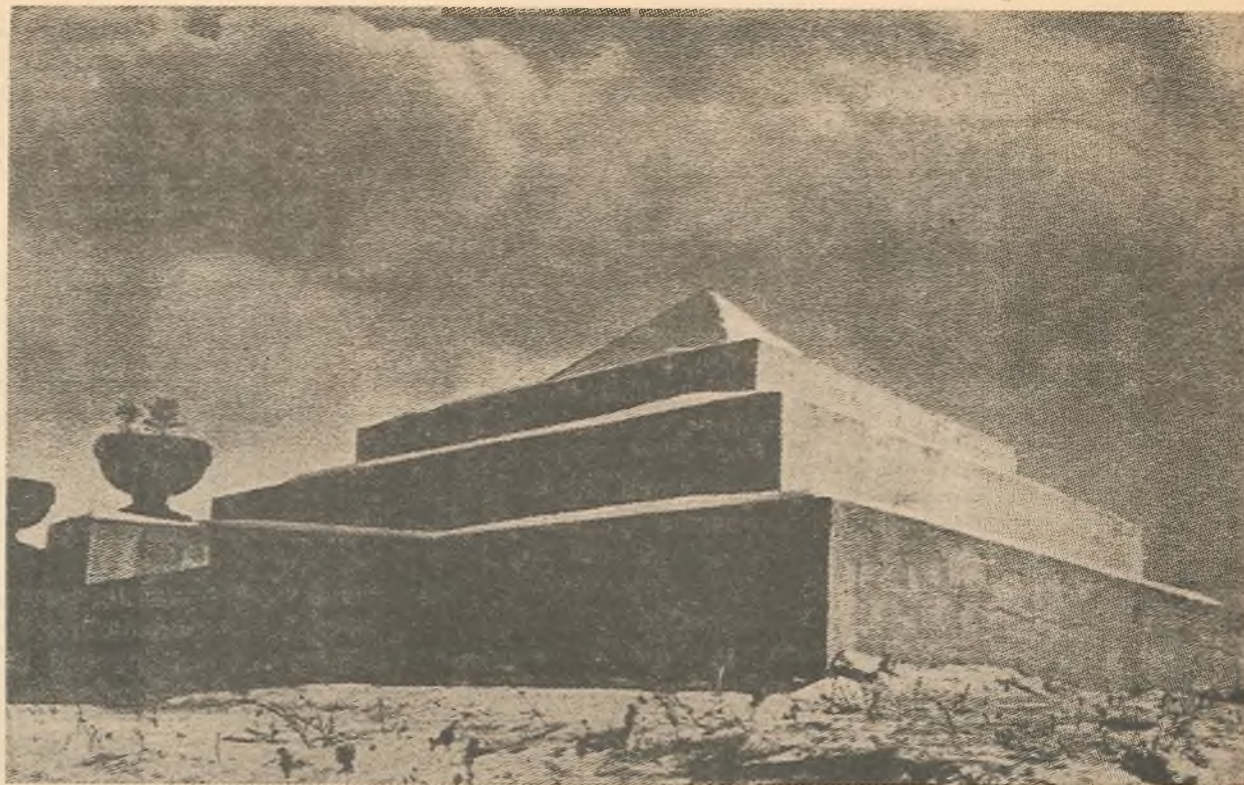
LIETUVOS MYBĖS KOVOS

zuojami, paskubomis rengė savo divijas, kurių tikslas buvo dvejopas: 1) atsispirti bolševikams, 2) okupuoti visą Lietuvą. Šiuo sykiu padarant ją net ne lygiateisiu dvilypės Respublikos nariu, o paprasta savo provincija. Vokietija didelės meilės irgi mums nerodė, galvodama tik kaip priišti labiau Lietuvą prie savęs, idant ateityje ji liktų neatskiriama jos dalis. Vieni latviai šiaurėje buvo neutralūs, nors ir jie neiškentė neužėmę Palangos ir kitų mažesnių Lietuvos žemės kamučių. Kariuomenę Lietuvos vyriausybė tada vos pradėjo organizuoti. Jai trūko visko: ir pinigų, ir ginklų, ir municijos, ir mundiruotės, ir transporto priemonių; net žymesnio skaičiaus karininkų ir kareivių neturėta, kurie galėtų sudaryti kadra būsimiems pulkams. Viską reikėjo iš nieko sukurti, o kraštas buvo nualintas.

Vokiečiams vis traukiantis link Vakarų, į namus. Gudijoje susikoncentravo aiškios ir žymios bolševikų jėgos, kurios turėjo tuoj užimti Lietuvos plotus ir įvesti čia savo gerai žinomą tvarką. Taip bolševikų jėgos, sukonzentruotos **Rezeknės rajone** (nuo Daugpilio į šiaurės rytus) turėjo slinkti į Evgos ir Šiaulių-Mažeikių kryptimi; **Pskovo divizija** turėjo smogti: a) per Uteną ir Ukmergę Kėdainių-Kauno kryptimi, užimant vidurinę Lietuvą, b) Vilniaus kryptimi, padedant kaimyninei divizijai užimti Vilnių; **Molodečūno Vakarų 17-ji šiaulių divizija** (stovėjusi nuo Vilniaus į pietų rytus) turėjo smogti Vilniaus-Gardino sektoriuje, be Vilniaus, užimant Kaišiadorius, Prienus, Alytų, Varėną, kol drauge su kitomis minėtomis pajėgomis pasieks Vokietijos sieną ir čia po sėkmingos pergalės galės atsikvėpti.

Mūsų kariuomenės kūrimasis. Nors vokiečiams 1918 metų pradžioje buvo aišku, kad jų karo pralaimėjimas aiškus ir užimtus rytų plotus teks palikti, vis dėlto jie ilgai nepripažino mūsų Nepriklausomybės paskelbimo (1918 m. vasario 16 d.) ir visai trukdė mūsų kariuomenės organizavimąsi. Tik 1918 m. baigiantis, laikinoji Lietuvos vyriausybė, esanti Vilniuje, įgijo laisvesnes rankas ir jau lapkričio mėn. 23 dieną paskelbė antrąjį savo vertę istorinį dokumentą — **Pirmąjį Įsakymą Lietuvos kariuomenei**. Tuometinis Ministrų Kabinetas tuoj pašaukė visus galinčius nešioti ginklą vyrus į savanorių pulkus. Visa Lietuva sušūždo. Po visą kraštą pasklido atsisaukimai ir karšti keliaujančių kalbėtojų raginimai rengtis į kovą. Šie kalbėtojai ne vienam priminė senovės Lietuvos šauklus, šaukiančius vyrus į karą ir nešiojančius krivulę, apteptą ožio krauju. Atsisaukimai gi priminė ugnis, sukurtas ant pilių kuorų ir skelbiančias, jog kraštas pavojuje.

Pirmiausia Lietuvos kariuomenės branduolys ėmė organizuotis Vilniuje, senojoje jos sostinėje. Kiek vėliau savanorių talkimosi centrai buvo Kaune (2 pės. pulkas), Kėdainiuose, Marijampolėje, Alytuje, Tauragėje ir net Gardine (ten organizavosi gudų daliniai, parūpė atstatyti senąją Lietuvą

Povilo Lukšio paminklas Taučiūnų laukuose.

ir vėl kartu joje su lietuviais gyven- ti).

Bolševikai puola Lietuvą. Nelaukiami Lietuvos vyrų susiorganizavimo, bolševikų gaujos 1918 m. gruodžio 12 d. perėjo Lietuvos etnografines ribas ir, lyg išspiauta iš žemės gelmių ugniakalnio lava, ėmė plūsti mūsų krašto vieškeliais ir plentais link vakarų, plėsdami nekaltus gyventojus, žudydami kiek geriau gyvenančius ūkininkus, rekvizuodami maistą bei arklius ir visur įstatydami į kaimų ir valsčių vadovus abejotinos vertės žmones, dažniausiai prisigėrusius valkatas ir dykaduonius.

Greit Vilnius (1919 m. sausio 5 d.), Utena (1919 m. sausio 6 d.), Panevėžys, Ukmergė ir kiti gretimi miestai atsidūrė bolševikų rankose. O sausio mėnesio viduryje rusai užėmė Šaulius, prisiartinę prie Telšių, pasiekė Varėną ir Alytaus apylinkes. Priešo jėgos susidėjo iš 3 divizijų, neskaitant artilerijos ir kitų pagalbinių ginklų rūšių. Lietuviai tuo tarpu teturėjo vos 3000 vyrų, bet visai prastai apmokytų (dalis ir visai neapmokytų), perpus ginkluotų, kas dešimtas turįs tik uniforma. Vokiečių kariuomenės likučiai, kurie turėjo pristabdyti rusų slinkimą, rodė visai menką aktyvumą. Padėtis atrodė beviltiška. O vis dėlto lietuviai nenusiminė.

Kautynės ties Kėdainiais. 1919 m. vasario pradžioje bolševikų Pskovo divizija nusprendė užimti patį Kauno miestą, kuris, netekus Vilniaus, buvo politinis ir karinis lietuvių atsparos centras. Laukdami iš Kauno stipresnio pasipriešinimo, bolševikai nutarė jį apeiti iš šiaurės ir pietų. Šiaurėje pirmiausia jie turėjo užimti Kėdainius, o pietuose — Jėzną ir Alytų.

Jaunos Lietuvos kariuomenės jėgos su šia divizija drąsiai stojo į kovą.

Kėdainių miesto įgula tada sudarė Kėdainių ir Panevėžio apsaugos būriai, viso vos 200 vyrų. Įgulos viršininkas buvo karininkas Variakojis, Panevėžio būrio vadas. Kėdainių būriui vadovavo kar. Šarauskas (vėliau pulkininkas, 1941 m. rusų nužudytas

ties Červene). Savanoriai buvo daugiausia ūkininkų sūnūs, bet jų tarpe radosi n e m a ž a ir moksleivių. Būrininkais ir skyrininkais buvo puskarininkiai, tarnavę rusų kariuomenėje. Be virš minėtų vadų, būriuose buvo dar du karininkai: Dragūnevičius ir Mikoliūnas. Kėdainių būrio sudėtyje buvo ir Povilas Lukšys, kurio vardas vėliau liko įamžintas, kaip pirmojo Lietuvos kareivio, žuvusio dėl krašto laisvės.

Abu būriai turėjo labai mažą ginklų. Kadangi net šautuvų neužteko kiekvienam kareiviui, kar. Variakojis tuo reikalu išvyko Kaunan, ir jau vasario 7 d. įgula pakankamai gavo šautuvų, rank. granatų ir šovinių, kas labai pakėlė karių nuotaiką. Tą pačią dieną lyg tyčia bolševikų žvalgai prisiartinę prie mūsų lauko sargybų, stovinčių Silainėliuose, ir jas apšaudė, bandydami mūsų jėgas. Aiškiai matėsi, kad rengiamasi pulti.

Prieš Kėdainius bolševikai turėjo visą pulką (per 1000) karių, gerai ginkluotų ir remiamų artilerijos. Pergale jie buvo tikri. Sekančią dieną jie pradėjo puolimą. Nustūmę mūsų lau-

ko sargybas, jis slinko prie pačio Kėdainių miesto. Priešą sutikti išvyko Panevėžio apsaugos būrys, apie 80 kovotojų, kar. Dragūnevičiaus ir kar. Mikoliūno vadovaujami. Įvyko atkaklus susirėmimas. Priešas čia turėjo sustoti. Negalėdamas niekaip prasiveržti pirmyn, jis paleido į mūsų šiuos artilerijos ugnį. Žemė buvo giliai įšalusi, ir mūsų šaukai apsikasti nesuspėjo. Dengdamiesi mažais žemės nelygumais, taiklia šautuvų ugnimi narsiai jie stabdė mėginančius prasiveržti bolševikus, kuriuos labai pykino šis atkaklus lietuvių kovingumas. Matydami čia nieko nelaimėsia, puolikai pakaitė kryptį ir mėgino užimti miestą iš kitos, pietinės, pusės. Jie perėjo geležinkelį, nustūmė mūsų retas lauko sargybas ir vienu mostu užėmė Eigulių kaimą. Kad labiau išgąsdintų žmones ir priverstų juos sukilti, jie apšaudė iš patrankų ir miestą su priemiesčiais.

Kėdainių įgula šaukėsi pagalbos į Kauną, bet Kaunas atsakė, jog tuo tarpu jokios pagalbos negali suteikti.

(Nukelta į 10 pusl.)

Vladas Būtėnas

P R I E T I L T I S

Neklausk, kada danguos saulužė pasikėlė,
Ir žvaigždės krito iš rikiuotės!
Čia horizontai dūmais jau seniai nužėlę, —
Ir medžiai ne šerkšnu, o paraku šarmuoti.

Sustojo švino sienos prieš viltis į rytą.—
Tik dūžtančio plotelio dulkės šalmus gula.
Tik Baltijos banga, iš tolių išsvajotų atsiritus,
Rauda, prarauda, nepasiekiamos motulės.

Mirtis gal dar ant barikadų išsitiesus rymo,—
O tu klausais raudos, tarsi paguodos.
Jau paskutinius pėdsakus skeveldros trina,
Ant kranto Baltijos jau paskutinės duobės...

AMERIKOS RAUDONASIS KRYŽIUS LIETUVOJE 1919 - 1922 METAIS

Lietuvos R. Kryžiaus Draugija įsteigta 1919 m. sausio 12 d. Nariais steigėjais buvo: Dr. Rokas Šliūpas, dr. Alekna, prov. Makauskas ir dr. Ingelevičius. Valdybon, be šių asmenų, įėjo dar J. Damijonaitienė, kan. Šaulys, dr. Balčikonis ir L. Raupienė. Tarptautinis R. Kryžius Lietuvos R. Kryžiaus tuomet nepripažino, nes dar nepripažinta buvo ir Lietuvos Nepriklausomybė.

Tuometinės L. R. Kryžiaus Valdybos narys plk. gyd. dr. Ingelevičius (dabar gyvena New Yorke) apie veikimo pачią pradžią pateikė šiuos atsiminimus: **“Praktiškai visus reikalus tvarkė pirmininkas Dr. Rokas Šliūpas. Pradžią buvo sunki, nes krašte viešpatavo skurdas.**

Pirma ligoninė L. R. Kryžiaus įsteigė Kaune, Laisvės al. Nr. 7, 1919 m. sausio mėn. 31 d. Pirmu vyr. gydytoju buvo dr. Jonas Brundza. Lovų pradžioje buvo 60, vėliau padidėjo iki 120. Lovų ir antklodžių davė Karo Sanitarijos Skyrius. Rinkliavas vykdant, ypatingai pasidarbavo Damijonaitienė ir Raupienė.

Ligoninėje dirbo dr. Mickus, Ingelevičius ir Petrovas.

Antroji L. R. Kryžiaus ligoninė buvo irgi tų pačių metų pradžioje įsteigta Kaune, Karmelitų rūmuose. Ji buvo skirta užkrėčiamiems ligoniams, bolševikams ir tremtiniams. Jai aprūpinti irgi teko daryti rinkliavas mieste ir pas ūkininkus. Jos pirmuoju vyr. gydytoju buvo dr. E. Draugelis.

Trečioji L. R. Kryžiaus ligoninė buvo įsteigta 1919 m. rugp. 8 d. Panevėžyje. Ji buvo skirta karo belaisviams, tremtiniams, grįžtantiems iš Rytų ir Vakarų (vokiečiams) ir iš Vakarų ir Rytus (rusams) ir mūsų sergantiems bei sužeistiems kariams. Ligoninės vyr. gydytoju buvo dr. Mažylis.

Be Amerikos R. Kryžiaus — negali-

Ats. brig. gen. gyd. NAGIUS - NAGEVIČIUS

ma įsivaizduoti tų trijų ligoninių darbo. A. R. Kryžius 1919 m. gegužės mėn. 13 d. iš savo skyriaus Berlyne atgabeno Kaunan 116 dėžių visokio turto. Vieną šeštąją dalį L. R. Kryžius pasiliko sau, o penkias šeštąsias padalino tarp Sveikatos departamento, Karo San. Skyriaus ir kitų įstaigų. Ta dalis, kuri teko L. R. Kryžiui, tų laikų kainomis buvo įvertinta 90.000 auksinų. Amerikos R. Kryžius buvo susirūpinęs motinos bei vaikų globa. Jo parama įgalino Lietuvoj įsteigti pirmus motinos bei vaikų centrus.”

KARO LAUKO LIGONINĖ

1919 m. birželio mėn. gyd. K. Oželis gavo įsakymą skubiai organizuoti karo lauko ligoninę ir vykti į frontą, kur mūsų kariuomenė kovoja prieš besiveržiančius rusus-bolševikus. Štai ką dabar pasakoja pulk. gyd. Oželis (gyvena Chicagoje):

“Iš mūsų kariuomenės intendantūros tuo laiku neturėjome vilties ką nors gauti organizuojamai lauko ligoninei. Beieškant šaltinių, buvau nukreiptas į Kaunan atvykusį tada Amerikos R. Kryžiaus atstovą. Nurodžiau jam savo reikalą ir beviltingai būklę ir po savaitės iš naujos siuntos, gautos iš Berlyno, mano ligoninė buvo aprūpinta... Gavau 100 lovų, geriausias rūšies visus baltinius, tiek ligoniams apręgti, tiek ir lovoms pakloti. Ligoninė išvyko skirtu laiku, skirton vieton ir pradėjo teikti pagalbą sužeistiems ir sergantiems kariams.”

KARO LIGONINĖ

Karo Ligoninė įsteigė 1919 m. pradžioje Tolstojaus gatvėje, Kaune. Vyr. jos gydytojas buvo dr. Slizys. Jis iš karto susidūrė su baltinių ir antklo-

džių trūkumu, bet jam pavyko iš Amerikos R. Kryžiaus, atsilankiusio Kaune, gauti nemažai turto.

Persikėlus Karo Ligoninei į didžiulius rūmus Vytauto prosp., 1920 m. pradžioje Karo Ligoninės viršininku buvo paskirtas dr. Oželis. Jis savo atsiminimuose štai ką rašo: **“Man atvykus Karo Ligoninė, ji turėjo apie 300 lovų, bet buvo mažai panaši į tikrą gydymo įstaigą. Joje buvo jaučiamas didžiausias nepriteklus, viso ko buvo stoka. Sužeistų ir susirgusių karių skaičius diena iš dienos sparčiai augo. Per trumpą laiką ligoninė turėjo sutalpinti apie 800 karių, kadangi tuo laiku siautė gripo epidemija visoje Europoje. Epidemija skaudžiai palietė mūsų išvargintą ir nepakankamai įrengtą kariuomenę. Epidemija žiemos metu buvo lydima pneumonijų, ir empyemų komplikacijų, kurios davė labai aukštą mirtingumo nuosimtį. Ligoninė buvo tragiškoje padėtyje, negalėdama suteikti kovojantiems pakankamos pagalbos ir medžiaginio aprūpinimo. Tada Am. R. Kryžius atėjo pagalbom savo gausiu turto. Po trumpo laiko ligoninė buvo aprūpinta lovomis, matraciais, antklodėmis, baltiniais lovai pakloti, apsiaustais ir kt. daiktai. Tas įgalino Karo Ligoninę atsistoti savo vagon ir tinkamai priimti Tėvynės gynėjus.”**

Šioje vietoje, kaip buv. Karo Sanitarijos viršininkas, norėčiau pastebėti, kad Karo Ligoninė atsistotojo “savo vagon” ne vien tik dėl A. R. Kryžiaus suteiktos pagalbos, bet ir dėl nepaprastos energijos ir organizacinių sugebėjimų jos viršininko, kuriam ir mūsų universiteto medicinos fakultetas patikėjo vėliau suorganizuoti savo klinikas. Karo Ligoninėje dr. Oželiui jo atsakingame darbe ir sunkiausiu momentu padėjo tokie žymūs medikai, kaip profesoriai: Parčiaskas, Račzickas, Hagentornas, Avizonis ir ištisa eilė jaunesniosios kartos gabių gydytojų, kaip, dr. Atkočiūnas, M. Nasvytis, Matulionis, Bermanas, Žemgulys ir kt.

PIRMAS ATSKIRAS LAZARETAS

Jo tuometinis viršininkas pulk. gyd. A. Matukas (gyvena Kanadoje) savo atsiminimuose tarp kitko rašo:

“1921 m. žymiai padidėjus Lietuvos kariuomenei ir padažnėjus per žiemą apkrėčiamoms ligoms kareivių tarpe, buvo Kaune, Šančiuose, įsteigtas **I-mas Atskiras Lazaretas, apkrėčiamoms ligoms gydyti. Buvo numatyta 650 lovų. Pasitaikydavo visų rūšių apkrėčiamų ligų: visų rūšių tifai, skarlatina, tymai, vejarauptai, paratitas ir net raupai. Lazareto gyvenimo pradžioje buvo didelių sunkumų su aprūpinimu ligonio guolio reikmenimis: labai trūko paklodžių, užvalkalų, antklodžių, nosinių, apatinių skalbinių. Am. R. Kryžiaus atstovas pulk. gyd. Ryanas labai sušelpė Lazaretą trūkstančiais daiktai ir medžiagomis ir toliau baltinių pakeitimas ligoniams, kas ypač svarbu apkrėčiamiems, buvo vykdomas tvarkingai. Lazaretas veikė iki 1923 m., kada, apkrėčiamoms ligoms sumažėjus, ligoniams užteko vietos Karo Ligoninėje.”**

APIE MISIJAS IŠ AMERIKOS

Pirmi svečiai buvo keturių žmonių “Amerikos Maisto Komisija”, atvykusi 1919 m. kovo 15 d., su pirminku majoru Rossu priešaky ir stojusi Metropolio viešbutyje.

Svečiai stebėjosi, kad Lietuva, vos tik prieš 3 mėnesius pradėjusi kurti savo kariuomenę, jau ėmė vyti priešus iš savo krašto, ir pavyzdingai tvarkėsi. Jie aplankė ir frontą, bet, sugrįžę Kaunan, sužinojo, kad vokiečių kareivių įtūžės būrys buvo užpuoles jų buveinę, ir rado dar šiltą kūną vokiečių nukauto, jų buveinę gynusio sargybinio Pr. Eimučio. Karžygiška Eimučio mirtis padarė svečiams didelį įspūdį, o Lietuvai tai buvo reikšminga tarptautiniuose santykiuose.

Tų pačių 1919 m. atvyko plk. Worwicko Greeno vadovaujama 12 žmonių misija. Jis spaudai pareiškė, kad misija nėra įgaliota nei tartis, nei veikti, bet vien tik parinkti žinių ir pasiūsti į Paryžių drauge su patarimais, kas, jos nuomone, turėtų būti daroma.

Dabar, norėdamas gauti papildomų žinių iš A. R. Kryžiaus Centro Washington, kreipiausi į jį per mūsų atstovybę (P. Kajecką). Šiek tiek medžiagos ir pulk. Ryano fotografija gavau, be to, dar man buvo pasiūlyta pasinaudoti 1938 m. Washingtone paskelbtu pulk. Ernesto P. Bicknellio leidiniu: “With the Red Cross in Europe” 1917-1922.”

Suglaustos žinios atrodo šitaip. Am. Rd. Kryžiaus misija buvo iš Vokietijos į Baltijos kraštus atsiųsta 1919 m. spalio 6 d. ir čia išbuvo iki 1922 m. birželio 30 d.

Misijos priešaky buvo gyd. pulk. Ryanas, kurio centrinė buveinė buvo Rygoje. Am. R. Kryžius turėjo Pabaltijy 75 žmones, turto už 7-8,000,000,—dolerių ir 120 visokių rūšių automobilių. Lietuvoje Ryano atstovais buvo kpt. Charles S. Paine ir Mr. Luther Bridges, o vėliau Hendersonas. Dar prieš persikėlimą į Baltijos kraštus, 1919 m. pavasarį ir vasarą Kaunan iš Berlyno atvykdavo dr. Valdes, atgabendamas turto mums gelbėti iš tragiškos padėties.

Kiek duota Lietuvai, aiškiai pasakyta tik apie laikotarpį nuo 1919 m. liepos 1 d. iki 1920 m. birželio 30 d., būtent, 156.190,88 dol., o kitiems metams nuo 1920 m. birželio 30 d. iki 1921 m. birželio parodyta bendra suma visoms Pabaltijos valstybėms kartu, būtent, 287.873,81 dol. Apie trečiuosius metus žinių trūksta. Tarp kitko pasakyta, kad Pabaltijos kraštuose įsteigti 141 vaikų sveikatos centrai, kurių dalis teko Lietuvai.

Savo raportuose Ryanas apibūdina Lietuvos padėtį normaliais laikais, kaip geriausią iš visų Rytų Europos kraštų. Lietuva esanti agrarinis kraštas, turėjęs užtenkamai maisto ir eksportavusi jį užsienin. Bet 1919 ir 1920 m. jos būklė pasidariusi ypatingai sunki, kovojant prieš bolševikus ir bermontininkus. Ryanas susirūpinęs kalba apie pavojų Lietuvai būti rusų okupuotai. Jis skundžiasi savo raštuose viršininkams dėl nesantaikos tarp estų ir latvių, latvių ir lietuvių, lietuvių ir lenkų, dėl ko sunku buvę

PIRMOSIOS KOVOS

(Atkelta iš 9 pusl.)

Kar. Šarauskas, kuris dabar vadovavo visai įgulai, paėmęs 40 kovotojų, metėsi į pavojingiausią vietą ir šautuvų ugnimi, drauge su prisijungusiomis prie jo lauko sargybomis, su laikė bent laikinai priešų veržimąsi.

Manevruodami bolševikai dabar sumanė pagilinti apėjimą ir užimti Kauno-Kėdainių vieškelį, nukertant gynėjams bet kokį susisiekimą su centru. Karininkas Šarauskas tuoj pasiuntė būrelį kovotojų, kuriems vadovavo viršila Vainauskas ir Povilas Lukšys, kad sutrukdytų šį apėjimą. Būrelis veikiai užėmė Paobalių dvarą, suturėjo priešą ir net privertė jį grįti atgal į Eigulių kaimą. Negana to, virš. Vainauskas ir Pov. Lukšys su kitais drašuoliais, slapstydamiesi Obelės upės krantais, užėjo priešui į užnugarį. Suremtas iš dviejų pusių ir nežinodamas, iš kur atsirado šitos naujos jėgos, priešas paliko Eigulių kaimą ir ėmė iš čia skubiai trauktis. Dabar jo spaudimas sumažėjo ir kito miesto pusėse.

Popiečiaus gelž. stotyje buvo atgabentos dvi vokiečių patrankos, kurių taikli ugnis bolševikus dar labiau nutrebino. Į pavakarę bolševikų šautuvų

ir kulkosvaidžių ugnis retėjo, artilerija nutilo. Tuo pačiu metu vokiečiai atsiuntė mūsų kariams sunk. kulkosvaidžių ir kiek parėmė juos gyva jėga. Naktį bolševikai ėmė visur trauktis.

Buvo nutarta pasiūsti sustiprintą žvalgybą šėtos kryptimi, kur kaip tik telkėsi 2 pėst. pulko bolševikų štabas. Vasario 8 dieną, žvalgamis artinantis prie Taučiūnų kaimo, bolševikai į juos ėmė smarkiai šaudyti. Užvirė mažos kautynės. Gindamas savo krašto laisvę ir rodydamas didelį narsumą, šiose kautynėse žuvo Pov. Lukšys.

Tą pačią dieną, pavakarėje, mūsų kariai apėjo bolševikų dešinį sparną, sudavė jiems skaudų smūgį, paėmė gerokai belaisvių ir ginklų ir privertė priešą pasitraukti į Šėtą.

Po trijų dienų, vasario 11 d., Panevėžio ir Kėdainių būriai puola Šėtą, pasiskirstę trimis grupėmis. Atkaklaus puolimo bolševikai neatlaiko ir, nors turėdami aiškia žmonių ir ginklų persvarą, pakrikai traukiasi Ukmergės kryptimi. Į nelaisvę pakliūva keliolika bolševikų, o karo grobis šiuo sykiu visai gražus: trys vėliavos, kelios dešimtys šautuvų, 18 lauko telefonų, daugybė šovinių ir kito smulkesnio turto. (Nukelta į 12 psl.)

Plk. gyd. Edward Ryan, JAV Raudonojo Kryžiaus Misijos Pirmininkas Pabaltijo kraštams.

sudaryti bendrą frontą prieš bolševikus.

Konferencija Rygoje

1921 m. liepos mėn. 21-22 d. Rygoje, Am. R. Kryžiaus būstinėje įvyko Ryano sušauktoji Baltijos kraštų Sanitarijos Konferencija aptarti priemonėms kovai su gresiančia iš Rusijos choleros epidemija.

Iš Lietuvos buvome 5 atstovai (aš, kariuomenės epidemiologas dr. M. Nasvytis, kiti Sveikatos departamentu), 11 latvių ir 3 estai (taip pat nuo kariuomenės ir civilių įstaigų).

Buvo nutarta prie Rusijos sienos steigti karantino stotis, priverstinai registruoti bei izoliuoti įtartinus objektus, varyti propagandą per sanitarinį personalą ir spaudą. Nusizengusius taisyklėms numatyta bausti iki pusės metų kalėjimo. Nutarta įsteigti Baltijos kraštams bendrą informacinį centrą ir laikytis Paryžiaus sanitarinės konferencijos nutarimų.

Rygos konferencijoje dalyvavęs mūsų kariuomenės epidemiologas ir Lietuvos Higienos bei Bakteriologijos Instituto direktorius dr. M. Nasvytis (dabar gyvena Amerikoje) savo atsiminimuose tarp kitko rašo:

“Kaune Azijos choleros susirgimų diagnozės teko man nustatinėti bakteriologiškai ir serologiškai. Choleros atsitikimų Kaune ir Lietuvoje buvo, rodos, tik keliolika. Dr. Ryanas, šaukdamas konferenciją energingai kovai su ta epidemija ir aprūpinamas medikamentais, dezinfekcijos priemonėmis, medžiaga ir profilaktiniais skiepais (vakcinomis), — labai padėjo pevojų nugalėti. Cholera Lietuvoje pranyko. Dr. Ryanas padėjo kariauti ir su kitomis po Pirmojo Pasaulinio karo išsiplėtusiomis užkrečiamomis ligomis ir infekcijomis.”

Dr. Ryano veiklumas

Dr. Ryanas buvo nevedęs. Savo asmeniškais reikalais, kaip mums tada atrodė, visai nesirūpino. Jis visas buvo atsidavęs savo organizacijai, buvo jos “spiritus movens” pilna to žodžio prasme. Jo buvo visur pilna: ir Latvijoje, ir Estijoje, ir Lietuvoje; jo personalas, gal be išimčių, viską matė, viską žinojo, visur veikė.

1920 m. rudens metu man teko tarnybiškai aplankyti mūsų dalinį Vilniuje, Antakalny. Buvo šalta, drėgna. Dalinys rengėsi žygiui į frontą. Kareiviai buvo menkai aprūpinti skalbiniais ir avalyne, o šiltų apatinių visai neturėjo. Kareivių tarpe buvo matyti išbalusių, sirguliuojančių.

Zinodamas mūsų intendantūros išteklis, jaučiausi bejėgis padėti, susirūpinęs išvykau iš kareivinių. Staiga vienoje Vilniaus gatvėje sutikau... A. R. Kryžiaus karininką kpt. Samskiją. Zinoma, kreipiausi į jį, ir po valandos sunkvežimiai, pilni reikalingo aprūpinimo, jau buvo kareivinių kieme. Dalinys išvyko gerai nusiteikęs ir vėliau, rodos, dalyvavo Giedraičių mūšy, nulėmusiame įvykius mūsų naudai.

Ryanas visados buvo ramus, nors reikale veikė dinamiškai. Šiaip—labai taupė žodžius, retai juokėsi, bet mėgo ir šamoju. Man teko nugirsti, kaip jis vieną kartą draugiškai juokavo, siūlydamas labai suliesėjusiam atkakliam vegetarui dr. Ingelevičiui nešioti kišenėse po akmenį, kad jo vėjas kur nenuneštų....

Ryano akys buvo giedrios, ramios, o savo korektišku, džentelmenišku elgesiu visur užkariaudavo simpatijas.

Misija Lietuvoje baigus

1922 m. birželio 30 d. Am. R. Kryžiaus veikimas Baltijos kraštuose buvo likviduotas. Ryanas grįžo į Ame-

rika, į Scrantona, Pensylvanijoje, kur gyveno jo sesuo su trimis vaikais.

1923 m. pradžioje jis gavo naują labai rimtą uždavinį — vykti su misija Persijon, kur jį paskyrė patarėju socialinės globos ir sveikatos reikalams. Ten jis susirgo “dread disease” ir mirė tų pačių metų rugsėjo mėn. 21 d., tesulaukęs 37 metų amžiaus. Jo kūnas buvo pargabentas į Scrantona.

Iš Lietuvos išvykdamas, jis savo ranka Karo Muzėjaus sode prie žuvusiems paminklo pasodino kelius rožių kerus, o garbės svečių knygoje įrašė gana ilgą ir nuoširdų atsisveikinimo žodį, linkėdamas, kad su pirmais pražydusiais krūmų žiedais išsipildytų mūsų teisėti teritoriniai pageidavimai.

Ryanas mūsų valdžios buvo apdovanojamas Vyčio Kryžiumi, jo garbei viena Kauno ligoninė buvo pavadinta jo vardu, jo paveikslas Karo Muzėjų buvo iškilmingai papuoštas kryžmiškai sustatytomis Lietuvos ir JAV vėliavomis, o gavus žinia apie jo mirtį, Kauno igulos bažnyčioje buvo atlaikytos iškilmingos gedulingos pamaldos už jo vėlę (jis buvo katalikas), gausiai dalyvaujant kariuomenės ir visuomenės atstovams.

Su meile tenka minėti jo vardą! Taip pat su didele pagarba ir amžinu dėkingumu tenka minėti ir Jungtinės Amerikos Valstybes, kurios prieš 30 metų atsiuntė į mūsų kraštą šį kilnų Am. R. Kryžiaus samaritetį ir kurios, jam darbą Lietuvoje baigus, pirmosios iš Didžiųjų Santarvės valstybių pripažino Lietuvą de jure, o ir šandien užtaria jos teisę būti nepriklausomai.

Dabar Lietuva, Latvija ir Estija vėl atsidūrė dar ziauresnėje okupacijoje, o jų žmonės masiškai deportuojami ir žudomi. Kas galėjo, išsisklaidė po visą pasaulį, jų tarpe—kariai gydytojai ir jų personalas.

Sekdami politinius įvykius, daugelis jų, pirmai galimybei esant, yra pasiryžę skubiai grįžti savo tėvynėn, į pagalbą kariuomenei ir civiliams gyventojams. Šviesių plk. gyd. Ryan tradicijų raginami, jie savo viltimis skrenda į Amerikos Raudonąjį Kryžių, reikiamu momentu laukdami iš jo organizuotos medžiaginės ir moralinės pagalbos.

MŪSŲ MALONIESIEMS SKAITYTOJAMS, BENDRADARBIAMS IR TALKININKAMS

● Dėl spaustuvės perkrovimo spaudos darbais, nespėdami laiku išleisti vasario mėn. numerį, šį kartą nusprendėm išleisti papildintu dvigubu 4-5 (vasario-kovo mėn.) nr. Tuo būdu išlyginsime laiką, ir balandžio mėn. nr. išeis tokiu apskaičiavimu, kad žurnalas mūsų skaitytojus pasiektų to pat mėnesio būvyje. Ateityje bus dedamos visos pastangos, kad normalus kiekvieno mėn. nr. būtų gaunamas tame pat mėnesyje. Antra vertus, KARIO nr. nr. 2 ir 3 buvo leidžiami papildinti (24 psl.), o tai irgi kiek užtesė spaudos darbą, tuo būdu sumoje skaitytojams nėra jokios skriaudos.

● Redakcija gerai žino, kad ligšiolinis KARIO formatas nebuvo patogus, tačiau savotiški pas mus esamo popieriaus standartai ir taupumo principas — neleidžia naudotis senuoju įprastu formatu. Dabar techniškai prieita ir

Jonas Minelga

LAISVĖS KELIAIS

Ak, matau, tėvyne,
Tavo eitą kelią...
Vieškelėliai dygūs,
Kruvini takeliai.

Šimtmečiai iš lėto
Vienas kitą sekė,
Tu gyva ar mirus —
Niekas nepasakė.

Klupdama nuo skausmo,
Spiaudoma i veidą.

Tu šaukei: “O, sūnūs,
Kam mane apleidot!”

O gyvent norėjai, —
Praeitis gaivino...
Ir tave išgirdo
Ainiai Gedimino.

Ne perkūnas griovė,
Ne žaibai žaibavo,
Savanoriai kovės
Už laisvužę tavo.

Tūkstančiai išėjo,
Daugel jų negrįžo,
Bet mirtim išpirko
Šimtmečiais ką ryžos.

Alytus, Kėdainiai
Ir sriauni Širvinta,
Jūsų vardą minint
Vėl viltis prašvinta.

Daug narsiųjų vyrų
Ten kalneliai glaudžia,
Jų nemarūs žygiai
Lyg varpai mums gaudžia.

Krito jie didvyriais
Kai laisvužę nešė,
Laisvės testamentą
Mums krauju išrašė.

Jų dvasia į kovą
Vyrų, mus jau šaukia...
Tėviškėlėj kraujas
Nemunėliais plaukia.

Gimtoje pirkelėj
Židiniai užgesė,
Sibirian išėjė
Tėvas, brolis, sesė...

Gauskite trimitai,
Oškit girios uosiai,
Laisvės žygio dainą
Su jumis dainuosim!

nusistatyta laikytis bent kiek patogesnio šio nr. formato.

● Rankraščius ar foto nuotraukas 6-jam nr. siųsti iki balandžio mėn. 10 d.

● Visi mūsų talkininkai—platintojai ir dar nesumokėjęs prenumeratoriai — maloniai prašomi galimai greičiau atsiskaityti.

● Visi ligšioliniai KARIO skaitytojai, rėmėjai ir bičiuliai maloniai prašomi pakviesti bent po vieną naują skaitytoją.

—

Viršelyje — Nepriklausomos Lietuvos kariai ir vėliavos, prie Vilniaus Katedros, Vasario 16-sios iškilmėse, 1940 m. — Vyt. Augustino nuotrauka.

Zaliojo Lietuvos kaimo jaunuolis, pirmųjų laisvės kovų savanoris - kūrėjas, 1919 metais.

(Atkelta iš 10 psl.)

Jėzno kautynės. Tuo pačiu metu, kada kautynės ėjo ties Kėdainiais ir šėta, bolševikai supo Kauną iš pietų. Pirmiausia jie nusprendė paimti Jėzną, Birštoną ir Alytų: iš čia, perėję užšalusį Nemuną, viena kryptimi turėjo brautis gilyn į Suvalkiją, kita — žygiuoti Kauno link. Pavojus buvo didelis. O kariuomenės trūko.

Jėzną puolė bolševikų 7-tas šaulių pulkas. Mūsų karo vadovybė teistengė iš Kauno pasiūsti į čia vos vieną kuopą, be artilerijos ir kulkosvaidžių. Kuopai vadovavo kar. Zaskevičius, kuris buvo drauge ir šio fronto baro vadas. Be jo, kuopoje dar buvo kar. Gataveckas ir kar. Cetuchinas. Vasario 9 d. kuopa, po trumpo poilsio Prienuose, atėjo į Birštoną. Tuo metu raitųjų gusarų būrys žvalgė priešą ir, po trumpo susišaudymo Jėzno miestelyje, pasitraukė atgal, be pertraukos sekdamas jo veiksmus. Pagal surinktus duomenis, priešas veikė susiskaldęs mažesnėmis grupėmis, po 700-600-300 kovotojų.

Kar. Zaskevičius nusprendė mušti priešą paskirai, dalimis, trukdant jam susijungti. Kadangi jo turimos jėgos buvo pernelyg mažos, iš Alytaus 1-mo pėst. pulko jis pareikalavo atsiūsti pagalbon vieną pėst. kuopą. Jo planas būtų pavykęs, jei ne karin. Cetuchino (ruso) žiauri ir klastinga išdavystė.

Nieko apie šią nuspręstą išdavystę nežinodamas, kar. Zaskevičius davė įsakymą: pirmas būrys su vienu lengvuju kulkosvaidžiu turi apeiti Jėzno miestelį iš vakarų pusės ir pulti priešą iš sparno; antras būrys turi pulti priešą, apeidamas Jėzną iš rytų pusės.

Kar. Cetuchinas, vadovėdamas 1-jam būriui, savo kareivius tiesiog nuvedė pas bolševikus, įsakęs į juos nešaudyti. Paskutinę minutę dauguma savanorių suprato išdavimą ir spėjo pasprukti, bet dalis — 18 vyrų — liko. Šiuos bolševikai pagal savo paprotį žiauriausiu ir tik jiems žinomą būdu nukankino, badydami juos durtuvais,

kapodami kardais, spardydami į mirštančių veidus, išplėsdami liežuvius...

Puolimas nepavyko, teko atsitraukti.

Vasario 11 d. atvyko prašytoji iš Alytaus pagalba. Pribuvo ir vokiečių dalinys. Vasario 13 d. bolševikai vėl puolami. Planas ir dabar buvo tas pats. Nežiūrint didelės priešos persvaros, bolševikai buvo stipriai sukulti ir priversti bėgti. Nugalėtojams teko didelis grobis.

Po 3-4 dienų lietuviai išvijo bolševikus ir iš Pūnios, Butrimonių ir Stakliškių.

Alytaus kautynės. Pirmajam pėst. pulkui, kuris, iš Vilniaus atbloktas, stovėjo Alytuje, vadovavo narsus ir energingas kar. Juozapavičius. Jo pulkas, kaip ir kiti, buvo formavimosi padėtyje, turėjo viso 600 savanorių, ir norėti iš jo kažko nepaprasto buvo sunku. Nežiūrint į šias aplinkybes, kai raudonieji, vykdydami bendrą planą, vasario 12 d. pradėjo Alytaus puolimą, idant išeitų į Nemuno ribą ir tęstu pradėtąjį Kauno supimą, pulkas drąsiai stojo nelygion kovon.

Fronto sektorius buvo nepaprastai platus. Užtvaros, saugojusios miestą nuo priešų, viena nuo kitos buvo per kelis kilometrus. Jos stovėjo kaimuose: Švobiškiai, Domantonyš, Venciūnai, Uliškiai, Padvariškiai ir Norgeliškės. Vokiečiai, kurie telkėsi Alytuje, ir turėjo porą užtvarų prieš miestą, atrodė gana pakrikę, be to jų tarpe gerokas skaičius buvo komunistuojančių.

Šias negausias mūsų jėgas bolševikai puolė dviem pulkais (3-čiu ir 4-tu pėst. pulku), viso 2000 kovotojų. Savo sudėtyje jie turėjo normalią artilerijos ir sun. kulkosvaidžių paramą. Vos prasidėjus puolimui, vokiečiai pasitraukė, palikdami mūsų užtvaras kautis vienas. Lietuviai nepabūgo ir ilgai kovėsi, stengdamiesi atmušti gulančią priešą masę. Meiste esantiems ir ką tik atvykusiems savanoriams paskubomis buvo išdalinti šautuvai, ir net čia pat prie sandėlio juos mokė, kaip užtaisyti ginklą.

LIETUVIŲ TAUTOS AMŽINIEJI KAREIVIAI

MŪSŲ UNIFORMUOTI VYRAI RASO

...Skubame apmokymą dvigubu greičiu. Kartais dirbame visas 24 val. Nepykit ir nesirūpinkit, jei kartais ilgai neparašau, laisvu laiku valome ginklus, aprangą ir kt. Mat, čia mamytės nėra, tai viskuo reikia pačiam pasirūpinti. Aš dabar esu šauniausioj JAV parašutininkų divizijoje, todėl iš mūsų daugiau ir reikalaujama.

Aš esu labai patenkintas, kad patekau į tokią garbingą dalį. Didžiokitės ir jūs, tėveliai. Mano tarnyba nėra pavojinga. Aš matau kasdien tūkstančius šokimų, ir niekas iš vyrų nesusižeidžia. Tai maždaug tas pat, kaip šokti nuo stalo ant grindų. Tad nesirūpinkite, tėveliai.

Lietuviai visuomet būdavo geriausi

kariai. Kai tik pradėjau apmokymą, mane tuojau pastebėjo dalinio vadovybė. Po trijų savaičių mane paskyrė skyrininko pavaduotoju. Visa kuopa žino, kad aš esu lietuvis...

Vyt. Daugėdas

...Tai matai, Mindaugai. Jau pora savaičių, kai aš keliu 4 val. ryto, o guliu 10 val. ar vėliau vakare... Valgau, ką duoda, kai liepia — šliaužiu pilvu ir t.t. Žodžiu — rengiuosi būti kareiviu. Bet... man tai nenaudėna. Gyvename dviejų aukštų barakeliuose. Rašau Tau, sėdėdamas ant lovos.

Po daugybės anketų ir skiepių buvau paskirtas į vieną lauko artilerijos batalioną. Maistas pusėtinai, drabužių — gyva pekla...

Tavo Vitas

Raudonųjų puolimui įsisiūbavus ir sulaužius narsių mūsų pasipriešinimą, pulko vadas kar. Juozapavičius skubėjo, į miestą gelbėti brangiojo pulko turto — ginklų. Tuo metu į miestą veržėsi bolševikai. Ginklai veikiai sukraunami į vežimus ir paskubomis vežami per Nemuno tiltą kiton pusėn. Lietuviai daliniai jau buvo pasitraukę. Kar. Juozapavičius lekia ant žirgo paskui gurguoles, bet taikliai ir iš pasalų nutaikyta priešų kulka perveria jo krūtinę. Jis krinta nuo arklio ant tilto grįstų ir miršta.

Reikia čia priminti, kad kar. Juozapavičius buvo pirmasis Lietuvos kari-

ninkas žuvęs už Lietuvos laisvę 1918-1921 m. kovose. Alytaus kapuose, prisikėlus Lietuvai, jam buvo pastatytas šaunus impozantiškas paminklas.

Zuvus pulko vadui, mūsų daliniai traukėsi toliau, čia vienur čia kitur prilaidydami paskui sekantį priešą. Bet persekiojimas netęsiamas. Bolševikai, patyrę jų kitų pulkų pralaimėjimą Jėzne ir Kėdainiuose, nusprendė laukti padėties išryškėjimo.

Bet ši viešnagė Alytuje jiems buvo trumpa. Vasario 15 d. jie iš čia išmušami, o žymiai vėliau, pavasarį ir vasarą, po platesnio masto kautynių, jie liko išvyti iš visos Lietuvos.

Pabaltijo ministeriai D. Britanijai, su anglų karininkais ir pabaltiečių ryšininkais vyksta į pabaltiečių dalinių parodą 1948 m.

Ltn. Tervydžio vadovaujamas būrys inspekcinės apžiūros metu, britų zonoje.

Seržantas St. Radavičius su sužeistu draugu legionierium lietuviu Saigono gatvėse, Indokinijoje.

Parašutininkų divizijos karys Vyt. Daugirdas (viduryje) su savo tarnybos draugais.

LIETUVIO KARIO INVALIDO PADĖKA

Ad. Ambraziūnui.

Didžiai Gerbiamas Tamsta,

Netikėtai aš gavau KARIO nr. 2, iš kurio sužinojau, kad redakcija man jį atsiuntė už Jūsų įmokėtus pinigus. Tad jūsų geraširdiškumo dėka aš, čia vienišas gyvendamas vokiečių tarpe, dabar gaunu visų mėgiamą laikraštį KARIJ.

Nors aš jūsų nepažįstu, bet labai labai nuoširdžiai jums dėkoju. Nežinodamas jūsų adreso, rašau KARIO redakcijai. KARYS vėl mus visus suveda į vieną lietuvišką šeimą, kad vienį kitiems padėtų.

Ačiū, broli lietuvi. Linkiu geriausios sėkmės ir sveikatos.

Pranas Bagdanavičius

II-jo Pasaulinio karo invalidas.
(14-A) Ulm Donau, Boelke Wohnheim, Blok C. Room 47. USA Zone
G e r m a n y.

PAIEŠKOJIMAS

Prašomas atsiliepti Ant. Šukys, kilęs iš Šakių apskr. Ieško Jurgis Smalytis, 70 Forest Row., Great Neck, L. I. N. Y.

BUVĖS LEGIONIERIUS DŽIAUGIASI KARIU

Didž. Gerb. Kapitone,

Šiandien pergyvenu ne kasdieninį įvykį. Atidaręs savo pašto dėžutę, radau "Karij"! Mano džiaugsmui nėra ribų. Vartau jį, žiūriniu ir vis nesinori tikėti, kad tai tikrumoje laiku savo rankose "Karij".

Esu tikras, jūs nudžiuginote kiekvieną lietuvių karių, nublokštą tolimiausiu pasaulio užkampin. Už jūsų triūsą bei pastangas, dedamas "Kario" išleidimui, reiškiu jums giliausią pagarbą, bei mano nuoširdžią padėką.

Šiuo momentu labai norėčiau padėkoti tam Geradariui, kurio dėka gavau "Karij". Deja, nežinau, kas šia brangią dovaną man prisiuntė. Prašau todėl jūsų pranešti man, kam turėčiau už tai padėkoti. Būsiu labai dėkingas.

Paskutiniu laiku aš jau nusivilkau kario drabužius, padėjau ginklą ir jau penktas mėnuo esu civilis žmogus. Nors buvau pasiilgęs laisvo gyvenimo, vistiek ilgi kariško gyvenimo metai padarė savo. Kaip tas senas kavalerijos arklys, nenoriu susigyventi su mintimi, kad, štai, jau pasakytas galutinis sudiev kariškai "melodijai". Rusena viltis, gal ir netolimoje ateity vėl užsivilkti karinę uniformą ir atsirasti karių gretose. Kartu gi norėčiau pasukti žygio vora Tėviškėlės link...

Linkiu jums ištvermės ir kuo geriausios sėkmės visuose jūsų darbuose!

Su pagarba,

St. Radavičius

Red. pastaba: Buv. legionieriui St. Radavičiui KARYS siunčiamas mūsų bičiulio V. Grauzinio dėka.

LIETUVIO LEGIONIERIAUS BALSAS IS INDOKINIJOS

Viename lietuviškam laikraštyje radau žinią, jog mielasis karių laikraštis KARYS vėl yra naujai užgimęs Amerikoje. Todėl prašau man patarti, kokiū būdu galėčiau jį gauti. Man, kaip kariui, būtų daug džiaugsmo, jeigu senasis mano prietelius KARYS vėl galėtų mane lankyti.

Su pagarba,

Seržantas Kačerauskas

LAIŠKELIS IS VOKIETIJOS

...Pas mus kol kas ramu. Gal būt dar šiais metais nieko nebus. O gal tik apie rudenį, kai bus nuimti javai. Kiekvienas agresorius pradeda karą maždaug tuo metu. Be to, rusams gula ant sprando Kinijos išmaitinimo sunkumai.

...Muenchene rusų baltgvardiečių emigrantai nori steigti savo pulkus. Tuo reikalu yra paduotas prašymas gen. Eisenhoweriui. Rusų gen. Petuchov yra pasakęs Vak. Vokietijos kancelieriui Adenaueriui: "Jeigu man leistų suformuoti bent 3 divizijas, tai po pusmečio aš turėčiau jų 20."

Galimas dalykas, kad jei Ryt. Vokietijos rusų kariai žinotų, jog iš ten pabėgę turės kur prisiglausti, tai dezerteruotų ištisais daliniais.

Ka atsakys gen. Eisenhoweris — dar nebuvo žinoma. N. N.

Kazys Binkis

MES GYVENAM

Mūsų žaizdos kaskart naujos,
Mūsų dainos kaskart kitos!
Širdį gelia,
Sielą kelia.
Tulpės krauju nudažytos,
Puošia mūsų klaikų kelią.
Užkit liepos, gauskit eglės,
Nors pakirstos, nors išvirtę!
Mes kovoti nepasenom,
Nors mums priešas skelbia mirtį, —
Gauskit eglės, — mes gyvenam!

5.000!

Jungtinėse Amerikos Valstybėse 1950 m. atgaivintas

KARYS

trumpu laiku paplito visuose kontinentuose, visose laisvojo pasaulio šalyse. Jo balsą mūsų vyrai greitai išgirdo ir tolimoj Australijoje, N. Zelandijoje, Indokinijos kovų laukuose. Jau užmegzti su jais tamprūs ryšiai ir laukiama iš ten daugiau įdomios medžiagos, foto nuotraukų.

Senaisiais tradiciniais ryšiais jungdamas visus buvusius ir dabar esančius karius, visus lietuvius, 1919 — Nepriklausomybės kovų — metais gimęs, mūsų

KARYS

jau pirmuoju žygiu savaimė pasidarė žurnalu viso pasaulio lietuvių karių, kovojančių, dirbančių ir besisielojančių laisvos, demokratinės Lietuvos kuo greitesniu išlaisvinimu, jos atstatymu. Kario sąvoka šiandien apima kiekvieną lietuvių patriotą, vyrus ir moteris, visokiomis aplinkybėmis dirbančius Lietuvos garbei, jos laisvei.

Vadovaudamasis lietuviška, krikščioniškąja dvasia,

KARYS

vienodai brangina visų demokratiškos srovių bei įsitikinimų lietuvius, nes visi jie pavojaus valandą kovojo, tebekovoja ir dar aršiai grumsis artimoje ateityje — dėl Lietuvos laisvės idealo.

Šiomis istorinėmis pasaulinio nerimo dienomis, kada diena dienon auga mūsų tėvynei išlaisvinimo viltis, kada suėjo 33-ji metai nuo pirmųjų Lietuvos laisvės kovų, kurių metu gimė ir mūsų senasis žurnalas

KARYS

gyvai atgyja ir gražiosios mūsų kariuomenės tradicijos, kur savosios spaudos kūrimas, jos visokeriopas rėmimas ir tobulinimas buvo vienoje pirmųjų lietuvių vietų. Štai kodėl ir šiais 33-čiais nuo anų kovos dienų ir nuo karių laikraščio

KARIO

gimimo metais senieji mūsų ginklo ir plunksnos draugai, negailestingai išblaškyti po visą pasaulį, šiandien vėl iškelia šūkj:

33-JŲ METŲ NUO JO PASIRODYMO PROGA, SUTELKIME MŪSŲ MEGIAMAM ŽURNALUI KARIUI 5.000 SKAITYTOJŲ!

TAI BUS GERIAUSIAS TIEK LAISVĖS KOVŲ, TIEK KARINĖS SPAUDOS TRADICIJŲ PRISIMINIMAS, JŲ ĮVERTINIMAS. TIKTAI MŪSŲ K A R Y S DAUGIAUSIAI RAŠO APIE KOVAS IR KARIUS, KURIE KOVOJO, DABAR KOVOJA IR KOVOS DĖL LIETUVOS. JIS JUNGIA MUS IŠBLAŠKYTUS! JIS RIŠA MUS SU VISA KOVOJANČIA LIETUVIŲ TAUTA!

Šios mintys ir ši senųjų ginklo draugų iniciatyva — yra geriausias moralinis atpildas visų laikų ir visiems KARIO kūrėjams, redaktoriams ir bendradarbiams. Mes tai ir vykdysime. Pakanka, kad kiekvienas dabartinis KARIO skaitytojas pakviestų ir surastų bent vieną naują metinį, pusmetinį ar atsk. numeriais skaitytoją — mūsų tiražas užsibrėžtajį kiekį netik pasiektų, bet ir perviršytų.

Tad:

Nė vieno kario — neliks be KARIO!

KARYS—mūsų vyrams, išvykusiems į armiją!

KARYS—geriausias bičiulis mūsų tremties jaunimui!

Išrašykime KARIJ mūsų artimiesiems ir pažįstamiems Vokietijoje!

Suteikime redakcijai žinias apie karius ir kt. ligonius ar invalidus Europoje ir pasaulyje. KARYS jiems bus siuntinėjamas nemokamai!

Į talką, veteranai ir jaunime! Mūsų žurnalas turi tobulėti, gerėti. Bendra talka tai tikrai pasieksime!

5.000!

K A R Y S , 156 STEAMBOAT RD., GREAT NECK, N. Y.

POGRINDŽIO SPAUDA NACIŲ OKUPACIJOS METU

(Tęsinys iš nr. 3)

Kai kurios pagrindžio spaudos idėjos ir darbai

Bendrais bruožais apžvelge pagrindžio spaudos organizaciją ir jos darbo sunkumus, susipažinkime bent su kai kuriomis idėjomis, kurios reiškėsi pagrindžio spaudoje, o taip pat išskirkime ir kai kuriuos taip svarbius ir reikšmingus mūsų tautos egzistencijos išlaikymui atliktus jos darbus.

Prieš vokiškąjį nacizmą pagrindžio spauda stato lietuviškąją demokratiją.

Lietuvis savo prigimtini yra demokratas. 1918 m. Lietuva buvo atkurta griežtai demokratiniais pagrindais. Nepr. gyvenimo metu Lietuvos visuomenė nebuvo vienytytė. Ji, kaip ir kitose kultūringose demokratinėse šalyse, buvo susiskirsčiusi į partijas. Čia buvo galima rasti įvairiausių srovinių judėjimų, pradedant kairiaisiais, baigiant dešiniaisiais. Plačiai išbujojusi partinė spauda informuodavo gyventojus apie didžiuosius demokratinėse valstybių laimėjimus.

Respublikos vyriausybė, nors paskutiniaisiais N. gyvenimo metais ir savaip taikindama demokratijos principus krašto viduje, užsienio politiką vedė teisinga, griežtai demokratinė linkme, nuoširdžiai bendradarbiaudama su didžiomis demokratinėmis valstybėmis. Nekartą dėlto jai hitlerinė Vokietija darė skaudžių priekaištų dėl tokios užsienio politikos. Iš mūsų ji tyčiojosi, girdi, demokratija mus paroduosianti.

Galas Lietuvos demokratiniam judėjimui buvo padarytas 1940 metais. Pirmosios okupacijos metu buvo likviduotos visos lietuvių demokratinės partijos, jų vadovai; daugelis eilinių narių suimta, ištremta. Tais metais Lietuvoje tegalėjo veikti tik viena partija (komunistų).

1941-1944 m., nacių okupacijos metu, Lietuvos visuomenė turėjo užmiršti visa, ką kiti kraštai vadina spaudos, žodžio, asmens neliečiamybės, susirinkimų, draugijų laisvėmis. Tais metais nebuvo leista atsikurti nė vienai lietuviškai partijai. Okupacinė valdžia leido steigti „kvieslingininkams“. Deja, tokio elemento lietuvių tautoje neatsi-

rado. Taigi ir tokios partijos sukurti jiems praktiškai nepavyko.

Vienok nereikia manyti, kad liet. demokratinėse partijose nebuvo taip vadinamajame pagrindyje. Antrosios (nacių) okupacijos metu jos buvo daug labiau išryškėjusios, kaip pirmojoje. Turėjome net slaptus politinius didesnio masto suvažiavimus Vilniuje, Kaune, Šiauliuose, nuvažytus srovinėm spalvom. Sutinckame eilę partinių srovinių laikraščių, pagaliau, net du politinių pagrindžio centru, kiek vėliau suėjusius į vieną.

Bet gi visos partijos, gal kiek kitomis priemonėmis, siekė vieno ir to paties tikslo: nepriklausomos, demokratinės Lietuvos atstatymo, Lietuvos, laisvos nuo naciškos ar kitokios okupaci-

jos. Sunkiose kraštui valandose buvo atsisakyta nuo daugelio partinių ambicijų, ir visos partijos suderino savo veiklą kovai prieš okupantus.

Lietuvos visuomenė pagrindyje ir viešame gyvenime šventai tikėjo į fašizmo, nacionalsocializmo ir kitų totalitarinių režimų žlugimą. Ji matė tik demokratinėje pergalėje ir ja tikėjo, tai ryškiai galima matyti, kad ir iš šių pagrindžio spaudos ištraukų:

“Turint galvoje angliu-amerikiečių bloko vyravimą, po karo ir teoretiskai ir praktiskai skinamas kelias tarptautiniam demokratijos laimėjimui. Iš šito karo demokratija gali išeiti ne tik kaip reikalinga, bet kaip būtina valstybės santvarkos forma. Tai, žinoma, bendras principas, kuris kiekviename krašte turi būti individualiai suderintas su vietos sąlygomis.

Svarbiausia tai, kad šio karo pabaigą skelbs antidiktatūrinė ir prodemokratinė tendencija — ir tai pasauliniu mastu.

Ta santvarkos problema liečia Lietuvą. Ji turės būti demokratiniai suorganizuota.”

arba:

“Žlugus fašizmui, anglosaksai laimėjo ne tik politiskai, bet ir ideologiškai. Demokratija, kuri baigiantis anam D. Karui, buvo visu tautų viltis, laimi ir šiame kare. Tada trupėjo monarchijos, šiame kare dūžta diktatūros. Jau aišku, kad pokarinė pasaulio tvarka bus demokratinė.”

Pagrindžio spaudoje mes randame eilę straipsnių (ir net atskirą jų ciklą) apie demokratinę Lietuvos valstybės (pokarinės Lietuvos) sutvarkymą. Analizuojami net demokratinės ateities valstybės konstitucijos bei ūkio reikalai. Kai aplinkui siautė žiaurus fašizmas ir kai jis vis

ST. TAMULAITIS

LIETUVOS SUKILĖLIAI PRIEŠ MASKOLIUS 1863 M.

(Du fragmentai iš apysakos “Tėvų Keliais”)

SUKILĖLIŲ STOVYKLA MIŠKE 1863 M. GEGUŽĖS 3-4 D.D.

Pro retą medžių tinklą veikia juodu pamatė dūmus ir išgirdo žmonių balsus. Dar maža miško pastraipa, dar keletas žingsnių į kalvą—ir prieš akis, lyg delne, štai ir pati sukilėlių stovykla.

Vaidas retas, egzotiškas. Aplink, kur akys mato tvyro žalių eglėnų danga, išmarginta lapuočių kepurėmis, o viduryje—pailga miško aikštė, perkirsta upeliu, su daugybe ugniakurių, vežimų ir palapinių, tarp kurių, it skruzdėlės, juda kruta uniformuoti ir be uniformų vyrai. Jų daug. Vieni jų vaikštinėja laisvi, rūkydami pypkes ir tartum ieškodami darbo, antri sėdi ant rąstgalių, šalia liepsnojančių laužų, kapoja mėsą ir skuta bulves, tretai taiso šautuvus, bando durtuvus, piausto iš čia pat pamestų švino pliauskų kulkas, samsto atsargiai, lyg brangenybę, paraką, dar kiti lošia palapinėse kortomis, gurdami vyną ir degtinę, nes — pavojus arčiau — aiškiai girdėti juokas, ginčai ir bonkų bei pinigų skambėjimas. Šie paskutinieji — bajorai; jie sudaro mažumą, bet, turėdami atliekamų grašių, dosniai iš kairės ir dešinės moka už patarnavimus.

Nuošaliai, po medžiais, stypso kariška virtuvė, greičiausia pagrobta iš rusų, gretimais dvi lauko kalvės, kurios be perstojo skambina kūjais ir taiso ginklus, o už jų — balta lentų pašiūrė su paraku ir municija, saugojama ginkluoto sargybinio.

Miške strampinėja keli jaučiai mėšai, žardukyje kriuksti pavogtos kiaulės; toli, panuovalyje, išklystantčiame į drėgną palaukę, ganosi supančioti arkliai.

Nudžiugę ir linksmi sutiko jaunąjį bajorą vyrą. Stovyklos rimtis staiga iširo: mėsa liko nesukapota, kulkos nebaigtos, kūjai nutilę—visi bėgo

pažiūrėti atvykusio svečio ir paspausti jam ranką. Toks įvykis, kurgi toks įvykis, broleli!... Ne kasdien panašūs raiteliai čia pat pasirodo, o ne!... Greit aikštėje girdėjosi tik šitokios kalbos:

— Ar girdėjot, ką, ar šnekėjot? Stačiai iš užsienio, iš Prancūzijos!... Razumnas vyras, ką tu su juo, sutartis darė, pagalbos gavo...

— Jeronimas sakė, ateina daugybė ginklų, tarpe jų 100 armotų ir 5000 karabinų. Tai bus ruskiui, vyruti, tai bus! Tada dui, Mikai, su ridikais iš mūsų krašto! Chi-chy...

— Prūsas užtikrino pagalbą ir tuoj paskelbs Rosėjai karą! Maskoliams bus smertis! Ką, tu žmogau katalike, ar ne taip anuomet šnekėjo Vaivara mums?...

— Vaivara, Vaivara!... O aš sakau: čerauninku nesidenk, vandeniui nesirem. Kol visi muzikai ne ant kojų, čia nieko tau nepadarys nė pats turkas. Kad jis ginklų gavo, vo-o, tasgates, tai jau kits dalyks.

— Gaidelėvski wrocil, bėdzie poradek ir zwycięstwo. Ach, ten Gaidelėvski!...

Pakalbėjęs su vyrais ir apžvelgęs jų būklę, Gaidelis, lydėdamas savo dvaro kumečių, nuėjo ieškoti vado. Palapinėje jo nerado; jis buvo išvykęs patikrinti sargybą ir turėjo veikia grįžti. Penkiolikmetis berniukas, matyt, tarnas, vikriai sukinėtos prie ugnies, virdamas košę ir spingindamas lašinius. Linksma, žvalus, be rūpesčių, jis dainavo dainą apie išjojusius į karą brolelius, kurių laukia jauna seselė. Svečiui kiek užgaisus, tuoj pasirodė turis puikų šautuvą, kurį gavęs dovanomis iš savo pono už vikrų patarnavimą, po to ėmė pasakoti apie savo koją, kurią neseniai gyvatė įkinto ir kurią kirmėlius Vaivara užžadėjo. Maskolių nebija, ne, ne, tenegąsdinie jo, jis jau ne vaikas, ir, va, tikės svečias ar ne, o kelis ruskius šiomet tikrai nupyškinsias už tėvo išvežimą į Maskoliją,

daugiau ir daugiau įsigalėdavo Europoje, rydamas vieną auką po kitos, tikėta tik demokratijos ateitimi. Ir štai dėlko:

“Atsižvelgdami į pokarinę ateitį, galime teigti, kad tie pokariniai emburiniai, ar seni ar nauji, kurie yra pagrįsti autoritetinio diktatūrinio režimo idėja, bus pasmerkti šnykti.

Dabartinė visuomenė daugiau simpatijų ras tie sugrupavimai, kurie savo siekimuose arba prognozėse reikšis su pažangia socializme, ekonomine ir kultūrine kūryba, savo taktikoje — kultūrinio sugrupavimo su kitais politiniais sugrupavimais, savo organizacijoje bus pagrįsti demokratiniai, t. y. ne iš viršaus užmestu, geriausių žmonių iškėlimu į vadovaujančias pareigas.”

arba:

“Lietuvoje ir kituose kraštuose vidaus santvarka priklausys nuo to, kas laimės karą. Jei laimės ašis, tai iš viso nėra reikalo apie tai kalbėti, nes Lietuvos nebus nei valstybės, nei autonominio vieneto. Jeigu baigsis kompromisiniu būdu ir be sąlyginio anglo saksų laimėjimu,

bus visiškai pašalintas diktatūrinis totalinis režimas. Atgims demokratija. Anglo-saksai ir šiandien parbrėžia kovoją už demokratijos atgavinimą.”

Tikėta demokratija ir dėl to, kad lietuvis, daugiau nei kas kitas, ant savo pečių gavo skaudžiausiu būdu patirti totalitarinių režimų priespaudą žmogui, kuris nori laisvės. O ją gali duoti ne kas kitas, tik demokratija:

“Demokratizmas, kaip reakcija po diktatūros, turės gražinti asmenybei laisvę ir teises, kurias yra visoj Europoj atėmęs totalizmas. Komunizmo, fašizmo ir nacional-socializmo suniekintas ir pavergtas žmogus turės atgauti pagarbą. Žmogus, totalistiniame režime virtęs nebyliu ar daiktu, turės atgauti balsą ir virsti gyva veikiančia asmenybe.”

Fašizmo laimėjimo metais pagrindžio spauda skelbia Vakarų demokratijų pergalę.

Okupantų leidžiama bei labai griežtai cenzūruojama spauda ir jų radijas dėjo visas pastangas

niekinti lietuvių tautos akyse didžiąsias demokratijas, jų ginkluotas pajėgas, o taip pat jų vadovaujančius asmenis. Nieko nebuvo kalbama apie demokrati- nių valstybių laimėjimus, kovos žygius, pažangą. Kiekvienas Vokietijos pralaimėjimas buvo išpūčiamas į didžiausį laimėjimą. Nepranešta Lietuvos žmonėms ir apie didžiąją mažosioms tautoms dovaną — Atlanto Chartą ta prasme, kaip ji buvo pasirašyta. Šlykšti goebelsinė propaganda tyčiojosi iš šio didžiojo rašto ir jo autorių. Vienok pagrindžio spauda laiku painformavo lietuvius apie didžiųjų laisvių raštą, išėjusį iš JAV ir D. Britanijos vadovaujamų vyrų:

“Anglosaksai, skelbdami Atlanto Chartą, palankių ir mažosioms valstybėms, labiau nei vokiečiai mokėjo sužadinti mažųjų tautų viltis. Nors kalbama, kad toji charta yra pro langą išmesta, kad anglosaksai yra pardavę bolševikams mažąsias tautas, tačiau

žmonės prisimena, kad po D. Karo laisvo tautų apsisprendimo šūkiu išėjo iš Amerikos ir buvo įvykdyti. Dėlto viltis ja ir dabar galutinai neišblėsta, ypač turint galvoje, kad milijonas Amerikos lietuvių veikia savo senosios Tėvynės naudai.”

Per sunkius ilgos okupacijos metus, nuo pat 1940 metų, lietuvių tauta, kovodama su okupantais, būdama maža skaičiumi, žinojo, kad fašizmas jai neatneš laisvės. Ji labai kritiškai priėmė vokiečių per spaudą ir radiją metamus kaltinimus anglo-saksams. Ji žinojo, anot tų pačių vokiečių priežodžio, “kur yra šuo pakastas”. Ji dar 1943 metų pradžioje ir anksčiau numatė, kaip bausis yra nacional-socialistinis režimas ir kokios bus jo viešpatavimo pasėkos. Ši pagrindžio spaudos ištrauka mums tai vaizdžiai kalba:

“Šlykštu klausyti, kai vokiečiai pasišauja civilinių gyventojų gynėjais, o patys okupuotuose kraštuose eina biauriausių budelių pareigas. Patys pavergtą Europą nutiesė ištisais kapinynais, mirties stovyklomis, dujų kameromis. Šitie riteriai Lenkijoje išžudė visus žydus ir išnaikino didelę lenkų tautos dalį. Šaudė be teismų, be kaltės įrodymų, šaudė mažyčius vaikus ir paliegiusius senius. Lenkijoje jau baigta žudyti. Dabar žudomi Balkanų žydai.

Jaudinasi, piktinasi, baurisi pasaulis tokiais vokiečių žygiais. Vienintelė naikinamoms tautoms belieka viltis, kad po karo žudikai gausią tinkamą atlyginimą, kai kultūringojo pasaulio gydytojai, laikraštininkai, ištisios ekskursijos važinės po Rytų Europą, po Lenkiją, po Čechoslovakiją, po Lietuvą tyrinėti, kurie preciziškesni buvo nekaltų žmonių žudikai: bolševikai ar naciai?”

Anglo-saksų žygius šio karo metu kiekvienas lietuvis sekė su didžiausiu susidomėjimu ir susirūpinimu. Kiekvienas demokratijų nepasisekimas mūsų lauke — buvo jo nepasisekimas. Kiekvienas paskandintas laivas — mūsų nelaimė. Kiekvieno žuvusio kareivio gyvybę lietuvis atjautė lygiai taip, kaip savo tautos nario tragišką mirtį. Tai buvo dėlto, kad lietuvis žinojo, kad demokratių valstybių karys kovojo ne vien už savo valstybių pergalę, ne už imperializmą ar kitų tautų pavergimą. Tų šalių darbininkas nekalė nelaisvės pančių mažoms tautoms, kaip diktatūrinių kraštų darbininkas. Tikėta jų pergalė todėl, kad tik ji viena tegalėjo atnešti mūsų tautai laisvę:

“Dėl to mes, kalkuliudami visų trijų ideologinių blokų laimėjimo galimumus ir žiūrėdami grynai savo tautos ir valstybės interesu, suprantama, kad tegalim atkurti savo nepriklausomybę tik anglo-amerikiečių blokui laimėjus.”

būtinai nupyškinsias. Greit apie jį dar visi išgirsia; jis vadinasi Motiejus Bražys arba tiesiog Motiejukas.

Čia pat, pakrūmėje, stūksojo bajorų palapinės. Aukštos, plačios, dengtos gera medžiaga ir slepiančios linksmus, be pramogų nerimstančius įnamius. Triukšmas ten buvo jau nuščiūvęs, ir visi, blaivieji bei girtieji, matyt, rimtai šnekučiavosi girdėtais klausimais. Šalimis mitrūs vyrukai triušė apie paskerstą paršinę, rengdamiesi kepti jį savo ponams ant iešmų.

Gaidelis žengė artyn, nusprendęs aplankyti savo vojo luomo atstovus. Du konfederantai jo lūkurio ir užmatę ateinantį greit nusitempė į didelę atokiaus stovinčią palapinę.

— Panie Gaidelviski!... panie Gaidelviski!... — meiliai čiauskėjo abu bajorėliai, atmindami, kad svečio gyslose teka grafų kraujas, o po laimėto sukilimo jis vėl valdys tris didelius dvarus. — Ach, panie Gaidelviski. My cebie juz dawno czekamy!..

Viduje buvo nuoširdžiai sutiktas iš naujo apipiltas klausimais. Kas, kaip, kiek nupirkta ginklų, kokios nuomonės po užsienius, ką rašo prancūzų laikraščiai, ką galvoja prūsokai, — vis tai žodžiai, kurie vienas po kito skrido iš smalsuolių burnos. Atsakinėjo ramiai, neskubėdamas, tyčiomis mėgindamas bajorų nuotaikas ir matuodamas jų karščio gylį. Puikybės neturėjo. Kvietė jį užkasti, išgerti — jis neatsisakė; kvietė vakare ateiti puoton, ruošiamon jo garbei — jis pažadėjo; siūlė pas save nakvynę vienas meilus, bet nuskurdęs plikbajoris — jis nuoširdžiai dėkojo ir ketino ateiti. Į juokus atsakinėjo juokais, rimtiems žodžiams rado rimtą bylą. Kalbėta, žinoma, lenkiškai.

Bajorai buvo nuotakingi, pilni pasitikėjimo; jų viltys siekė debesis. Dauguma manė, kad laikas dirbas jų naudai ir rusams ateina prastos dienos: greit juos pulsias turkas, Prancūzija įteiksianti ultimatumą, sukilsias karingasis Kaukazas, o prūsai geidauja turėtų Suvalkijos žemių ir gero maskoliui nevelija. Ne, ne, kur čia velys! Reikia tik mokėti laukti, taip, tik mokėti laukti. Kantrybė jųk viską nugalai: nepaimamas tvirtoves, užkietė-

jusius senius, painiausias mįsles, išdidžias gražuoles. Na, ką, ar ne prauda, prošepane, ar ne prauda?....

* * *

(Pastaba: Kaip visur 1863 metų Lietuvoje, taip ir čia aprašomoje Raseinių apylinkėje, tūli veiklesni krašto bajorai, o su jais drauge ir patriotiškai nusiteikusi mergaitė Danutė Valavičiūtė, Silvestro sužadėtinė, buvo netikėtai suimti krašto okupantų maskolių. Suimtieji turėjo greit būti išvežti į Rytus, Sibirą. Dėl įsisiūbavusio sukilimo trūkstant jėgų ir laukiant pastiprinimų iš Rusijos, maskoliai suimtuosius laikinai slepia viename rusų kolonistų apgyventame dvare. Sukilėlių vadas Silvestras Gaidelviskis - Gaidelis, kurio tėvas žuvo 1831 metų Lietuvos sukilime prieš rusus ir kuris, ujamas žandarų, pats turėjo 1861 m. bėgti į užsienius, dabar vos grįžęs tėvynėn patiria slaptomis iš vieno kumečio apie nelaiminguosius ir nusprendžia juos jėga atvaduoti).

PARTIZANINĖ KOVA DVARE

Jau blyso, kai žygūnai paliko stovyklos laužus. Niekas neatkreipė į juos dėmesio, niekas nematė dingstančių tankiame eglyne. Tik keli šunės ilgai sekė paskui, jokių būdu nenorėdami skirtis nuo savo ponų, nors šie rūsčiai ginė juos atgal.

Būrelis nedidelis, apie 40 žmonių, bet ryžtingas, judrus, veržijasis į kovą. Jojo raiti, pasidalinę į dvi grupes, kurių pirmajai vadovavo Silvestras Gaidelis, antrajai — liesasis Karpis. Žirgai žemaitukai, be balnų, daugumas gūniomis tiesti, tik keli bajorai sėdėjo ant karštakraujų trakėnų, žvilgančių savo kamanose. Jojančių tarpe matėsi ir Jeronimas, likęs geru Gaidelio prieteliu, ir Nikodemas Radavičia, slapta išmetęs ant drąsos, dėl ko atrodė dabar daugiau linksmas negu karingas, ir Motiejukas, jėga išsipašęs į žygį, sėdįs ant savo arklio išdidus ir patenkintas, it tas pasakos karaliūnas, draug su savo naujuju karabinu bei parako ragu prie šono.

Miško pakraštyje sustojo dar kartą pasitarti. Buvo smulkmenų, kurias kiekvienas privalėjo išakmiai žinoti: kur susitiks, kaip puls, koki slap-

(Nukelta į 16 psl.)

(Bus daugiau)

NUOŠIRDŪS KARIO RĖMĖJAI

Gražiai įvertindami mūsų žurnalo varomą lietuviškojo, kultūrinio, karinio spaudos darbo barą, pasitikėdami mūsų ryžtu ir tolimesne KARIO egzistencija, gausėja ir mūsų žurnalo rėmėjai. Ar tai ilgamete savo prenumerata, auka, ar nuolatine parama — savo sunkiai uždirbtu doleriu — duoda mums pradėjantiems galimumo kuo greičiau ir tvirčiau atsistoti ant kojų. Ne tiktai dešimtys ar pavieniai doleriai, bet ir centai — redakcijai duoda galimumo siuntinėti KARI spaudos pasiilgusiems mūsų veteranams - ligonims Vokietijoje, baisaus likimo nublokštiems mūsų vyrams į svet. legioną Indokinijoje, lietuvių tremtinių stovykloms Vokietijoje ar šiaip varge atsidūrusiems tautiečiams įvairiuose pasviečiuose. Jautrūs laiškeliai mūsų redakcijai — yra geriausias šios, nors ir kukliausios, tačiau nuolatinės paramos prasmingumo įrodymas.

Šiuo tarpu nuoširdžiai dėkojame malonesiems KARIO rėmėjams:

Pranei Lapienei,
Kun. prel. Balkūnui,
Gen. Jonui Černiui,
V. Graužiniui,
Ad. Dirgėlai,
K. Skrebutėnui,
A. Kaucevičiutei,
R. Liormonui,

A. Liaubai, ir dar vienam kitam KARIO bičiuliams, kurių laiškeliuose pavardžių neįskaitėme.

Tvirtai tikime, kad ši ir ankstesnė graži, nuoširdi pradžia greitai išsiplės į gausias KARIO bičulių gretas. Visi pridėkime tik po pirštą, o mūsų veteranas KARYS po kurio laiko tikrai bus puošnesnis, storesnis, patrauklesnis. Juk savaimė suprantama, kad vienas vyras — ne talka.

— Dražiai pirmyn, redaktoriau! Ką, ką, bet KARI — mes visi ant pečių išnešim, — neseniai pasakė vienas mūsų karių. Taigi, Dieve padėk!

Karys deda ir dės visas pastangas būti bendru lietuvių karių ir visų įsitikinimų lietuvių kovos organu su vieninteliu ir didžiausiu lietuvių tautos priešu. Bet kurie nuoširdūs, rimti patarimai bus mieliai imami dėmesin. Tačiau mes nė nemanome veltis į smulkia, nekonkrečią "polemiką", kuri kartais dvelktelia pigia, persenusių formų demagogija.

Tad nuoširdžiai kviečiame tolimesnėn talkon visus KARIO bičiulius.

AMERIKOS BALSAS APIE "KARI"

Š. m. vasario 23 d. Amerikos Balsas Lietuvos klausytojams skiriamąjį valandėlėje labai palankiai atsiliepė apie neseniai atgaivintą Nepriklausomos Lietuvos karių žurnalą "KARI". Pranešėjas pastebėjo, kad šio žurnalo jau išėjo trys numeriai ir kad žurnalas teikia kultūringą, puikiai iliustruotą, turiningą laikraščio įspūdį. Aišku, kad ši žinia Lietuvoje galėjo būti sutikta su dideliu džiaugsmu.

(Atkelta iš 15 psl.)

ti ženklai, kaip pasitrauks nepavykus puolimui, kas rūpinsis sužeistaisiais ir kita.

Būreliai buvo besiskirstą, kai staiga vienas išdžiūvęs liūdno veido vyras, iš profesijos šaltkalvis, visų vadinamas Kačių Mūka, riktelėjo:

— O piūklelį ar turit kas su savim? Piauti geležiai piūklelį? Tropijas juk, kad jūrą perplaukęs ir klane nuskęsta. Man čia, anot to, aš gi ne koksai... ale kirvis kirviui, o grota pabūgsta tik plieno balanėlės.

Visi ėmė juoktis. Juokingas atrodė ir pats pasiūlymas ir staiga prabilęs tylusis šaltkalvis. Bet Gaidelis ir Karpis nesijuokė. Jie užgyrė pasiūlymą ir tuojau paleido vyrą į namus, esančius kiek tiek šone, atsinešti piūklelio.

Dabar grupės galutinai išsiskyrė ir nuėjo katra sau.

Dvaro bravoras, kuriame buvo kalinami suimtieji, stovėjo kiek atokiau nuo didžiųjų klojimų ir dūrėsi su sodu. Sodas gi leidosi į slėnį, apaugusį neišeinamais brūzgynais. Geresnių išeities pozicijų ir prieigų nereikėjo. Neaišku buvo tik, ar kalinamieji patalpinti šalia bravoro esančiame sandėlyje, ar jie bravoro viduje. Pasiūstasis vyras iširti vietos, grįžęs slėnin pranešė, jog nieko nepastebėjęs, nei sargybinių nei kokių ženklų. Jis net manęs, jog suimtujų iš viso čia nėra. Tik antrame bravoro aukšte, jam beesant, įsižiebė šviesa ir girdėjosi sunkių batų žingsniai.

Nuspręsta dar kartą iširti padėtį. Buvo beeinaš pats Gaidelis, bet visi šoko jį atkalbinėti. O ne, jis turįs pasilikti prie vyrų, jis negalys eiti. Kas gi vadovaus sukilimui, kas jungs bajoriją ir muzikus vienybėn, jei pats vadas įklius? Antra vertus, ir išsiskirti jam bus neįmanoma.

Visų nustebimui pasisiūlė Motiejukas. Jis sakėsi gerai pažįstas dvarą, nes anuomet čia ganęs su tėvu avis, o bravoras ir "Špižornė" — jam kaip penki pirštai; paskirtąjį uždavinį žadęs vikriai ir negaišdamas atlikti. Kilo abejonių. Kai kurie ėmė šaipytis, o du pirmaūsiu jaunikaičiai net garsu nusijuokė iš tokio, pasak jų, "drąsaus kukoriuko." Ką, bene toks vaikišcias daug čia labai suprantas, lyg jis neišsigas, pamatęs didžiuosius dvaro šunis? Maža dar kad anas geba taikliai šaudyti ir šiek tiek varto rusiškai liežuvi!... Galiausiai vis dėlto jį išleido, patarę būti labai atsargiam.

Bravoro spirito sandėlys, arba "Špižornė", buvo pats keisčiausias pastatas visame dvare. Tai mažas, apskritas, be galo storomis sienomis ir mažučiu langeliu namelis, tartum iš kokios vaikų knygos mūrinių atkeltas sodan. Statytas iš akmenų ir plytų, dengtas gontomis, kaustytas geležimi, su dvigubomis špižio durimis, jis atrodė nepaimama tvirtovėle. Pamūrijo jį naujasis Tvirtųjų savininkas gaspadin Grabuliovas, idant nuolatiniam įsilaužimui į spirito sandėlį būtų bent sykį padarytas galas. Žinoma, kalėjimui jis tiko ne mažiau. Stovėdamas šalia dviejų namų ir būdamas iš visur matomas, sargybiniams jis teikė retą patogumą: šildytis bravore ir viską čia pat matyti.

Prie jo dabar ir stypino Mykoliukas. Buvo tylu, mažas šiurpus vėjelis šiureno obelų šakas. Dvaro jovaruose retkarčiais surikdavo pelėda, kurios klyksmas buvo panašus į nelaimingo pakaruoklio sielos skundą. Kumetynų pusėje grojo harmonika ir dainavo vienišas prislėgtas balsas.

Berniūkštis susirado kelias dėžes, pasistatė vieną ant kitos ir užlipęs pabeldė į langelį. Iš karto jokio balso, vėliau, pakartojus beldimą, kažkas

atsiliepė lenkiškai:

— Kas čia?

— Aš atėjau... — atsakė Mykoliukas lietuviškai.

— Atėjau... Klausykite, ar jūs suimtieji kaliniai? ar jūs patys?...

Tuoj lietuviškai kitas balsas atsakė:

— Taip, mes suimtieji. Viso 12 žmonių, dvi moterys. Laukiam pagalbos, pranešk apie mus sukilėliams į mišką.

— Gerai, bet klausykite... mes jau...

Tuo metu triokstelėjo viena supuvusi lenta ir Mykoliukas nusivertė žemėn. Greit iš vieno ir kito lango išsikišo dvi galvos — abi atrodė jau gerokai įkaušusios — ir pro užsmuktas kepurės rusiškai riktelėjo:

— Čto tam za čorty?

— Aš! — atsakė taip pat rusiškai Mykoliukas.

— Kas aš?

— Savas.

— Kaip tai savas?.. Ką čia tauški niekus, bachure. Maistą nori priduoti razbaininkams, a?... Eik po čiortais gult kumetynan, ba tuoj nukepsiu it paršą! Von!

Mykoliukas nudūmė kumetynų pusėn ir, padaręs lanką, grįžo ravan. Ten uždusęs viską papasakojo.

Žinia vyrus nepaprastai pradžiugino. Sujudo visi, it vienas žmogus, patikrino šautuvus, čiuptelėjo už kirvių bei durtuvų. Negaišti, tuoj eiti, supti dvarą — tokia dabar buvo kiekvieno mintis ir kalba.

Pasitaręs su Karpiu, Gaidelis davė paskutinius įsakymus: pirmasis būrys draug su juo apgula bravorą, antrasis slenka link rūmų, o abu meistrai tuoj nešinas "į vietą." Nepamiršta įspėti, kad be ženklo niekas negali paleisti pirmojo šūvio.

Praėjo pusvalandis ir valanda, bet bravore nieko ypatingo neįvyko. Tik du šešėliai — tai buvo Radavičia ir Kačių Mūka — atslinko tylomis prie spirito namelio, pasistatė mažas kopėčaites, ir vienas ėmė piauti grota, tolydzio patepdamas piūklą lašiniais, antrasis užsikorė ant stogo ir, praardęs gontas, bandė lubų jėgą. Lubos pasirodė stiprios, per stiprios.

— Kas čia, po velniais? — vėl suriko balsas iš vidaus. — Kas pieluoja geležį?

Pamatęs prie kalėjimo grotų žmogų, maskolius tuoj ištiesė šautuvą, rengdamasis drąsuolį nudėti. Bet pirma negu spėjo paspausti gaiduką, pokstelėjo vienas po kito du šūviai ir rusas susmuko ant grindų. Šviesa užgeso.

Gretimame name veikiai prišoko prie lango du ginkluoti sargybiniai, raudoni abu ir vienplaukiai. Išmušę stiklus ir nematydami niekur taikinio, juodu priklaupė ant grindų ir keikdami ėmė pyškinti į sodą, į pamūres, į tamsius šešėlius — visur, kur tik pakliuvo. Keli taiklūs šūviai nutildė ir šiuodu. Piūklas, netepamas lašiniais, aštriai cypė, bet vis tebepiovė.

Matydamas, kad pasalos baigėsi ir prasidėjo atvira kova, Gaidelis davė įsakymą paduoti kaliniams kai kurias priemones: baslius, kirvius, tris karabinius ir žvakę su skiltuvu. Bekišant pro angą šiuos dalykus, iš langų vėl pasipylė ugnis — šiuo kartu be jokių žiburių — ir du vyrai parvirto sudėjavę. Abu buvo mirtinai sužeisti. Dabar iš įvairių vietų atsivėrė stipri sukilėlių ugnis į langus, stogą ir į bet kokius namo plyšius.

Sujudo visas dvaras. Užgeso šviesos, nutilo harmonika ir dainos. Girdėjosi tik skardūs švilpukai, vyrų šūkavimai, moterų klegesys, slepiamų

Vasario 16-sios minėjime, Čikagoje dalyvavo JAV senatorius Everett M. Dirksen (dešinėje) ir Lietuvos Konsulas Čikagoje Dr. P. Daužvardis su žmona.

KULTŪRINĖS Naujienos

— Spaudos pranešimu, Lietuvoje mirė vienas žymiausių mūsų istorikų — Augustinas Janulaitis.

— Dail. Ad. Valeška Čikagoje atidarė bažnytinio meno studiją, kuri galės atlikti ir bažnyčių dekoravimo darbus.

— Daugelis lietuviškų kolonijų tiek Amerikoje, tiek kitose pasaulio šalyse ruošiasi šiemet liepos mėn. minėti 700 metų sukaktį nuo pirmojo Lietuvos krikšto ir Mindaugo karūnavimosi Lietuvos karaliumi.

— Bolivijos valdžia apdovanojo tenai gyvenantį lietuvių dailininką Joną Rimšą Bolivijos ordenu Condor de los Andes Comendador už jo nuopelnus to krašto meno gyvenime. Šiuo metu dail. J. Rimša yra Bolivijos atstovas ispaniškosios Amerikos dailės parodoje Madride.

— Vasario 16 vardo Lietuvių Gimnazija Diepholze, Vokietijoje, kuri yra vienintelė pasaulyje tikra lietuviška

gimnazija, nes ji vadovaujasi Nepriklausomosios Lietuvos mokslo statutu, dabar susilaukia organizuotos paramos iš visame pasaulyje gyvenančių lietuvių. Didesniuose Amerikos miestuose tai gimnazijai remti yra sudaryti atskiri komitetai.

— Faustas Kirša šiemet mini 60 metų sukaktį. Jis į Ameriką atvyko Pr. Lapienės sudaryta sutartimi. Šiuo metu gyvena Bostone ir kartu su St. Santvaru ir kt. kultūrininkais dirba lietpalčių fabrike.

— N. Zelandijojej Lietuvių Draugija, pirmininkaujama agr. dr. A. Butkaus, leidžia savo žinių biuletinį. Iki šiolei išleista 3 numeriai.

— J. Bičiūnas, lietuvis kunigas, Romoje rašo disertaciją apie vyskupą Valančių.

— Šveicarijos lietuviai pradėjo leisti savo žinių biuletinį. Jį redaguoja dr. A. Gerutis.

— Viso pasaulio lietuviai iškilmin-

National Guard of Ill. Čikagos dalinio atstovai Vasario 16-sios minėjime. (Iš kairės į dešinę) Lt. R. Richardson, Sgt. A. Shvegžda ir Pv. J. Vareika, kurie dalyvavo Vasario 16-sios minėjime, Čikagoje ir nuoširdžiai pasveikino linkėjo Lietuvai kuo greičiau išsilaivinti iš bolševikijos vergijos.

gai paminėjo Vasario 16-33 metų sukaktį nuo Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo. Ta proga surinkta ir aukų laisvės vadavimo darbui remti. Vasario 16 proga ir "Voice of America" pradėjo transliacijas lietuviškai.

— Lietuvos operos solistė Elžbieta Kardelienė, šiuo metu gyvenanti Kanaadoje, mini 20 metų sukaktį, kai pradėjo dainuoti Lietuvos operoje. Ta proga kovo 14 d. įvyksta jos dainų koncertas Montrealyje.

— Vasario 25 d. Brooklyno Vaidintojų Trupė, vad. dramos aktoriaus Vitalio Žukausko, 50-čiai metų nuo pirmojo lietuviško vaidinimo paminėti, Brooklyne suvaidino Keturakio 3 v. komedija "Amerika Pirtyje." Spektaklis praėjo dideliu pasisekimu.

IR MAŽUČIAI PRISIMENA VARGAN PATEKUSIUS!

Jau antri metai Elizabeth, N. J. vaikučiai prieš Velykų šventę prisimena lietuvius vaikučius, senelius ir ligonius pasilikusius vargti Vokietijoje.

Sv. Petro ir Povilo lietuvių parapijos, Elizabeth, N. J. mokyklos vaikučiai, seselių pranciškiečių vadovaujami ir pritariant klebonui kun. J. Simonaičiui, sumanė ypatingu būdu sukelti pinigų lietuvių vaikučių, senelių ir ligonių šalpai Vokietijoje. Mokyklos berniukai parūpino dešrelių, mer-

gaitės pyragaičių, kuriuos pardavinėjo ir gavo gražaus pelno—\$75.00.

Neseniai BALF pirmininkas kan. prof. J. B. Koncius lankėsi Elizabeth. Ta proga mokyklos vaikų delegatė jaunutė Evalina Kaminskaitė įteikė pirmininkui \$75.00 mokyklos vaikučių vardu ir prašė juos skirti vaikučių, senelių ir ligonių šalpai Vokietijoje. Kanauninkas J. B. Koncius ta pat sekmadienį Sv. Petro ir Povilo bažnyčioje padėjo vaikučiams ir pabrėžė, kad ši auka yra vaisius artimo meilės — didžiausios krikščionybės dorybės. Taip pat padėjo seselėms pranciškiečiams, kurios taip gražiai išauklėjo lietuvių parapijos mokyklos vaikučius.

ISIGYKITE DIDELĖS VERTĖS KNYGA

Jau pradama ruošti spaudai žymaus foto menininko Vytauto Augustino Lietuvos vaizdai. Tai didelio formato (12x8 col.) leidinys, kuriame tilps daugiau kaip šimtas vaizdų. Kiekvienas vaizdas bus atspausdintas atskirame puslapyje. Leidinio įvadas ir kiti tekstai spausdinti lietuvių ir anglų kalbomis. Leidinys spausdinamas geriausiame, specialiai pritaikintame popieriuje ir bus įrištas į kietus meniškų viršelius.

Siame leidinyje vaizdais atsispindės visas Nepriklausomos Lietuvos kūrybinis darbas — Lietuvos miestų išaugimas, modernioji statyba, ekonominis bei ūkinis išaugimas. Taip pat tilps Lietuvos istoriniai paminklai bei jos gamtovaizdžiai. Šis vertingas veikalas bus ne tik vaizdus savo Tėvynės prisiminimas, bet puikiai tiks ir svetimtaučiams supažindinti su Lietuva. Kiekvieno patriotiškai galvojančio lietuvių pareiga yra tą leidinį iš anksto užsiprenumeruoti ir tuo prisidėti prie jo greitesnio pasirodymo.

Dėl šio leidinio spaudos brangumo jo tiražas bus leidžiamas tokio dydžio, kiek bus prenumeratorių. Norintieji šį leidinį isigyti, malonėkite nedelsdami jį užsisakyti. Užsisakiusiems ir pinigų sumokėjusiems iš anksto, jo kaina bus tik 3 dol., o užsisakiusiems ir pinigų pasižadėjusiems sumokėti leidiniui išėjus — 4 dol.

Užsakymus ir prenumeratos pinigų prašome siųsti leidyklos administratoriui šiuo adresu: Povilas Ališauskas, 140-02 84th Drive, Jamaica, N. Y.

Leidykla VAGA

vaikų verksmas. Civiliai rusai, gyvenantieji atskirame name, visiškai neteko galvų, nes ten dundėjo užkalamos durys ir apkraunami dėžėmis langai.

— Metežninki, prokliatyje metežninki! Ach, Bože pamilui nas!...

Ne vienas iš šių barzdotų įnamių dabar dūsavo savo plačiosios tėvynės laukų ir paprastų muziko vyžių, kurias šiuo metu mielai mainytų į vogtus bajoriškus čebatus.

Iš rūmų saviškiams į pagalbą ėmė bėgti maskolių kareiviai. Padriki, be kepurių, tūli net be švarkų, jie atrodė panašūs į vaiduoklius arba išgąsdintus velnius, kuriuos pamaldus kunigas, užkruopęs varpinėje, netikėtai perpylė šventuoju vandeniu. Krūmuose jų laukė Karpis su Jeronimu ir dar 24 vyrai. Vienus jie tuoj išguldė šūviais, antrus sumišusius ir neryžtingai bandančius eiti į durtynes, išsklaidė arba paėmė nelaisvėn.

Tuo metu pasigirdo duslus trenksmas: dan-dan, dan-dan, lyg kokia milžino kumštis bandytų sie-

nos stiprumą. Buvo tai kaliniai; jie daužė rąstgaliu špižio duris, norėdami greičiau išsivaduoti. Durys betgi nejudėjo; rūsčios ir tvirtos, jos, rodos, tik šaipėsi iš tokių menkų ir negudrių belaisvių pastangų.

Matydami savo pralaimėjimą, rusai nutarė kalinius sudeginti. Jų pyktis sutapo su šalta pareiga: vyriausybė už šį darbą juos vėliau tik pagirs, tik medaliais apdovanos. Kas žudo kietasprandį litovcą, tas rengia vietą šventajai provoslavijai — taip andai jiems dėstė pats oficerius Ivan Petrovič. Veikia ant mažojo namuko stogo ėmė lėkti liepsnojančių šiaudų kuokštės ir kristi į Radavičiaus anksčiau padarytą skylę. To negana: vamzdžiais, kuriais tekėdavo spiritas, nūnai pradėjo tekėti vanduo; jis turėjo prigrindyti ugnies nepaliestuosis. Patyręs, kas darosi, Gaidelis su Mykoliuku bandė vamzdžius sugadinti arba nuplėšti žemėn, bet jo pastangos liko visiškai tuščios: įrengimai buvo per stiprūs, o vanduo, lyg paakintas, dar greičiau tekėjo.

(Bus daugiau)

JAV ORINĖ APSAUGA

Galimo karo pavojus nepaprastai suaktyvino JAV priešlėktuvinės apsaugos organizavimo klausimą. Didžiulė teritorija pirmiausia reikalauja plataus masto radaro stočių ir sekimo postų tinklo, kad pastebėtų ir nustatytų besiantinančius rusų bombonešius. Antra, reikalinga išstis laivynas greitų sprausminių naikintuvų, kurie galėtų pakilti bet kokiam orui esant ir pultų bombonešius, dar nepasiekus jiems taikinių. Trečia, pridengti gyvybinėms vietoms reikalingas priešlėktuvinį ginklų ratas teritorijos viduje. Visi šie trys orinės apsaugos komponentai privalo būti anksčiausiam ryšyje, kad laiduotų nenutrūkstamą išpėjimų ir įsakymų perdavimą.

Prieš šešeta mėnesių, valdžiai laikantis ekonomijos principo, krašto orinė apsauga buvo pasigailėtinam būvyje. Tačiau, karui Korejoje prasidėjus ir karines išlaidas padidinus, Vašingtonas orinei apsaugai skiria vieną iš pirmaujančių vietų. Oro pajėgos, vadovaujančios orinei apsaugai, šiais metais tam tikslui paskyrė 4 bilionus dolerių, t. y. 25% savo metinio biudžeto.

Yra žinoma, kad Rusija turi nemažiau kaip 450 keturių motorų bombonešių TU-4. Tai amerikiečių bombonešio B-29, priversto nusileisti Rusijoje paskutinio karo metu ir raudonųjų sulaikyto, kopija. Šis lėktuvas varomas propeleriais, skridimo riba 4.500 mylių, su 5 tonomis bombų.

Taip pat yra žinoma, kad rusai stato aerodromus prie Murmansko ir rytiniame Sibire. Manoma, kad jie turi apie 3.000 transporto lėktuvų, kilnoti savo orinėms divizionams.

Dėl didelių atstumų tarp JAV ir Rusijos, manoma, jie turėtų griebtis vienos krypties skridimo būdo, J. A. Valsybtėms bombuoti. Vadinas, išmėtę bombas, lėktuvų igulos mėgintų nusileisti Meksikoje, kur jie būtų internuoti; arba kristų parašutais į J. A. Valstybių teritoriją, kur jie patektų nelaisvėn, arba šoktų jūron, į iš anksto sutartas vietas, kur jais pasirūpintų rusų povandeniniai laivai.

Oro pajėgos negalėtų nuo tokio puolimo apsaugoti kiekvieną J. A. Valstybių miestą. Tam reiktų daugiau dolerių kaip kad jų iš viso esama. Pagaliau — oro pajėgos negali tam tikslui išieškoti fondų, reikalingų parengti priemones oro ofensyvai. Jei rusai įsiverš į Islandiją, arba Aliaską — mūsų oro pajėgos turės netik pulti juos ten, bet atsilyginti jiems ir pačios Rusijos teritorijoje. Oro pajėgos žino, kad ši gynyba, kaip ir iš viso gynyba sausumoje, jūroje ir ore, nėra nepralaužiama. Ir tankiausias vokiečių radaro - naikintojų oro apsaugos tinklas paskutinio karo metu nesulaukydavo didesnės puolančių bombonešių dalies nuo taikinių.

Geriausia, ką oro pajėgos gali padaryti, tai išpėti gyventojus apie besiantinantį pavojų ir sunaikinti didelę prasiveržusių bombonešių dalį.

Pirmąjį oro apsaugos ratą sudaro radaro stočių tinklas, išskleistas ant visų strateginių prieigų į JAV teritoriją. Dabartinis tinklas, sudarytas iš Antrojo Pasaulinio karo radaro įrengimų ir naujai statomų stočių, kurių didžiulės antenos jau pradeda virpėti. Pradėjus daugiau gaminti radarų ir

statyti stočių, jų įtaka pajus ir civilinis sektorius: televizijos aparatai, gamyba kris ir padidės kontrolė bei suvaržymai iš anksto nenumatytiems lėktuvų skridimams, kurie verčia atitinkamas radaro stotis būti nuolatinio pavojaus stovyje.

Taktiškai ir geografiškai radaro tinklas organizuojamas divizionais. Išilgai divizionų perimetro įsteigiamos radaro stotys, vadinamos Ground Control Intercept Stations (GCI) — sausumos kontrolės — žinių surinkimo stotys. Jų užpakalyje yra divizionų ADCC (Air Defense Control Center—Oro Apsaugos Kontrolės Centras), kuris kontroliuoja stotis ir sintetizuoja jų pranešimus.

Kai GCI pastebi lėktuvą, patikrina Civilinės Oro Susisiekimo Vadovybės tvarkaraštyje numatytus skridimus. Negalėdama nustatyti lėktuvo tapatybės, stotis šaukia artimiausios oro bazės naikintuvus įsikišti.

Tačiau radaras turi savo ribas. Jo spinduliai siekia daug mylių tiesia linija, bet jie nelinksta pagal žemės rutulio paviršių. Tuo būdu tinkle lieka pavojingi tarpai. Tuos tarpus didžia dalimi užpildo oro Pajėgų Išpėjimo Tarnybos civiliniai savanoriai sekėjai. Jų tarpe yra įvairūs civilinio gyvenimo pareigūnai: girininkai, benzino stočių tarnautojai, legionieriai, ūkininkai ir kt., kurie nėra nuolatini tarnyboje, bet tik periodiškai šaukiami oro apsaugos pratimams.

Savanoriai sekėjai skiriami į dvi grupes: viena — sausumos sekėjai, kurie sudaro sekimo posto igulą. Postas nuo posto — aštuonios mylios. Antra grupė dirba filtravimo centre, kurio uždavinys įvertinti sekėjų pranešimus ir išrinkti neteisingus pranešimus. Pranešimai perduodami telefonu. Kiekvienas pranešimas centre pažymimas filtro lentoje. Kai gaunami trys pranešimai apie tą patį lėktuvą iš trijų skirtingų postų, laikoma, kad jie yra teigiami ir pranešama apie tai į GCI stotis.

Oro pajėgos prieš metus pradėjo rinkti savanorius sekėjus, tikslu sudaryti 500.000 sekėjų armiją. Tačiau kol kas tebeįvyko įtraukti tik 50.000 žmonių.

Naikinanti jėga oro apsaugos sistemoje yra naikintuvas. Jis yra efektyvus, jei jis yra greitesnis, jei gali aukščiau pakilti ir geriau šaudyti už bombonešį bet kokiose oro sąlygose. Labai yra galima, kad bombonešiai puls J. A. Valstybes naktį arba tirštoje migloje. Jei Rusija puls, palyginti lėtais TU-4 bombonešiais, tai JAV turi lėktuvų, ginkluotų .50 kal. kulksvaidžiais ir 20 mm patrankomis, kurie galės juos numušti. Tai sprausminiai, radaru aprūpinti naikintuvai, kurie gali veikti bet kokiam ore. Bet galimas dalykas, kad rusai turi greitą, didelio aukščio sprausminį bombonešį dar tebetobulinamą. Kad šią grėsmę atremti, Oro Pajėgos ir Jūrų Karo Laivynas skubina parengti gamybai naikintuvą, kuris gali skristi garso greičiu ir gali sviesti spiečių raketų, elektroniskai nutaikomų. Tokios raketos, geriausias ginklas prieš bombonešius, padarys revoliuciją naikintuvų taktikoje. Atrodo, kad netoli ta diena, kai lakūnui teks atlikti tik

Didžiausias JAV sprausminis universalus kovos lėktuvas Northrop 7-89, pradėtas masiškai gaminti 1950 m. vasara. Jis turi daugiau puolamųjų raketų, negu kuris kitas šios paskirties lėktuvas ir gali skristi į tolimes žvalgybos žygius.

mažą rolę, tai skristi. Pakilęs lėktuvas automatiškai bus elektronų jėgos iš tolo valdomas. Specialūs įrengimai iššaus jo raketas ar valdomus sviedinius į priešų bombonešius kur nors tamsioje, priekyje jo. Ir kai jo instrumentų lentoje sužibės raudona švieselė, lakūnas žinos, kad jo šūviai ir radaro mechanizmas kliudė priešą.

Sausumos kariuomenės priešlėktuviniai ginklai yra paskutinė apsaugos linija nuo bombonešių. Šiuo metu vieninteliai tinkami priešlėktuviniai ginklai, kuriuos kariuomenė turi, yra pereito karo 90 ir 120 mm pabūklai. Vokiečių ir japonų lėktuvus jie efektingai vertė būti pakilusius aukštai, iš

kur bombavimas nėra tikslus. Tačiau numušti bombonešį jie galėjo tik tuo atveju, jei sutelkdavo šimtus sprogsantančių granatų mažame plote.

Nuo 1945 m. kariuomenė daugiausia skyrė pinigų pagerinti šaudmenis praeito karo pabūklams ir pagaminti taiklesnius įrankius. Yra išplėstas slaptas ginklas — skysweeper — dangaus šlavėjas, kur pirmą kartą panaudotas radarinis taikiklis. Patobulinta valdomieji sviediniai gali pasiekti didesnį aukštį už bet kokį bombonešį. Lieka tik patobulinti sviedinių vadovavimo sistemą iš didelių atstumų, o tada valdomas sviedinys, kontroliuojamas iš tolimes vadovietės, valdys dangaus skliautų gynybą. **Z. A. R.**

UŽ TAIKĄ

Senoji lotynų patarlė sako: jei nori taikos, ruoškis karui. Jei taikingasis pasaulis būtų sekęs šiuo išmintingu patarimu, gal būtų išvengęs daug karų, tikriausia, ir pastarojo, pareikalausio tiek daug žmonių aukų, turto ir kultūrinių vertybių.

Niekada pasaulyje tiek daug apie taiką nekalbėta, kaip šiandien. Tačiau tuo metu, kai daugiausia kalbama apie taiką, smarkiausia ruošiamasi karui. Tuo būdu norima išspręsti taikos problema, ir, tur būt, niekas neginčys, kad tai yra teisingiausias ir radikaliausias šios problemos sprendimas. Kol pasaulyje esama ir bus agresorių ir jų aukų, tol jame negalės būti pastovios taikos. O kas gi gali sutramdyti agresorių, jei ne galingas ginklas.

Bolševizmo agresija šiandien gresia Vakarų Europai ir visam laisvajam pasauliui. Ypač didelis yra pavojus dar laisvai nuo bolševizmo likusiai Europai. Jai ginti, JAV vadovaujant sudarytas Atlanto Paktas. Jame sutelktos valstybės yra sudariusios Mutual Defense Assistance Program (Tarpusavio gynimosi pagalbos programą). Joje dalyvauja visos Atlanto Pakto valstybės.

Kai politikai garsiai diskutuoja taikos reikalingumą, Atlanto Pakto valstybių kariai tyliai ruošiasi, reikalui esant, šį klausimą ginklu spręsti. Tų valstybių karininkai Vakarų Vokietijoje esančiose septynyiose amerikiečių karo mokyklose mokomi naudotis moderniaisiais amerikiečių ginklais. Eschwege mokoma strategijos ir taktikos, Ansbache ruošiami žvalgybos karininkai, Kitzingene — auto vairuo-

tojai (šoferiai), Sonthofene ir Fuesene — artilerininkai, Vilsেকে—tankų karininkai, Grafenwoehr—pėstininkai.

Šiose septynyiose Vakarų Europoje amerikiečių karo mokyklose mokosi 1.600 karininkų. Juos moko amerikiečių instruktoriai. Kursas tęsiasi šešias savaites. Atlanto Pakto valstybių kariuomenės aukštiesiems kadrams paruošti, Vašingtonas ligi šiol yra paskyręs vieną milijardą 31 milijoną dolerių.

Vakarų Vokietijos iliustruotam žurnalui REVUE, kaip pirmajam ir vieninteliui vokiečių žurnalui, buvo leista pasiųsti korespondentą į visas Vakarų Vokietijoje esančias amerikiečių karo mokyklas ir savo skaitojus žodžiu ir foto vaizdais painformuoti, kaip jose dirbama ir pramogaujama.

REVUE žurnalo korespondentas Grossar pirmiausia aplankė amerikiečių tankų mokyklą Vilsেকে (Oberpfalz). To žurnalo pateiktais faktais mes pasinaudojome ir šiam rašiniui. Trys puslapiai foto vaizdų ir tarp jų tiek tiek teksto vaizdžiai skaitytoją supažindina su tankų mokyklos sudėtingu darbu. Nepamiršta pavaizduoti ir pramogų. Nors ten esama dešimties tautybių žmonių, tačiau sugyvenama kuo puikiau.

Būsimieji Europos gynėjai po tarnybos beveik kas vakaras renkasi į jaukius bičiuliškus pobūvius. Tokio mis progomis skamba "Lilli Marleen". Visus jungia tarptautinė ginklo brolystė. Taurės keliamos palydint griausmingu dešimties kalbų šūkiu: "Už taiką!"

A. Merkelis

IŠ TJO PASAULINIO KARO DIENORAŠČIO

V. VAIDUTIS

(Pabaiga)

Birželio 24 d.

Keliamės lietuviškos vasaros balsu skardenamą rytą. Rasa, lyg deimanto karoliai, vos laikosi ant žolynų. Stebiu, kad žengdamas per žolę jų neužgaučiau.

Alovės dvaro sodo viduryje garuoja lauko virtuvė, apie kurią jau spiečiasi "ankstybieji paukščiai". Mat, vakar mums pavyko gauti dovanų—lietuvišką kumpį, kurio kvapas galėtų prizadinti didžiausius miegalius.

Po skanių pusryčių paliekame Alovę. Mūsų kelias eina per gražiąją Dzūkiją. Lenkiame Daugus, Varėną, Eišiškes. Siauru plentu slenka dvi auto voros, kurių greitis kartais yra panašus į vos einančio pavargėlio žingsnius. Nepaprastas karštis ir dulkių gausybė visus begalo vargina. Protarpiais mums pavyksta užgriebti laisvesnį kelio tarpą, ir tokia proga pasinaudodami neriname pirmyn. Po visos dienos labai trumpos ir varginingos kelionės, nepatyrę net pavienių sovietinių lėktuvų puolimų, vėlai vakare apsistojame kelioms valandoms naktinio poilsio, jau palikę Dzūkijos

KNYGOS BICIULIŲ KLUBAS

Lietuviškai knygai pasirodyti sąlygos ne savoje tėvynėje yra sunkios, bet su visuomenės parama tos sąlygos yra nugalimos. JAV, Anglijoje, Vokietijoje ir kituose kraštuose yra gana populiarūs knygos klubai, kurie daug prisideda prie knygos išleidimo, jos atpigimo ir populiarinimo.

Tokį klubą — Knygos Bičiulių Klubą—dabar suorganizavo Lietuvių Spaudos Centras Amerikoje "Gabijs", kuri iki šiol sėkmingai vykde ir tebevykdo lietuviškų knygų telkimą ir jų platinimą visame laisvame pasaulyje.

Knygos Bičiulių Klubu nariais kviečiama visa skaitančioji visuomenė. Kiekvienas narys, įmokėjęs \$5.00 mokestį, gauna naujų knygų ne mažiau kaip už \$8.00. Pirmaisiais metais Knygos Bičiulių Klubu nariai gauna mūsų žymiųjų rašytojų naujai išleidžiamas šias grožinės literatūros knygas: Juozas Kruminas "Naktis viršum širdies", apysaka (jau išleista); Jurgis Savickis "Raudoni batukai", rinktinės novelės; Nelė Mazalaitė "Mėnuo, vadinamas medaus", apysaka; Jurgis Jankus — apysaka; Liudas Dovydėnas "Per Klausučiu ulytėlę". apysaka.

Kaip matyti, išleidžiamų knygų autoriai yra mūsų visuomenei žinomi ir skaitomi. Kiekvienas jų yra išleidęs po keletą knygų, ir tai rodo šių autorių populiarumą.

Metinis Knygos Bičiulių Klubu nario mokestis siunčiamas šiuo adresu: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11. N. Y.

ribas, bet nepasieke lenkams priklausiusio Varanavo.

Birželio 25 d.

Trumputis kelių valandų vėsos nakties poilsis, kad ir ne per daug patogiam automobilyje, mus šiek tiek atgaivina. Kada mes mėginame prisijungti prie auto voros, kelių randaime apylaisvį ir beveik netrukdomi įvažiuojame į Varanavą, kur susirandame savo vadovybę.

Buvusiose kadaise gražiuose dvaro rūmuose, apie kurio didybę liudija milžiniškas sodas ir liepų alėjos, yra įsikūręs štabas. Jo įsakymai vienus veja pirmyn, kitus atgal, trečius—patikrinti dar nemėgintus kelius, kurie vos atžymėti šiam karui skirtame žemėlapyje. Mums tenka laimėti... važiuoti dar niekieno nevažiuotu keliu ir patikrinti jo stovį.

Ankstybą popiečio valandą paliekame Varanavą. Baisiai smėlėtu šunkečiu vos kapstomės priekin ir kartais turime prašytis vikšrinių sunkvežimių pagalbos. Pagaliau, po kelių valandų kankynės, pasiekiamo kietesnį kelią ir be didelio vargo riedame pirmyn. Viename kaime sustojame, ieškodami varikliui ir sau vandens, troškuliui nuraminti. Po ilgesnio ieškojimo, pasirodo trumpais kaoliniukais apsilvikuoti, sena, tik pasakose matyta būtybė, kuri laužyta gudiškai-lenkiška kalba kažką aiškina apie karą, jaunimo mobilizavimą ir panašiai. Nuo to vaizdo dingsta troškulys, ir tik variklis gauna pasitenkinti senutės tiekiamu gėrimu.

Ligi vėlaus vakaro, kur nekur sutikdami karo vežimus, mes pravažiuojame Dieveniškės, Kleivinė, Alšėnus, Bariūnus. Pasieke Krėvą, nutariame, kad jau laikas ilsėtis, nors ir tolokai dar tebesame nuo savojo tikslo.

Birželio 26 d.

Siandien ir vėl toks pat beprasmiškas skubėjimas. Dar vos tik švinta, o mes, dar nesumerkę akių, mieguisti, vėl žadinami ir vėl judame priekin. Tik apie 6 val. ryto, kai saulutė jau gerokai palipa horizonte, šiek tiek atšyla, ir galiu pradėti stebėti aplinką.

Štai, prie plento krašto visas dulketas, šalia savo motociklo, guli kurjeris, kurio tik lūpos švarios nuo dulkių. O čia gi prieš kraštą, kur kiekviename žingsnyje grasina mirtis. Tačiau nuovargis — galingsnis už mirtį!

Siandien pro mano akis, lyg kaleidoskope, vėl pramirga keli miestai-miesteliai. Tai Smurgainiai, beveik nesužaloti, Vilejka ir Rodoskoviče. Šio likę tik kamina, nes jo esama vos keliolika kilometrų nuo Minsko.

Kažkur miškelyje surandame sau

prieglobstį ir nelipdami iš automobilių greitai sumiegame kietu, lyg letargas, miegu.

Birželio 27-28 d.

Šias dvi dienas praleidžiame prieš pat Minską, kurį nors ir apėjo ir oro puolimais visai išvedė iš rikiuotės vokiečių karinės jėgos, tačiau kažkur svarbiuose taškuose dar tebesilaiko keli bolševikų bunkeriai. Iš 28 į 29-tąją birželio vykdomas naktinis puolimas, kurio tikslas šiuos taškus nuraminti. Atrodo, kad jų darbas bus pavykęs, bet kai 29-sios rytą pradeda judėti į Minską, tad mus smagiai pasveikina sovietinė artilerija. Po trumpos dvikovės ir šie prieš lizdai nutyla, ir mes, po savaitės beprotiško važiavimo, apie 11 val. ryto įvažiuojame į Gudijos sostinę, sukorę tiesia linija apie 500 km kelio. Tuo tarpu priekiniai kovos daliniai buvo prieš mus apie 150 km.

Man sunku pavaizduoti, kaip tuo momentu atrodė šis apie 350.000 gyventojų miestas. Centras—sugriautas bombų. Kas dar nesugriauta, naikinimo darbą baigia ugnis. Namai, lyg tyčia uždegti didžiuliai fakelai, liepsnoja, lyg pasaulio atpirkimo diena...

Vienoje kryžkelėje klaikus vaizdas: gerokai apkapota rusiška gurguolė, kurios priekyje suklupę du arkliai. Jiems apdraskyti šonai ir išvirtę viduriai. Ant gurguolės sėdynės, taip kaip sėdėjo, taip ir sėdi, kažkaip akis pervertę 2 raudonarmiečiai. Ir vadžios dar tebėra vieno rankose...

Tačiau tuo niekas nesirūpina. Visa pakelė prieš Minską pilna karių lavonų, kurie, beveik plikomis rankomis, taip vadinamais prieššarviniais šautuvais ginkluoti, turėję sulaikyti vokiečių šarvuotus. Niekas jais nesirūpina ir niekas nepraneš jų motinoms apie jų mirtį. Mirtis, tik giltinė — turi pūkų derlių...

Ieškau progos iš šios pragaro puotos grįžti į savo tėvynę. Po savaitės iš to pačio Minsko, kurį mačiau pirmąją karo dieną, išvažiuoju namo, kur manęs visi taip laukia.

PAVASARIO DAINŲ ŠVENTĖ

Šių metų pavasaris bus kitoks, negu bet kuriais praėjusiais metais. New Yorke, didžiausiam pasauly mieste, šio pavasario gegužės mėnuo prasiskleis lietuviškai, — su raibos gegužės kukavimu, su pievų margumu, su visa, niekur kitur nežinoma nuostabia Lietuvos gamtos nuotaika. Kiekvienas Amerikos lietuvis, ar seniai išvykęs iš tėviškės, pavasarį per dešimtmečius tik širdyje prisiminęs, ar tas, kurio ausys dar neseniai namuose girdėjo gimtas dainas,—kiekvienas, kad šių metų gegužės mėnesio 6 dieną, 4 val. po pietų, bus New Yorke, Manhattan Center, 34th St. ir 8th Ave., lietuviškoje Pavasario Dainų Šventėje, vėl pajaus ir praregės tėvynės pavasarį. Ji perkels tenai gražiosios mūsų dainos, dainuojamos milžiniško jungtinio choro, diriguojamo žymių dirigentų, didžiulę grupę tautinių šokių šokėjų parodys mūsų šokių grakštumą. Geriausi lietuviškosios Amerikos solistai ir muzikai dalyvaus šiame Koncerte-Šventėje.

Nepamirškite, kad gegužės 6 dieną visi keliai veda į New Yorką, pamatyti didžiausią ir gražiausią iki šiol lietuvišką parengimą. Šiai šventei paruošti vadovauja dainininkas Alex Vasiliauskas.

Tą pačią dieną, toj pačioj salėje, 1 val. po pietų, įvyksta Amerikos Lietuvių Scenos Darbuotojų Sąjungos (Lithuanian Artists Guild of America) susirinkimas.

Kariški blykčiojimai. JAV karo laivynas atlieka bandymus su mokslinės - fantazijos kūriniu — povandenėmis rogėmis - nardrogėmis ar pan. Veikdamos iš bazinio laivo, jos panešia, šliaužia dugnu traktoriniais vikšrais, išdėsto minas ar apšauda pakrančių gynybą raketomis... Laivynas tobulina naują nardlaivių medžioklės būdą: helikopteriai, ieškodami prieš nardlaivių velka ant laidų garso detektorinius instrumentus. Suradę, kopiteriai tuč tuojau iššaukia laukiančius įsakymo laivus naikintojus...

Laukiama, kad keli pagerinti moderniški ginklai, kurie kaip tik dabar rengiami gali atnešti žymių pasikeitimų Korejoje. Tai yra viena iš priežasčių, kodėl žemyno kariuomenė savo tamsiausioje valandoje liko savimi pasitikinti...

Gegužės - May 6, 1951

MANHATTAN CENTER SALEJE

34th Street & 8th Avenue, New York, N. Y.

DAINŲ ŠVENTĖ

IR SOKIAI

Programoje dalyvaus lietuviškojo pasaulio žymiausi artistai.

Brooklyne bilietai gaunami: J. P. Ginkus, 495 Grand St., Tel.: EVergreen 4-7142, ir pas Ambraziejų.

PRADŽIA 4 VAL.

KAINA — \$2,85

Būsimieji Lietuvos kariai Vakarų Vokietijoje. Vasario 16-sios Lietuvių gimnazijos moksleiviai rikiuotėje Diepholze.

PASISTATYKIME PAMINKLĄ

Nepriklausomoje Lietuvoje Vasario 16 proga buvo stengiamasi ne vien iškilmingai paminėti tą dieną, bet neretai įvairiuose miestuose ir miesteliuose tą dieną buvo šventinami ir atidengiami Nepriklausomybės, Laisvės, žuvusiems Kariams ir kiti paminklai.

Štai jau septintą kartą tremtyje raime Vasario 16-ją. Ar nevertėtų raime ir tremtyje pasistatyti kokį paminklą? Tiesa, daug paminklų Lietuvoje greit nutrūpėjo, o šiandien, okupantų dėka, jų ir visai nebeliko. Tad reikėtų pagalvoti apie stipresnį, patvaresnį, prasmingesnį paminklą.

Ir štai, pasirodo, toks paminklas jau yra! Ir šių metų Vasario 16 jis bus pašventintas ir atidarytas. Kad tik jis nenutrūpėtų!

Tas paminklas — tai Vokietijoje, Diepholze, veikianti vienintelė visame laisvame pasaulyje lietuviškoji gimnazija. Ir toji gimnazija pavadinta kaip tik Vasario 16-sios vardu.

Ar gali būti gražesnis paminklas, kurį pasistatysime mes, lietuviai, jei tą gimnaziją pavyks išlaikyti, iki ji galės būti perkelta į Nepriklausomą Lietuvą?

P.L.B. Vokietijos Krašto Valdyba savo atsišaukimu spaudoje kreipėsi

į viso pasaulio lietuvius, prašydama paremti šią gimnaziją. Įrodykime, kad esame organizuota ir kultūringa tauta ir pasiryškime tikrai gimnaziją išlaikyti. Iš mūs prašo po pusę dolerio mėnesiui. Ar gi mes ji pagailėsime savo mielam jaunimui, kurį juk turime paruošti, kad galėtų pavaduoti mus, vyresniuosius, ir įsijungti į bendrą kovą dėl Lietuvos laisvės atgavimo?

Štai skaitome "Nepriklausomų Lietuvių", kad kanadiečiai lietuviai apsideda po vieną dolerį mėnesiui. Garbė jiems — tai ne žodžių, bet veiksmų patrijotai! Kaip girdėti, sukruoto D. Britanijos lietuviai, JAV kolonijos Worcester, Kalifornijoje, New Yorke ir kitur. Bet kai kuriose kolonijose dar tylu, o ir atsiliepusiose dar ne visi nariai prisidėjo prie akcijos. Vasario 16 proga sukrusime visi, dar labiau įsukime ratą, kad neliktų nei vieno lietuvių, kuris nebūtų prisidėjęs prie gelbėjimo mūsų jaunimo iš nutautėjimo pavojaus. Tegul kiekviena lietuviškoji organizacija, o kur jos nėra atskiri veiklesnieji lietuviai, organizuoja "Vasario 16 Gimnaziją", ar gal geriau "Lietuviškosios mokykloms Vokietijoje šelpti" ratelius, būrelius ar fondus, pavadinimas nesvarbu. Organizuotai geriau ir pastoviau atliksime darbą.

Sukrusime visi ir neatslūkime. Tikrai būtų mums garbė ir pasididžiavimas, kad tremtyje būdami nepasiskendome savo materialiniuose rūpesčiuose, bet neužmiršome tautos reikalo, išplėšėme šimtus jaunimo iš nutautimo slibino ir gražiname juos savo tautai. J u o d k a l n i s

VELYKŲ MARGUČIAI

VAIKUČIAMS TREMTYJE

Beveik kiekvienais metais kai kuriose Amerikos lietuvių mokyklose vaikučiai prisimena tremtyje esančius lietuvius vaikučius ir stengiasi Velykų švenčių proga juos apdovanoti velykiniais margučiais — dovanėlėmis, skanėsiais ir kitais daiktais.

Siemet, artinantis Šv. Velykoms, neabejoju, kad Amerikos lietuvių mokyklų mokiniai taip pat prisimins ir esančius varge lietuvius vaikučius Vokietijoje, Austrijoje ir kit. Europos kraštuose.

Mielaširdingumas yra viena didžiųjų žmogaus dorybių, kuri skiepia artimo meilę.

Jūsų broliukai ir sesutės užjūriuose nėra toki laimingi, kaip jūs šiame krašte; jie neturi ir negali šventėms gauti tiek skanėsių ir margučių kaip jūs; jie džiaugiasi gavę sotų kąsnį ar šiltesnį drabužį. Jų tėveliai negali juos aprūpinti būtiniausiais daiktais, nes patys neturi ir negali jų gauti.

Mokyklų vaikučiai, kurie pratę tarpusavyje gražiai bendradarbiauti ir žaisti, gali atjausti tuos, kurie vargsta ir skursta. Atsiminkite, vaikučiai, kad ir mažutė jūsų dovanėlė pradžiugins mažos mergaitės ar berniuko veidelį, kada jie gaus jūsų dovanėlę — margutį Velykų šventėms.

Katalikų Bažnyčios Galva, Šv. Tėvas Pijus XII, gavėnios proga per radiją kreipėsi į Amerikos vaikučius, ragindamas juos būti gailėtingais kenčiantiems ir vargstantiems vaikučiams tremtyje.

Kai kurios mokyklos sukėlė tam tikras pinigų sumas ir jau atsiuntė šiam tikslui BALFui. Būtų labai gerai, kad kiekviena lietuviška mokykla Amerikoje galėtų bent kukliai prisidėti prie mažųjų sušelpimo tremtyje. Visas surinktas aukas malonėkite siusti:

United Lithuanian Relief Fund
of America, Inc.

105 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Kan. Prof. J. B. Koncius
BALF Pirmininkas

"Britanijos Lietuviai" trumpą skelbimėlį. Juk D. Britanijon daugiausia atsargos karių ir atkeliavo. Vieni iš belaisvių lagerių, kiti su šeimomis, tretį kovoję prieš Hitlerio režimą vakarų fronte, kartu su amerikiečiais, anglais ir kt.

Aš matau "Karyje" senuosius bendradarbius, k. t. St. Butkų, J. Mikštą, su kuriuo vienu laiku žygiavome mokyklos kuopos priešaky, savo žaliųjų gretų!

Aš tiesiu tremtinišką ranką ir kariūnams aspirantams, kuriuos mokinau pirmuosius kariškus žingsnius žengti. Sveikinu visus pažįstamus karius! O gerb. kp. S. Urbonui ir KARIUI — linkiu žengti tik pirmyn, sėkmingai degti kovos žiburėlius po visą pasaulį, kad priartintų laisvę Lietuvai! Ilgiausių metų!

Ats. j. psk. Bal. Brazdžionis

KNYGOS MŪSU ATŽALYNUI

Mūsų jaunimas yra nutautimo pa-vojuje. Saugokime jį Lietuvai per lietuvišką kalbą, per lietuviškąjį meną, dainą, per lietuviškąją knygą.

Sunkus lietuviškosios knygos kelias ne savoje tėvynėje. Jau kuris laikas, kai mūsų jaunimui neišleidžiama jokia lietuviška knyga. Lietuvių Spaudos Centras Amerikoje "Gabijs" eina lietuvių jaunimui talkon: šiais metais "Gabijs" išleidžia mūsų klasikų raštus, skirtus jaunimui. Pirmaisiais leidiniais eina Vinco Pietario "Lapės pasaka". Lazdynų Pelėdos "Motulė paviliojo". Motiejaus Valančiaus "Vaiškų knygelė" ir Vinco Krėvės "Milžinkapis". Toliau bus leidžiama Vaižganto, Zemaitės, Šatrijos Raganos ir kitų lietuvių rašytojų raštai. Visi leidiniai bus iliustruoti mūsų dailininkų piešiniais.

Šiais metais išleistos knygos, atskirai perkant, kainuos nemažiau \$3.00, gi prenumeruojant jas iš anksto tekainuos \$2.00. Kiekviena nauja išėjusioji knyga pirmiausia bus išsiuntinėta prenumeratoriams.

"Gabijs", tikėdamasi tėvų, mokytojų ir jaunimo organizacijų paramos, kviečia visus į talką. Užsakę šias knygas jaunimui, jūs suteiksite daug džiaugsmo jiems, o leidyklai padėsite atlikti svarbų kultūrinį žygi.

Prenumeratą siusti šiuo adresu: Gabijs, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

"NAKTIS VIRSUM ŠIRDIES".

Atsiūsta paminėti naujai išleista

NAUJĄJŲ BIČIULĮ SULAUKUS

(Iš mano dienoraščio)

Už lango krenta tokios gražios snaigės. Gatvėje vaikai žaidžia rogu-tėmis. Anglijoj sniegas — didelė naujiena vaikams. Labai ryškus ir prieškalėdinis žmonių judėjimas. Juja mašinos įvairios krovinių, eglaitėmis pasidabinusios, o langai jomis išpuošti jau prieš trejetą savaitę; kiekvienos šeimos vis įvairiau. Mūsų tautiečiai irgi nesigaili nors ir sunkiai uždirbtų lėšų, savo vaikučiams, šeimoms. Kartu su snaigėmis — čia ir tas įkyrus rūkas, susimaišęs su dūmais. Kai įkvepi orą, krūtinėje jauti didelį kartumą.

Mano mieste gyvena keli šimtai lietuviškų širdžių, kurios tuksi įvairių fabriku užkampiuose. Gyvena, dirba, viliasi vėl kada nors grįžti savo šalin, nors ir čia laikas jau susuke nuosavas gūžtas.

Laiškanešys vėluoja valandas, kaip kad įprasta. Nesulaukiu. O toks ilgėsavų laikraščiu, artimųjų laiškų. Sujaudinta širdimi rašau kunigui Alfonsui kelius žodžius, o akyse veržiasi ašaros. Negaliu jokiū būdu išverti neverkės. Taip labai gaila, netekus savo artimo žmogaus. Liūdna be galo vienišui be artimųjų... Žaliuojanti 50-

Juozo Krumino apysaka "Naktis viršum širdies." Išleido Gabijs, 141 psl., kaina \$1.50. Dail. P. Osmolskis. Tiražas 1500 egz. Knyga gaunama: Gabijs, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. ir pas platintojus.

jų metų vasara priglaudė jaunatvęj degančią širdį, kuri buvo man pasiaukojusi... Ak Dieve, kokia sunki kančia yra šeimos rūmū sugriuvus!...

Staiga — beldžiasi kažkas į duris. Paštininkas su glėbiu laiškų ir kažkokių pakietu. Tarpe kitų žurnalų ir amerikinių spausdinių, žiūriu ir netikiu — KARYS! Oro paštu net pasiektas! Širdis nerimsta. Tai mano bičiulis, jau 7-rius metus neregėtas....

Prieš 13 metų pradėjau jam kai ką rašyti, o tapęs pats kariu — ėmiausi ir jo platinimo darbo. Skleidžiu jo puslapius. Čia tuoj pasveikina Redaktorius tokiais širdžiai artimais žodžiais. Kryžius Lietuvos ant karių kapo, kiti paveikslai... tokie artimi. O turinys — tiesiogis tveria mane kiekvienas žodis, o dvasios balsas liepia ryžtis kovon už krauju aplaistytą tėvų žemę. Argi mes ne tokie patys likome? Klausiu tavęs; ir kiti vargštą broliai Tėvynėje, šaltame Sibire, po Vakarų pasaulį — giliai tikime kartu su pasaulio prisikėlimo simboliu — Kristumi, prisikels ir vėl žaliuojanti Lietuva? Bėgsiu link jos, kai laisvės valanda priartės. Bėgsiu ar ginklu rankoje, ar kruvinu keliu, ašarotu, vistiek jon sugrįšiu, nes niekur nėra taip gera, kaip po savo stogu, savo gimtoje žemėje. Joje niekas manęs nestumdė, neterorizavo, kai trispalvė dar aukštai plėvėsavo.

Visą vakarą gyvenu KARIO šviesa ir griebiu plunksnos rašyti jam laišką, linkėdamas, kad jis D. Britanijoj kuo plačiausiai pasklistu. Parašau ir

Karinės ŽINIOS

Armijos rūpestis atjauninti vadovybę

Armijos atsakingieji pareigūnai yra susirūpinę, kaip paleisti į atsargą senuosius pulkininkus, kuriuos turėtų pakeisti energingesnis kraujas. Vadovybė sutinka, kad šios rūšies karininku yra žymus perteklius. Armija yra labai jautri kritikai, kad lėtai prisimanti naujas idejas, naujus ginklus ir naująją taktiką.

Avio nuotraukos iš 13 km. aukščio

Amerikos 14 atskirų tipų lėktuvų šiuo metu gali skristi greičiau už garšą. Karo aviacija tikisi greitai pradėti fotografuoti iš 8 mylių (apie 13 km) aukščio. Šiame aukštyje esančius lėktuvus negalima stebėti iš žemės. Yra bandomas naujas telefoto objektyvas, kurio fokusas 48 colių ilgio. Šešėmotorinių sprausminių B-47 lėktuvų bazės būsiančios perkeltos į vandenynų pakrantes. Miližiniški lėktuvai tankesniame pajūrio ore gali greičiau atsiplėšti nuo žemės. Šių lėktuvų pakilimo takai turį siekti 7-10.000 pėdų ilgumo.

Atominė artilerija ir povandeniai laivai

Jau rašomos taisyklės ir statutai, kaip naudoti atominę artileriją. Atrodo, kad atominės artilerijos laikas jau nėra taip toli, kaip kad manyta... Šią vasarą bus pradėtas konstruoti pirmasis atominis povandeninis laivas. Žinovai tiki, kad atominės energijos variklių sukami propeleriai galės išplėsti po vandeniu ligi 35 mazgų per valandą. Dabartiniai "Snorkel" tipo pov. laivai gali nerti tik 18 mazgų per valandą.

Naujieji ginklai

"North American Aviation" b-vė, gaminanti F-86 Sabre naikintuvus ir B-45 sprausminiais varikliais bombonešius, padvigubino žmonių skaičių, dirbančių prie slaptųjų darbų, kur studijuojama atominio reaktoriaus technologija. Šiuo metu tyrinėjama: 1) nematomieji spinduliai, galį atskirti išiveržusį priešą nuo draugingų dalinių; 2) alyviniai žalia kautynių uniforma, kurios negalį pagauti infraraudonieji spinduliai; 3) iš lėktuvų numetamas vidutinis tankas, kurio šarvų svoris, dėl naudojamo naujo metalo-titanijaus, galįs būti sumažintas net 40%.

Mainai

Naujieji JAV sprausminiai naikintuvai Republic F-84E duodami šiaurės Atlanto Pakto valstybėms, o šios siunčia į Ameriką apmokymui savo lakūnus.

Maskvos Strategija. Tie Amerikos pareigūnai, kurie geriausiai pažįsta Rusiją, netiki, kad šiais metais galėtų prasidėti III-sis pasaulinis karas. Nors jie sutinka, kad ateinantį pavasarį komunistai vis tiek ką nors užpulsia,

tačiau jų įsitikinimu, Maskva bandys išvengti tiesioginio įsikišimo. Jie jaučia, kad rusų karinė mašina dar nėra visiškai paruošta, o sovietai nėra visiškai saugūs savo pačių kieme. Yra beveik tikra, kad visuotinis karas ne tik sukels antiraudonuosius visoje rytinėje Europoje, bet sukilimai gali kilti net Ukrainoje, jau nekalbant apie neseniai okupuotus kraštus. Patikimų stebėtojų nuomone, griečiausiai, raudonojo caro satelitai užpulsia Jugoslaviją.

Iš Karo Zonos. Cia yra pavėluota, bet autoritetingai žiauri tikrovė, kodėl JT jėgos praėjusį rudenį sėkmingai žygiavusios priekin pietinėje Korejoje, negalėjusios surasti čiabuvių administracijos pareigūnų: ligi dabar surinktos žinios rodo, kad atsitraukiantieji raudonieji vadovavosi "sudeginti žmones" politika, naikindami visus nekomunistus, turinčius šiojį tokį išsilavinimą ir vadovavimo gabumus.

Zvalgybos pranešimai rodo, kad Pekingas daugelį pajūriuose esančių jmonių ir valdžios įstaigų iškėlė Kinijos gilumon, tuomi pabrėždamas savo pasirengimą ilgam karui. Taip Kwantungo provincijos vyriausybė išsikėlė iš istorinio Kantono miesto į apleistą miestelį 160 km krašto viduje.

Atominė bomba gana pigi. Pagal tiksliausias žinias, kaina vienos atominės bombos pagaminimo ir jos numetimo yra lygi tam pačiam TNT kiekiui, jeigu palyginti abiejų sprogmenų ardovimą. Į šį skaičiavimą įjungiami šie faktai: lėktuvų skaičius reikalingas nuvežti ir numesti TNT, asmenys šiems lėktuvams aptarnauti (navigatoriai ir žemės tarnyba), bei galimi nuostoliai.

AIŠKI NUOMONĖ

"Mes negalime kautis kardais, lyg džentelmenai, kai priešas ruošiasi iš pasalų smogti jums kirviu... Mes daugiau pasiektume, panaudodami lemtingą ginklą prieš raudonąją Kiniją..."

Tai žodžiai maj. gen. Emmet (Rosy) O'Donnell, 44 metų JAV karo aviacijos Tol. Rytų Strateginės Bombonešių vadovybės v-ko, vadovavusio B-29 supertvirtovėms. Nors šios mintys ir pažeidžia Prezidento ir Pentagono viešąją nuomonę, tačiau jose atspindi Karo Aviacijos nepasitenkinimas dėl neleidimo bombuoti anapus Yalu upės krantų.

Dabar gen. O'Donnell, specialiu Strateginės Aviacijos v-ko gen. lt. Curtis E. LeMay prašymu, iš Tol. Rytų perkeltas į JAV, kur padės užbaigti toli skraidančios XV-tos Oro Grupės sukūrimą. Ir, kas nuostabiusia, šis jo pareiškimas neturėjo jokiu tarnybinių pasekmių. O gen. Anderson, dėl tokios nuomonės, turėjo apiešti Aviacijos Akademijos v-ko vietą.

Newsweek

AR JŪS ŽINOTE?

Kokį ilgiausį atstumą yra nukeliavęs ištisas namas?

Prieš keletą metų Pan American World Airways nuskraidino visą keturių kambarių namą su vonia iš Miami į Rio De Janeiro, 3.715 mylių kelio. Namo konstrukcija buvusi aliuminijaus, o pastatas svėręs tik 2.221 svarą. Visa tai buvę pervežta vienu lėktuvu į Braziliją, kur vyriausybė studijavusi pigių namų statytos klausimą.

Kodėl kiekvienas meksikietis yra mokytojas?

Kiekvienas suaugęs, išsimokslinęs meksikietis, dėl didelio analfabetizmo, Meksikoje yra įstatymo įpareigotas išmokyti skaityti ir rašyti bent vieną beraštį, tarp 6-40 metų amžiaus.

Koks atstumas ligi artimiausios žvaigždės?

Artimiausia prie žemės planetos žvaigždė yra Alfa Centauri, atstume 4,5 šviesos metų. Šviesos metai yra lygūs tam atstumui, kurį šviesa sukaria per vienerius metus. Apytikris šviesos greitis lygus 186.000 mylių per sekundę.

Kas parašė Windsoro Eduardo VIII kunigaikščio nuo sosto atsisakymo kalbą?

Kada Windsoro kunigaikštis dėl Wally Simpson atsisakė Anglijos karūnos, jo garsoji abdikacinė kalba buvusi parašyta Winstono Churchillio.

Ar gen. Douglas MacArthur buvo geras mokinyš?

Douglas MacArthur buvo puikus studentas. 1903 metais, kai jis baigė West Point karinę akademiją, jo pažymių vidurkis buvęs 98. Tai buvęs aukščiausias viso West Point šimtmečio mokymosi įvertinimas.

Ar yra daugiau vandens ploto

šiaurės ar Pietų pusrutuliuose?

Pietų Pusrutulis turi 81% vandens ploto, jeigu palyginti su Š. Pusrutuliu, kuriame yra 61% vandens.

Ar yra vaisių, kurių sėklos būtų išorėje?

Taip, žemuogių sėklos yra išlaukinyje pusėje.

Kiek benzino sunaudoja per sekundę JAV automobilių vairuotojai?

Amerikos automobilistai kiekvieną sekundę sudegina apie 600 galonų degalų.

Kas yra buvę Orfejus ir Eurydika?

Tai yra buvę graikų mitologijos charakteriai. Orfejus taip viliojančiai skambinęs lyra, kad ir plėšrieji žvėrys tapdavo jaukūs. Jis vedė Eurydiką, bet vestuvių dieną ją įkando nuodinga gyvatė, ir ji mirė. Orfejus nuėjo į pragarus ir savo skambinimu taip paveikė pragarų valdovą Pluto, jos jis leido Eurydikai grįžti į žemę su sąlyga, kad Orfejus, prieš apleisdamas jo karaliją, nepažvelgtų į Eurydiką. Tačiau Orfejus neiškentė į ją nepasižiūrėjęs, ir ji dingo jam visiems laikams.

Kaip giliai siekia vulkanai?

Aktyviųjų ugniakalnių gylis siekia ligi 30 mylių į žemės vidų. Jų gylis yra todėl toks didelis, kad pasiektų 2.200 laips. Fa., kuriame tirpsta bazalto uolos, kad pavirstų tekančia lava.

Ar britų parlamento atstovai nešioja kardus?

Taip, simbolinius kardus, kuriuos jie palieka rūbinėje. Parlamento narys, kalbėdamas, privalo stovėti ant siauro trijų jardų ilgio kilimėlio prieš savo oponentą. Jeigu jis išėina iš šios ribos parlamento Speaker tvarkdarys jį gražina atgal.

Kiek yra atskirų geležinkelių Amerikoje?

JAV yra 693 atskiros nepriklausomų geležinkelių linijos.

Kas pirmasis papasakojo "Pelenės" pasaką?

Niekas to nežino, bet prieš daugelį šimtmečių senieji egiptiečiai ją išsivertė iš persų kalbos, o vėliau graikai ją pasisavino ir romėnai. Paskutiniaisiais laikais "Pelenės" pasaka yra tapusi vokiečių ir prancūzų tautosakos dalimi. Angliškoje versijoje, kuri paremta prancūzų tautosaka yra tai, kad Pelenė dėvėjo stiklinius batelius. Kitų kraštų pasakojimuose Pelenė buvo apsiavusi kailiniais batukais.

MARGIEJI LAIŠKELIAI KARIUI

Gerbiamieji,

Pasigailėkite mūsų senų akių ir daugiau duokite pasiskaitymų stambesnėmis raidėmis. Girdėjau, kad ir dypukai nusiskundžia, jogei pavargsta, kol perkerta tą mūsų KARI.

Ig. L—kus

Gerb. Redaktorium,

Kad padidintume mūsų KARIO skaitytojų šeimą—siūlau:

Kviesti jau esamuosius KARIO skaitytojus suteikti administracijai

adresus tų mūsų tautiečių, kurie, skaitytojų manymu, būdami tolimiausiųose pasaulio kraštuose, dar neturėjo progos išvysti atgijusio KARIO.

Kiekvienas iš mūsų mielai suteiksime tokių savo prietelių bei pažįstamų adresus, o adm., patikrinusi savo prenumeratorių sąrašus ir neradusi tokių pavardžių, galėtų jiems pasiųsti bent po vieną žurnalo nr. susipažinti. Neabejoju, kad tiek žurnalo skaitytojų, tiek bendradarbių dar padidėtų.

Reiškiu pagarbą,

V. M—nag.

SPORTO PASAULIYJE

● Čikagoje šiuo metu veikia net 4 Lietuvos sporto klubai: Grandis, Tauras, Ateitis, ir neseniai įsteigtas Lietuvos Futbolo Klubas "Lithuanica."

● Detroito (Mich.) LSK "Kovas" dalyvauja Detroito B klasės pirmenybėse (krepšinio) ir pasiekė 2 laimėjimus ir pralaimėjo 1 rungtynes.

● New Yorko futbolo rinktinė (DAFB) pakviesti Lietuvos Sporto

Klubo Brooklyne 2 žaidikai: Vytautas Kalasinkas (centro puoliku) ir Albinas Gražys (kairiuoju puoliku). Ši rinktinė reprezentuos New Yorką būsimose futbolo rungtynėse (gegužės 6 d.) prieš Vokietijos "Oberligos" "Eintracht" Frankfurt vieneta.

● Lietuvos Atletų Klubo Brooklyne iniciatyva š. m. kovo 3 d. įvyks pirmosios lietuvių šachmatų tarp miestinių rungtynės Brooklynas-Bostonas.

● LAK suorganizuotose Brooklyno šachmatų pirmenybėse pirmąją J. Repečka ir Ed. Staknys.

● Lietuvos Sporto Klubo futbolininkai (I ir II vienetai) š. m. vasario mėn. pradeda žaisti New York State Cup ir Dr. Manning Cup turnyras. Jiems atsidėjęs vadovauja Jonas Atkočius, o treniruoja Kazys Brazauskas.

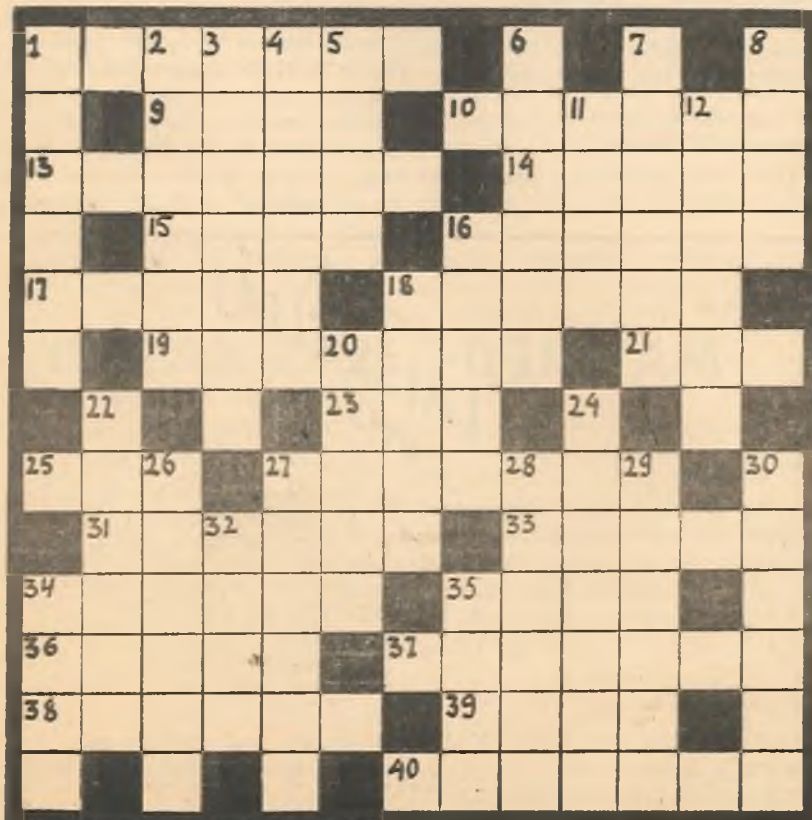
● Vokietijoje futbole pirmąją: Muhlborg (31:13), Werder Bremen (28:10), Schalke 04 (28:10), Prancūzijoje — Le Havre (28) ir Italijoje — FC Milano — (34).

K R Y Ž I A Ž O D I S

Įrašykite į langelius šios prasmės žodžius:

GULSČIAI: 1. Indijos miestas, 9. Universiteto salė, 10. Virvė karvei prišti, 13. Santarvė, 14. Sicilijos miestas, 15. Saugoja, 16. Svorio vienetas, 17. Popiežiaus vainikas, 18. Sen. graikų dievas, 19. Staklių dalis, 21. Tapatybės įvardis, 23. Prieveiksmis, 25. "Zemėlapis" angliškai, 27. Medinukas, 31. Moters vardas, 3. Keturiolika valanda, 34. Didelė bezdžionė, 35. Dalba, 36. Cirko centras, 37. Paukštis, 38. Saldus vynuogių vynas, 39. Palestinos miestas, 40. Žuvis.

STACIAI: 1. Dėžutė fotografijos stiklams laikyti, 2. Namo dalis, 3. Lietuvos Himno autorius, 4. Raitininkai, 5. Prekės įpakavimo svoris, 6. Kraštas, kuris 1935 m. buvo prijungtas prie Vokietijos, 7. Mažiausia medžiagos dalelytė, 8. Romėnų pinigai, 11. Ruso vardas, 12. Triukšmas, 16. Argentinos svorio vienetas, 18. Lietuvos miestas, 22. Garsusis ispanų vartininkas, 24. Jūratės rūmai buvo pastatyti iš..., 26. Du balandžiai, 27. Labai smarkus lietus, 28. Prieveiksmis, 29. Baldas, 30. Planeta, 32. Moters vardas, 34. Muzikos tonų eilė, 35. Ukrainiečių taryba.

Kuprinės pabiros

Studentai, važiuodami plentu prieš save stebėjo automobilį, kuris skersuodamas užėmė visą kelią, neleisdamas prasilenkti.

— Tai bene bus mano chemijos profesorius, — pareiškė vienas vyrukas. — Jis niekada nepraleidžia ir per chemijos egzaminą.

Ne!

Ūkininkui sudegė daržinė. Jis pasikvietė draudimo atstovą ir pranešė apie nelaimę.

● Tarpvalstybinės stalo teniso rungtynės Vokietija-Austrija laimėjo vokiečiai pasekme 5:4. Vokietija atstovavo: Braun, Than, Seifert.

● Žinomas latvių ietininkas Stenzenieks, kuris šiuo metu gyvena Pietų Amerikoje, nusviedė ietį virš 66 m. prieš vėją.

● Naujas "Ledo ritulio" rekordas buvo pastatytas Olandijoje, kur iš vienos šeimos (Verhey) buvo sudarytas 11 žaidikų vienetas.

IVAIRENYBĖS

Nekenčiamas darbo ministeris

Anglijos aristokratų luomas nė vieno taip nekenčia, kaip Darbo ministerio Aneurino Bevan. Ir Bevan nemažiau nekenčia britų aristokratų. Kada vieną kartą Britanijos Oro Jėgų v-kas maršalas sir John Slessor pakvietė Bevaną naktipiečių į kietakakčių Tory klubą White, tai jo nariai vos neapalpo iš nuostabos. "Mus sukrėtė pasibaisėjimas, bet mes negalėjome atsispirti", pasakoja vienas aristokratų. Tačiau kada Bevan po vakarienės ėjo namo, tai 43 metų John Fox-Strangways, Ilchesterio grafo sūnus, jam skaudžiai įspyrė į sėdimąją vietą. Bevan susvyravo, tačiau įlipo į savo automobilį "su žymiu užgavimu".

Kitą dieną Fox-Strangways iš klubo išstojo, o White klubas atsiprašė: Bevan atsakė, kad jis puikiai supratus visas aplinkybes.

Moterų mobilizacija

Vasario mėn. laidoje "Ladies' Home Journal" Mildred McAfee Horton, II-jo Pas. karo metu vadovavusi moterims, pasisakė už silpnosios lyties mobilizaciją. Ji rašo: "Amerikai būtų geriau, jeigu mobilizacija būtų vykdoma 16.000.000 mobilizacinio amžiaus vyrų ir moterų tarpe, o ne kad visas pareikalavimas būtų užpildomas vien iš 8.000.000 jaunuolių. Vyrų ir moterų tarpe mes galėtume rasti pakankamai galinčių atlikti darbą pagal išsilavinimą ir kiekvieno specialybę."

"GI-X" ir "Mr. -X"

Jeigu karas Korejoje reikalaus žymių aukų, tad, pagal draudimo b-vių apskaičiavimus, visų JAV karų istorijoje milijoninis karys greitai kris kovos lauke. Tad milijoninio kario "GI-X" mirtis bus atkeliausi tik po 176 metų (pirmasis karys žuvo Lexington Mūšyje 1775 m. balandžio 19 d.). Tačiau jeigu susisiekimo nelaimės, reikalaujančios mirtinų aukų, augs pagal dabartinę kreivę, tad milijoninis pilietis (nuo 1900 metų), miręs auto katastrofose, bus užmuštas kurią nors dieną šių metų gruodžio mėn.

— Tvarkoje, — užtikrina padegėlių draudimo atstovas. — Mes jums pastatysime kitą daržinę.

Tačiau ūkininkas norėjo, kad už nuostolius būtų atlyginta grynais pinigais.

— Ak, taip, — pašoko valstietis. — Jeigu jūs šiuo būdu tvarkote draudimo reikalus, tad aš atšaukiu savo žmonos gyvybės apdraudimą, nes... man kitos nereikia!...

Pirmoji senmergė: "Ar jūs mieliau bučiuotumėte vyrą su ūsais, ar be ūsų?"

Antroji senmergė: "Vyro bučiavimas tolygus triušio kepsniui: pirmiausia reikia jį turėti."

— Ką sako jūsų žmona, kai taip ilgai neinate namo?

— Aš neturiu žmonos.

— Tai koks reikalas taip ilgai vakaroti?

Jonas: "Ar taviškė tave myli?"

Jurgis: "Aš nesu visai tikras. Praėjusią naktį aš dainavau po jos langą, o ji numetė man didelę raudoną rožę."

Jonas: "Tai yra padrašinantis ženklas."

Jurgis: "Taip ir ne. Rožė buvo molio inde."

JT patalpose ne taip jau žymus rusų diplomatas juokavo iš JAV laikraštinių.

— Jūsų naujieji mokesčiai, — jis džiūgavo,—reikia, kad jūs amerikie-

čiai ilgiau taip negyvensite, kaip kapitalistai.

— Tai taip pat reiškia, — atsikirtu reporteris. — kad mes niekada taip negyvensime, kaip komunistai.

1949 m. balandžio 12 d. Rumunijos ūkininkas, pavarde Semeonas Čerovas, iš Pastukli sovietų saugumo organų buvo suimtas už pasibaisėtiną nusikaltimą. Už tai, kad pavadino savo asilą "Stalin" vardu... Ji buvo nu-teistas keturiems mėnesiams priverčiamųjų darbų Gorna ūkyje. Po dviejų savaičių Gorna policinis teismas bylą atnaujino, norėdamas ištirti, kodėl Čerovas buvęs taip švelniai nubaustas. Šio tyrimo pasėkoje Čerovas buvęs iš naujo teisiamas Sofijos teisme, kur rastos kaltės, padėjęs anti-komunistams. "už valdžios išjuokimą"... Jis buvęs išsiųstas į Sibirą 20 metų, o asilas... sušaudytas.

Žvirbliai — "kenkėjai"

Komunistų leidžiamas "Berliner Zeitung" rašo: "Mokslininkai apskaičiavo, kad vienas žvirblis per metus sulesa nuo 5 ligi 9 svarų javų. Nežiūrint mūsų meilės paukščiams, mes turime griebtis prieš priemonių. Demokratinė Vokietijos respublika tuo reikalu išleido policinį įsakymą, kad kiekviename žemės ha turj būti sunaikinta nuo dviejų ligi dešimts žvirblių."

Į tai atsakydamas, vakarinio Berlyno "Kurier" savo skaitytojus paragino: "Jeigu apipešiotas žvirblis belsis į jūsų namo langą, tad išleisk jį į kambarį. Jis galis būti politinis pabėgėlis."

JONAS SUTKAITIS

LIETUVIS
LAIKRODININKAS

449 GRAND STREET
Brooklyn, N. Y.

Parduoda ir taiso laikrodžius,
atlieka juvelirio ir graviravimo
darbus.

Pigus ir sąžiningas darbas
ir greitas patarnavimas.

Brooklyno Lietuviai Gydytojai

DR. JOHN WALUK
161 No. 6th Street

VALANDOS:
8-10 ryte
1-2 popiet
6-8 vakare
Tel. EVergreen 8-9229

DR. BLADAS K. VENCIVS
(DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street

VALANDOS:
9-12 ryte
2-9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Ofiso: STagg 2-0706
Namų—Jamaica 6-3884

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street

VALANDOS:
9-12 ryte
1-8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6868

ZUPP'S BAR

Moderniškai įtaisyta Lietuviška Užeiga

JUOZAS ZEIDAT, Jr.

411 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.

Televizija kas vakaras

E. POVILANSKŲ

Baras ir Restoranas

Puiki Salė šeimyninėms Pramogoms

158 GRAND STREET

BROOKLYN, N. Y.

Tel. EVergreen 4-9737

A. Vikriko Meat Market

ĮVAIRIOS MĖSOS IR DEŠROS

123-125 Grand Street,

Brooklyn, N. Y.

Telefonas EV 8-2818

EVergreen 8-9770

JOSEPH GARSZVA

GRABORIUS - BALSAMUOTOJAS

231 BEDFORD AVENUE

BROOKLYN, N. Y.

Alex and Lione Mathews

MAISTO KRAUTUVĖ

256 Union Ave., Brooklyn, N. Y.

DIDZIAUSIAS PASIRINKIMAS!

M. Dumblys & C. Joneliūnas

LIKERIŲ KRAUTUVĖ

78 Steamboat Rd.,

Great Neck, L. I. N. Y.

Tel.: G. N. 2-5979

LIETUVIŠKAS MAISTAS

IŠ LIETUVIŠKOS KRAUTUVĖS

Seniausia Londono lietuvių parduotuvė

siūlo:

Australiška salami	1 sv.	6/6
Airiška salami	1 sv.	5/-
Daniška salami	1 sv.	7/-
Kiaulienos dešros	1 sv.	5/-
Arbatinė dešra dėžutėse	1 sv.	2/-
Arbatinė dešra	12 oz.	2/9
Daniška kiaulienė dėžutėse	12 oz. dėžė	3/-
Lenkiška kiauliena	dėž.	3/6
Itališka kiauliena	1 sv.	3/6
Rūkyti lašiniai	1 sv.	4/3
Rūkyti lašiniai ploni	1 sv.	3/6
Sūdyti lašiniai	1 sv.	4/-
Olandiškas sūris	1 sv.	3/2
Raugintų kopūstų dėžė	30 oz.	2/-
Raugintų agurkų dėžė	....	2/6

Jei užsakymas viršija 60 šil., pasiuntimo išlaidas pamokame mes.

J. LIUDZIUS, 421, HACKNEY RD., LONDON, E. 2.

Telef. SHoreditch 3734.

Galima gauti įvairių maisto dalykų. Reikalaukite kainaraščių arba nurodykite dalykus, kurių pageidaujate.

SCHOLES BAKING CO., Inc.

A. LUKAS, Sav.

LIETUVIO KEPYKLA
Pirmaeiliai gaminiai.

532 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.

Tel.: EVergreen 4-8802

Lithuanian Alliance of America

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje yra didžiausia lietuvių organizacija. Tai lietuvių brolybės fraternalė organizacija. SLA trokšta dar daugiau gerų lietuvių suvienyti broliškais ryšiais vienon didelėn ir gražion Seimon.

Susivienijimo kuopos randasi visuose didesniuose miestuose Amerikoje ir Kanadoje.

Apsidrausti galima nuo \$100.00 iki \$5,000.00.

Ligoje pašalpa savaitėje mokama \$9.00 ir \$12.00.

Istojiimo į apdraudą mokėti nereikia. Doktorui už egzaminavimą apmoka Susivienijimas.

Kreipkitės į vietinę kuopą arba į Centrą, adresuodami:

Lithuanian Alliance of America

307 WEST 30-th STREET NEW YORK 1, N. Y.

SPAUSDINAME

laikraščius, žurnalus, knygas ir įvairius smulkius spaudinius: pakvietimus, atvirutes, blankus, pažymėjimus, vizitines korteles, vokus ir kt.

Darbą atliekame lietuviškomis raišėmis ir svariu linotipo rinkimu.

“ŽIBURIŲ” Spaudos Bendrovė

941 DUNDAS ST. W., TORONTO. Telefonas AD 4265

Pirkite Jungtinių Amerikos Valstybių Taupymo Bonus ir užtikrinkite Amerikai ir sau laisvę. Taipgi, pirkdami bonus, užtikrinsite savo sunkiai uždirbtiems pinigams saugumą ir gausite geresnį nuosimį, negu kitur dabartiniu metu yra mokamas. Taipgi, pasinaudokite šia proga ir šio vėjiaus metu įkeiskite savo pinigus į JAV Taupymo Bonus.

AMERIKA

Amerikos lietuvių katalikų visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo savaitraštis

yra mielai skaitomas ne tik čia, Amerikoje, bet ir visame pasaulyje.

“Amerika” metams kainuoja \$3.00
* užsienyje \$3.50

“AMERIKA”

417 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.

Telef. EV. 8-7012

KNYGOS BIČIULIŲ KLUBAS

kviečia Jus į lietuviškos knygos rėmėjų eiles. Kiekvienas narys, įmokėjęs \$5.00 mokesį, vienerių metų bėgyje gauna knygų nemažiau kaip už \$8.00. Pirmaisiais metais Knygos Bičiulių Klubo nariai gauna žymiųjų mūsų rašytojų naujai išleidžiamas šias grožinės literatūros knygas:

JUOZAS KRUMINAS

NAKTIS VIRŠUM ŠIRDIES

Šioje apysakoje Sudužimo laivo, romano šeštasis medis, Kibirkštys naktį ir kitų knygų autorius lengvu stiliumi nagrinėja dviejų žmonių, vyro ir moters, jausmų konfliktų niuansus, dvasinius apsisprendimus ir tragiškų įvykių pasekmes.

JURGIS SAVICKIS

RAUDONI BATUKAI

Žymiausiojo lietuvių literatūroje ekspresionisto, knygų Sventadienio sonetai, Ties aukštu sostu, Atostogos, Kelionės, Žemė dega ir kitų autoriaus rinktinės novelės.

NELĖ MAZALAITĖ

MĖNUO, VADINAMAS MEDAUS

Puošnaus stiliaus, romantinės nuotaikos apysaka. Autorė yra išleidusi šias knygas: Miestas, kurio nėra, Pajūrio moterys, Karaliaus ugnys, Apversta valtis ir Legendos apie ilgesį.

JURGIS JANKUS

APYSAKA

Šios apysakos autorius skaitytojams pažįstamas iš eilės knygų: romanų Egzaminai, Be krantų, Vientautų berniukai premijuotos knygos Naktis ant moru ir iš daugelio grožinių raštų periodikoje.

LIUDAS DOVYDĖNAS

PER KLAUSUČIŲ ŪLYTELĘ

Apysaka autoriaus, kuris už savo romaną Broliai Domeikos 1936 m. gavo valstybinę premiją. Yra išleidęs šias knygas: Cenzūros leista, Buvo žmogus be kojų, Ieškau gyvenimo draugo, Kelionė į pievas, Kortų namelis, Žmonės ant vieškelio, Mes ieškom pavasario ir visą eilę knygų jaunimui.

Įsirašydami į Knygos Bičiulių Klubą, Jūs tampate lietuviško spausdinto žodžio rėmėjais, o kartu įsigyjate ir labiausiai skaitomų mūsų autorių naujausias knygas už žymiai papigintą kainą. Knygos Bičiulių Klubo metinį \$5.00 mokesį siųskite šiuo adresu:

G A B I J A

340 Union Avenue

Brooklyn 11, N. Y.

RAPOLAS KRUCH'AS

SENIAUSIA

FOTOGRAFIJŲ GALERIJA APYLINKIJE

Šalia studijos, fotografuoja grupes bei parengimus svetainėse.

65-23 GRAND AVE.,

MASPETH, L. I., N. Y.

Telef.: DAvenport 6-0259